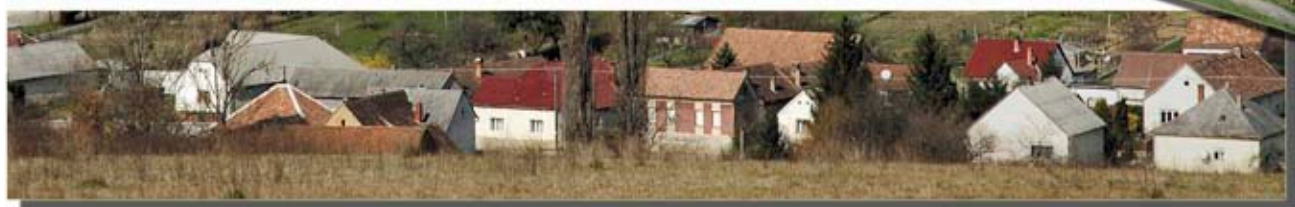
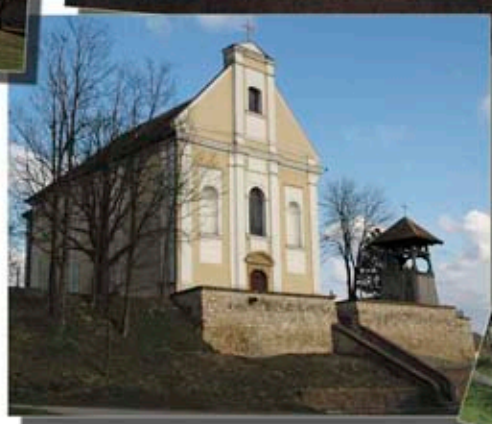

DRAMA ORVOSKARI, HIRMONDÓ

Pécs, 2009. október

TARTALOM

Orvosnapok: kitüntetések, elismerések

Tanévnyitó az orvoskaron
(Németh Péter, Nyitrai Miklós,
Ohmacht Róbert)

Néhány gondolat az orvos-egészség-
tudományi képzés közelmúltjából
(Miseta Attila)

Megemlékezés Entz Béla professzorról
(Pajor László)

A Doktori Tanács ülése (Fischer Emil)

A POTE 1952-58-as évfolyamának arany-
diplomás orvosai (Farkas Mária)

Az ÁOK-KA pályázatra beküldött
anyagok témavezetőinek statisztikai
analízise. Mi a teendő? (Koller Ákos)

Association of Medical Schools in
Europe kongresszus (Ertl Tibor)

Demchenko professzor Pécssett
(Nyitrai Miklós)

13th International Conference on
Gastrointestinal Resarch tudományi
ülés (Pongrácz Judit, Mózsik Gyula)

Pécsi Egyetemi Gyógyszerésznapiok –
2009 (Fittler András)

Sikeresek próbaoktatás az Integráció
és Migrációs Egészségügy
Magyarországon projektben
(Bognár Rita)

Őszi ünnepeink:

Aradi Vértanúk Napja; 1956

A Pécsi Dóm freskói és kincstára
(ifj. Vadász István)

Régi fogászati hirdetések
(Deák Máté – Dezső Krisztina)

Medicina a képzőművészetekben
(Benke József)

Recenzió Mózsik Gyula: Záróra előtt c.
könyvéről (Süle Tamás)

A Pécsi Egyetemi Könyvtár kiállítás-
sorozata a pécsi egyházmegye millienni-
umára (Pohánka Éva)

Csontváry, ahogyan az éremművészek
látták (Süle Tamás)

Dr. Dávid M. Ferenc

Dr. Lengvári István

Ferenc József

Intézeti, klinikai hírek, információk

Az első borító (Pécs, Baranya) Lázár
Gyula, Barthó Loránd, a középső oldalak
Lázár Gyula és Rodler Miklós, a poszter
ifj. Vadász István fotóinak
felhasználásával készült.

XLI. Egyetemi Orvosnapok

2009. október 16-17.

PROGRAM

2009. október 16. (péntek)

10.00 Az Elméleti Tömb belső terét érintő képzőművészeti pályázat eredményhirdetése és a pályaművek bemutatása

10.30 Az Orvostudományi Kar ünnepi ülése

A dékán ünnepi beszéde

Pro Facultate Medicinae emlékérmek átadása

Arany-, gyémánt-, vasdiplomák adományozása

Romhányi Emlékérmek átadása

Oktatói és hallgatói kitüntetések adományozása

Árpád-házi Szent Erzsébet Emlékérem adományozása

Dékáni dicséretetek átadása

LÁTÓPÁLYA – SZŰKEBB HAZÁNK, BARANYA

Dr. Lázár Gyula, professzor emeritus fotókiállításának megnyitója

15.00 ÉVFOLYAMTALÁLKOZÓK

1954-ben végzett hallgatók

1959-ben végzett hallgatók

1964-ben végzett hallgatók

1969-ben végzett hallgatók

1974-ben végzett hallgatók

1979-ben végzett hallgatók

1984-ben végzett hallgatók

1989-ben végzett hallgatók

1994-ben végzett hallgatók

1999-ben végzett hallgatók

Kis tanácsterem (I. em.)

VI. szemináriumi terem (III. em.)

VII. szemináriumi terem (II. em.)

III. szemináriumi terem (fsz.)

V. szemináriumi terem (fsz.)

Dr. Cholnoky László tanterem (I. em.)

Tanácsterem (I. em.)

Dr. Lissák Kálmán tanterem (I. em.)

Dr. Donhoffler Szilárd tanterem (I. em.)

Dr. Flerkó Béla tanterem (I. em.)

Ezt követően az egyes évfolyamtalálkozókon részt vevők közös rendezvénye (vacsora)

2009. október 17. (szombat)

TUDOMÁNYOS DÉLELŐTT

A végzett évfolyamok képviselőinek tudományos előadásai

(PTE Általános Orvostudományi Kar; Dr. Flerkó Béla (IV. sz.) tanterem (Pécs, Szigeti u. 12.)

10.00 Dr. Tornóczky Tamás egyetemi docens, PTE ÁOK Patológiai Intézet:

GIST: 10 év története 20 percben

10.20 Dr. Miseta Attila egyetemi tanár, PTE ÁOK Laboratóriumi Medicina Intézet:

Modern laboratóriumi diagnosztika

10.40 Dr. Karádi Zoltán egyetemi tanár, PTE ÁOK Élettani Intézet:

Előagyi glukóz-monitorozó neuronok a homeosztázis központi szabályozásában

11.00 Dr. Kollár Lajos egyetemi tanár, PTE ÁOK Sebészeti Tanszék:

Szemléletváltás az érsebészetben: a thrombendarteriectomiától az endovasculáris technikáig

11.20 Dr. Ternák Gábor egyetemi tanár, PTE ÁOK Infektológia, Katasztrófaorvostani és Oxyológiai Intézet: Behurcolható trópusi betegségek felismerése és ellátása

14.00 Az évfolyamtalálkozók szabadon választott programja

Az Orvostörténeti Múzeum (Pécs, Szigeti u. 12.) megtekintése

20.00 Dékáni fogadás az Általános Orvostudományi Kar Dr. Romhányi György aulájában

(Részvétel csak külön meghívóval)

**ORVOSKARI
HÍRMONDÓ**

Felelős szerkesztő: Barthó Loránd, Decsi Tamás

Tördelőszerkesztő: Babarciné Stettner Lenke.

A szerkesztőség címe: PTE Általános Orvostudományi Kar Sajtóirodája, 7624 Pécs, Szigeti út 12.

Tel.: 536-116. E-mail: hirmondo@aok.pte.hu ■ HU ISSN 1586-1031

Elektronikus publikáció: www.aok.pte.hu/hirmondo

■ HU ISSN 1586-1295. Nyomtatva a PTE ÁOK Nyomdája. Vezető: Ollmann Ágnes

PRO FACULTATE MEDICINAE KITÜNTETÉSEK

Arany fokozat

Dr. Sümegi Balázs egyetemi tanár

A biológia tudományok doktora 1975-ben végzett a szegedi József Attila Tudományegyetem Természettudományi Karának vegyész szakán. 1975 óta dolgozik a Pécsi Orvostudományi Egyetemen. 1994-ben egyetemi tanári kinevezést, majd ugyanezen évtől kezdve megbízást kapott az intézet vezetői teendőinek ellátására. Két periódusban választották meg az Általános Orvostudományi Kar dékánjává. Sümegi professzor mind a magyar, mind az angol nyelvű oktatásban tantermi előadásokat és gyakorlatokat tart. A modern szemléletű biokémia oktatásának megszervezése nevéhez fűződik karunkon. A Multidiszciplinális Orvostudományok doktori iskola vezetését az iskola megalakulása óta látja el. Kiemelkedő érdeme, hogy dékánként ő kezdeményezte és szervezte meg a német nyelvű orvosképzést karunkon. Hosszabb időt töltött az Amerikai Egyesült Államokban tanulmányúton. Vezetésével a Biokémiai Intézetben magas színvonalú tudományos kutatómunka folyik, melynek eredményeit jelentős külföldi szaklapokban publikálják. Jelenleg a Pécsi Tudományegyetem kutatás-fejlesztési ügyekért felelős rektori megbízottja.

Ezüst fokozat

Dr. Ertl Tibor egyetemi tanár

Az MTA doktora, 1976 óta dolgozik a Szülészeti Klinika Neonatológiai Osztályán. 1988 óta vezet a Szülészeti Klinika újszülött osztályát és a Perinatális Intenzív Centrumot. Nagy gondot fordít saját és kollégái szakmai és tudományos fejlődésére. Klinikai és tudományos munkája mellett a 90-es évek végétől országos szinten vesz részt a szakképzés és továbbképzés rendszerének kidolgozásában, illetve átalakításában, a törvényi és rendeleti háttér előkészítésében. A Szak- és Továbbképző Igazgatóság vezetőjeként felelős a régió rezidensképzésének és a szakorvosok továbbképzésének szervezéséért. Aktívan részt vesz az orvosi szakma országos és nemzetközi szervezeteinek munkájában. Jelenleg a MOTESZ megválasztott elnöke.

Dr. Götz Frigyes emeritus professzor

1959-ben szerzett orvosi diplomát a Pécsi Orvostudományi Egyetemen, azóta dolgozik az Urológiai Klinikán. 1987-ben egyetemi tanárrá és az Urológiai Klinika igazgatójává nevezték ki. Szakmai tevékenysége az urológia egészét felöleli. Nevéhez fűződik a Huth Tivadar Urológus Napok bevezetése, mely azóta is a magyar urológus társadalom háromévente megrendezett, kiemelkedő eseménye. Oktató munkáját a felkészültség, igényesség jellemezte és jellemzi ma is. Jelenleg is részt vesz a graduális oktatásban és az urológus rezidensképzésben. Vezetése alatt az Urológiai Klinika új diagnosztikai és műtéti profilokkal bővült. Hivatástudata, szerénysége, humanitása, etikus szemlélete, valamint a röviden vázolt életútja alapján kiemelkedő érdemeket, jó hírnevet szerzett a pécsi orvoskarnak.

Bronz fokozat

Csapó Veronika titkárságvezető

1969-től dolgozik a Pécsi Orvostudományi Egyetemen, ezen belül is a Sebészeti Klinikán. A pályán eltöltött negyven év alatt töretlenül és kimagaslóan gyakorolja hivatását. A Sebészeti Klinika adminisztrációs tevékenységének szervezése, összefogása példaértékű, mellyel pozitív példát mutat kollégái számára. A klinikán folyó képzések, oktatások szervezése, lebonyolítása személyéhez kapcsolódik. A Sebészeti Klinika szakszervezeti bizalmi munkatársa, a rábízott tagsági feladatait megbízhatóan, precízen végzi. Mind orvosi, mind szakdolgozói körökben a munkahelyi kollektíva megbecsült tagja.

Görbicsné Döbörhegyi Erzsébet főműtősnő

1968 óta áll a Pécsi Orvostudományi Egyetem alkalmazásában. Pályáját 3 műszakos nővérként kezdte a POTE I. számú Sebészeti Tanszékének Baleseti Sebészeti Osztályán, később a II. sz. Sebészeti Klinika műtőjének vezetője lett. Számtalan laparoszkópos tanfolyam szervezésében és lebonyolításában vett részt. 1993-tól az Idegsebészeti Klinika főműtősnője. Magatartása, szolgálatkészsége kollégáinak, beosztott dolgozóinak mintaképül szolgálhat. Több mint 40 éves munkaviszonya alatt bebizonyította, hogy felelős és nagy szervezőkészséget igénylő munkakörét a szakmai elvárásoknak megfelelően, a legnagyobb gondossággal, pontossággal és precizitással végzi.

Péter Zsuzsanna könyvtáros

1981 óta határtalan szorgalommal, lelkiismeretességgel dolgozik könyvtárunkban. Az ő munkájának köszönhető, hogy az orvoskar számára vásárolt dokumentumokból naprakész információt szolgáltathat a könyvtár elektronikus katalógusán keresztül. Szakértelmével, nyelvtudásával és türelmes segítőkészségével hozzájárult mind a magyar, mind a külföldi hallgatók könyvtári ismereteinek bővítéséhez.

Dékáni Dicséretet kapnak

Dobiné Balogh Éva gondnok

Közel 34 éve dolgozik a Gyermekklinikán. A Klinikát érintő két integráció zökkenőmentes lebonyolításában aktív szerepet vállalt. Egyéniségéből adódó érdekérvényesítő képességét maximálisan kihasználva érte el, hogy az egyre nehezebb gazdasági helyzet ellenére a klinika gyógyító tevékenységéhez alapvetően szükséges kiszolgáló feltételek biztosítottak legyenek. Lelkiismeretes tevékenységével folyamatosan segítette az intézet vezetését a működési nehézségek megoldásában.

Kiss Györgyné laboráns

1967 óta egyetemünk Biológiai Intézetének dolgozója. Hosszú intézeti tevékenysége során mindvégig lelkiismeretes, megbízható munkatárs volt, minden munkáját az alaposág, gyorsaság, hatékonyság jellemezte. Rendkívül energikus, ambiciózus volt, minden új dolgot meg akart tanulni, ami munkáját segíthette. A laboratóriumi munka mellett az elmúlt években átvette a rendelésekkel, a pályázatok adminisztrációjával kapcsolatos tennivalókat is. Fontos szereplője, motorja volt az intézet közösségének.

Szántó Ferencné vezető asszisztens

Szántó Ferencné a Pécsi Orvostudományi Egyetem Gyógyszertani Intézetében kezdte pályafutását, majd 1981-től a Gyermekklinika laboratóriumának munkatársa lett. A laboratórium munkatársaként mindig fontosnak tartotta a fiatalok támogatását, mind szakmailag, mind emberileg. Egyik alapító tagja volt az 1998-ban megalakult Orvosi Genetikai Intézetnek. Lelkiismeretes, a munkáját mindig fontosnak tartó, rendkívül empátikus személyiségének köszönhetően a fiatal intézet rövid idő alatt egy jól szervezett, hatékonyan működő szervezeti egységgé forrt össze.

Takács Ferencné szakápoló

Takács Ferencné szakápoló 1979-ben kezdett az egyetem I. sz. Belklinikáján dolgozni, majd 2002-ben az Onkoterápiás Intézetbe került. Elvégezte az onkológiai szakápoló képzést, valamint transzfúzió adására jogosító tanfolyamot. Budapesti továbbképzésen csontvelő transzplantáció elvégzéséhez szükséges szakképzést is szerzett. Jól képzett, megbízható munkaerő, a betegek, dolgozók egyaránt szeretik, munkáját mindig lelkiismeretesen végzi. Felelősségteljes, magas szinten végzett szakmai munkájára hosszú távon is számít az intézet.

Dékáni dicséret és Árpád-házi Szent Erzsébet-Emlékérem

Milovecz Gáborné főnövér

20 éve dolgozik a Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinikán. Osztályos, majd klinikai diplomás főnövéri beosztásban, megbízható munkatárs. Kiváló és közvetlen kommunikátor a nővérek és az orvosok felé is. Minőségi mediátor. Munkatársai és szakmája érdekvédelmében jó és határozott, összegyűjtési fórumokon is megmutatkozik erőteljes és mégis diplomatikus viselkedése. Etikus viselkedés, korrekt vezetési módszerek jellemzik. Sok év óta oktatja szakmáját, példamutatásra képes, közvetlenül a betegágy mellett is igazi modellként követhető.

Karunk aranydiplomát adományoz azon nagybecsű orvosdoktorok számára, akik egyetemünkön 50 éve szereztek diplomát:

dr. Ambrus Mária, dr. Baranyai Istvánné dr. Nyári Irén, dr. Baumgartner István, dr. Bács Bayer Gábor Huba, dr. Bognár János, dr. Böhm Klára, dr. Böröcz László, dr. Csonka Edit Julianna, dr. Donhoffér Hilda Anna, dr. Faust Fülöp, dr. Ferencné dr. Kun Erzsébet, dr. Gécz Kornélia Mária, dr. Görög Ildikó Olga, dr. Götz Frigyes, dr. Gyódi Gyula Ferenc, dr. Heim Tibor Ferenc, dr. Jancsó Miklós, dr. Keszthelyi László, dr. Kett Károlyné dr. Borbás Ilona Mária, dr. Kovács István, dr. Kött Béla Aladár, dr. Kött Béláné dr. Szajkó Erzsébet, dr. Lenner Aladárné dr. Kucserka Vilma, dr. Lőczi Géza, dr. Markó József János, dr. Molnár Magdolna, dr. Molnár Miklós, dr. Morvay Géza Sándor, dr. Morvay Gézáné dr. Wéber Mária, dr. Mutschler Ferencné dr. Rózsa Elvira, dr. Németh László, dr. Nyéki Lászlóné dr. Fülepp Márta, dr. Papp István Csongor, dr. Patakfalvi Albertné dr. Páncél Magdolna, dr. Perényi Katalin, dr. Pongrácz Gyula, dr. Ratkóci Iván Károly, dr. Rádler Antal, dr. Schmidt Ede György, dr. Simon Endre, dr. Szabó János, dr. Szántó Józsefné dr. Kerényi Mária, dr. Telegdy Gyula, dr. Uhlarik Sándor, dr. Vörös István Mihály, dr. Weigl Örkényi Rudolf Ernő, dr. Zsifkovits István, dr. Zsiray Ferenc

Karunk gyémántdiplomát adományoz azon nagybecsű orvosdoktorok számára, akik egyetemünkön 60 éve szereztek diplomát. Idén ebben *dr. Szekeres László* részesül.

Karunk vasdiplomát adományoz azon nagybecsű orvosdoktorok számára, akik egyetemünkön 65 éve szereztek diplomát. Karunk vasdiplomát adományoz azon nagybecsű orvosdoktorok számára, akik egyetemünkön 65 éve szereztek diplomát: *dr. Dános László Kornél, dr. Kende (Kaiser) József, dr. Kovács József, dr. Pankotay József Ernő, dr. Védődi Károly Ármin.*

A Romhányi Emlékérmét a Pécsi Orvostudományi Egyetem rektora alapította a tantermi előadások keretében végzett magas színvonalú oktatómunka elismerésére. Az arra érdemes oktatókat a magyar és angol képzésben részt vevő V. és VI. éves hallgatók választják meg, titkos szavazással. Az emlékérmét évenként egy fő elméleti és egy fő klinikai tantárgyat előadó oktató kapja.

Az idei évben ebben a kiemelkedő elismerésben – ismét – *dr. Szeberényi József* egyetemi tanár, az Orvosi Biológiai Intézet igazgatója és *dr. Nagy Judit*, a II. sz. Belgyógyászati Klinika és Nephrológiai Centrum emeritus egyetemi tanára részesül.

A Kiváló gyakorlatvezető címet a Pécsi Orvostudományi Egyetem rektora 1995-ben alapította. Az arra érdemes oktatókat a magyar és angol képzésben résztvevő V. és VI. éves hallgatók választják meg titkos szavazással. Az elismerésben részesülnek:

dr. Pfund Zoltán, egyetemi adjunktus, Neurológiai Klinika, *dr. Hollósy Tibor*, egyetemi tanársegéd, Anatómiai Intézet, *dr. Illés Zolt*, egyetemi docens, Neurológiai Klinika, *ifj. dr. Sétáló György*, egyetemi docens, Orvosi Biológiai Intézet, *dr. Tamás Andrea*, egyetemi adjunktus, Anatómiai Intézet, *dr. Mayer Klára*, egyetemi adjunktus, Gyógyszertechnológiai és Biofarmáciai Intézet, *dr. Fodor Krisztina*, PhD-hallgató, Gyógyszerészi Kémiai Intézet, *dr. Tamasi-kné Helyes Zsuzsanna*, egyetemi docens, Farmakológiai és Farmakoterápiai Intézet, *dr. Nagy Ferenc*, egyetemi docens, Neurológiai Klinika.

Úgyszintén az V. és VI. éves hallgatók titkos szavazata alapján kerül átadásra a hallgatók elméleti és gyakorlati képzésében kiemelkedő teljesítményt nyújtó intézeteknek és klinikáknak járó elismerő oklevél.

A legjobb oktató intézetek: Orvosi Biológiai Intézet (*dr. Szeberényi József* egyetemi tanár), Kórélettani és Gerontológiai Intézet (*dr. Koller Ákos* egyetemi tanár), Patológiai Intézet (*dr. Pajor László* egyetemi tanár)

A legjobb oktató klinikák: Neurológiai Klinika (*dr. Komoly Sámuel* egyetemi tanár), II. sz. Belgyógyászati Klinika és Nephrológiai Centrum (*dr. Wittmann István* egyetemi tanár), Fül-Orr-Gégészeti és Fej-Nyak Sebészeti Klinika (*dr. Gerlinger Imre* egyetemi tanár).

Idén egy olyan hallgatót avattunk, aki középiskolai és az egyetemi tanulmányai során mindvégig jeles eredménnyel vizsgázott, példamutató teljesítményét oktatói mindig a legmagasabbra értékelték: *dr. Szijártó Valéria Irén.*

Köztársasági ösztöndíjban részesülnek az alábbi hallgatók: *Bánki Eszter Márta, Horváth Gábor, Fisi Viktória, Tarjánai Oktávia, Borbély Éva, Mérei Ákos, Kellermayer Zoltán, Hajna Zsófia Réka, Gyenge Márton, Sarlós Donát Péter, Könnyid Krisztián.*

Az évfolyam legjobb hallgatója oklevelet kapják:

II. évfolyam, Általános Orvos Szak: *Pálmai Péter*; Angol Program: *Hamandsen Kristian*; Gyógyszerész Szak: *Zsilli Gábor Barnabás*

III. évfolyam, Általános Orvos Szak: *Scheich Bálint*; Angol Program: *Bartos Barbara*; Német Program: *Kaulen Sophia Agnes*

IV. évfolyam, Általános Orvos Szak: *Sarlós Donát Péter*; Angol Program: *Strandly Christoffer*; Német Program: *Houf Jan Thomas*; Német Program Fogorvos Szak: *Eirich Xenia*; Gyógyszerész Szak: *Horváth Emőke*

V. évfolyam, Általános Orvos Szak: *Gyenge Márton*; Fogorvos Szak: *Nagy Balázs*; Német Program: *Zywien Anastasia Olivia*; Gyógyszerész Szak: *Póór Miklós*

VI. évfolyam, Általános Orvos Szak: *Párniczky Andrea, Szilágyi Zsuzsanna*; Angol Program: *Donnér Isabella Marit Margareta; Molina Matilde Hauge*; Német Program: *Hermans Martin*

TANÉVNYITÓ ÜNNEPSÉG AZ ORVOSKARON

2009. szeptember 7-én tartottuk tanévnnyitó ünnepségünket a Dr. Romhányi György Aulában. Ünnepi beszédet dr. Németh Péter dékán mondott. Dr. Nyitrai Miklós, az Angol Program vezetője az angol, dr. Ohmacht Róbert, a Német Program vezetője a német nyelvű oktatásban részt vevő hallgatókat köszöntötte. Az alábbiakban az elhangzott beszédeket közöljük.

Dr. Németh Péter

Tanévnnyitó 2009/2010

*Tisztelt Új Diákjaink!
Tisztelt Tanártársak! Tisztelt Egyetemi
Polgárok! Kedves Vendégeink!*

A tanévnnyitó ünnepség elején elhunyt kollégáinkról emlékeztünk meg. Most a frissen belépő hallgatóinkat üdvözljük először. Évtizedeket, generációkat átívelő folyamat két végpontja találkozott ma össze. Bár a véletlen eredményezte ezt az egybeesést, mégis úgy gondolom, hogy életpályák indulásakor nem árt előretekinteni. Ugyanis egy folyamatról van szó, amelyben mindenki a saját tehetsége, szorgalma, és mondjuk meg nyíltan, szerencséje alapján mozog előre. A folyamat két végpontja adott, főbb állomásait ezért nem árt ma is – és időről-időre ismételtelen – újragondolni. A frissen belépő hallgatóknak is, a pályakezdő kollégáknak is, és a pályájuk delelőjén már túljutott egyetemi polgároknak is. És ezek nem egyszerű kérdések.

A tanulmányaikat a mai napon megkezdő hallgatók csak látszatra vannak könnyebb helyzetben. Az, hogy tanulni kell, és lehetőség szerint minél jobb eredményeket elérni, ez természetes. De arról már mindenkinek eltérő a jövőképe, hogy belgyógyász, érsebész, szemorvos, háziorvos, esetleg kutató szeretne majd lenni. Ezeknek a céloknak az elérése már az egyetemi évek alatt fontos döntéseket igényel, szelekciót az érdeklődésben, a tanulmányokban a hangsúlyok kijelölését, de azért annak fenntartását is, hogy a változtatás lehetősége is megmaradjon. Sok olyan példát tudnék ugyanis sorolni, mint hajdani kedves csoporttársamét, aki az egész egyetemi évei alatt – nagyon szorgalmasan – belgyógyásznak készült és ma országos hírv, kiváló idegsebész. Az elkötelezettség megalapozását a Tudományos Diákkör, a rugalmasságra, a változtatásra való képességet a kredit rendszer által lehetővé tett – hazai és nemzetközi – oktatási csereprogramok segítik elő. Ezért fontos az orvostudomány alapjait képező elméleti és klinikai tantárgyak minél magasabb szintű elsajátítása. És még egy: függetlenül attól, hogy valaki már ma tudja, hogy mi akar lenni, vagy rábízza az elkövetkező egyetemi évekre, hogy a sokszínű orvosi pálya melyik specializációját fogja majd választani, egy dolog kötelező: az etikus viselkedés, a helyes orvosi magatartás elsajátítása. Mert ez közös. És a pálya végpontján majd az egészet is minősíti. Nem közömbös, hogy valaki nyugdíjasan majd úgy tekinthet vissza az eltelt évekre,

hogy lehet, hogy nem minden sikerült az eltervezettekből, de a napi döntések az embertársak javát szolgálták, etikusak voltak. A viselkedési normákat mindenkinek saját magának kell kialakítania. Példákat fognak látni. Jót is, rosszat is. Tanuljanak mindkettőből! Nagy kihívás. Legalább akkora, mint a tantárgyak elsajátítása.

Az életpályájuk progresszív korszakát megélő kollégáink, azok az oktatóink, klinikusaink és kutatóink, akik ma a derékhatad alkotják – szintén nagy kihívás előtt állnak. A pécsi orvosképzés 91 éves történetében talán soha nem volt ennyire komplex a felelősségük. Mindnyájan tudjuk, hogy szinte reménytelen pénzügyi gondokkal küzd a klinikum. (Zárójelben jegyzem meg, hogy nemcsak nálunk, hanem az egész országban!) Ugyanakkor évtizedek óta a legna-

gyobb klinikai beruházását tudjuk elindítani. A megyei kórházi integráció is nagy kihívást jelent. A már jól bejáratott, esetenként egyéni érdekektől sem mentes működést fel kell cserélni, újra kell gondolni. Mégpedig nagyon rövid idő alatt. Sem az anyagi helyzet, sem az integrációból adódó feladatok átrendeződése nem teszik lehetővé a halogatást. A változtatásokat viszont kizárólag szakmai indokok alapján szabad megvalósítani. Úgy, hogy sem a betegellátás, sem az orvostudomány ne sérüljön. Különösen ez utóbbira szeretném ma felhívni a figyelmet. Sem a klinikai nagyberuházás, sem a regionális integráció tervezésénél ez a szempont eddig nem kapott kellő hangsúlyt. Pedig ez különböztet meg bennünket a kórházaktól és más betegellátó intézményektől. Az orvostudományi kutatás klinikai háttér nélkül nem képzelhető el. Ugyanakkor a napi betegellátás színvonalát pozitívan befolyásolja az oktatás és a tudományos kutatás. Egymásra utaltságban, kölcsönös érdekegyezésben tud csak jól működni mindkettő. Ez egymás támogatását jelenti, még akkor is, ha külső tényezők inkább az oktatás és a betegellátás megosztásában, szembefordításában lennének inkább érdekeltek. A közös érdek felismerését szolgálta a múlt évben is és idén is a Kar pénzügyi szolidaritása a Klinikai Központtal. Pedig az orvostudományi működtetése sincs könnyű helyzetben. Örömetesen növekszik a hallgatói létszám. Ugyanakkor nem tudja ezt követni sem az oktatói állomány bővítése, ami különösen az első két évben oktatói intézetek többségében már elérte a kritikus értéket, sem a kiszolgáló infrastruktúra. Három nyelven oktató, túlterhelt kollégáktól a tudományos teljesítmények növelését és fokozott részvételt az egyetemi közéletben nem lehet elvárni. Pedig a kari önállóodás előtt álló Fogorvostudományi Szak és a Gyógyszerész Szak igényeit is figyelembe kell vennünk. Ugyanígy, a most induló orvosi biotechnológus képzés is a kezdeti időben beruházásokat igényelne. Nagy problémát jelent az is, hogy oktatási helyiségeink felújítása folyamatosan halasztódik. Ki kell jelentenem, hogy nem a kari vezetés elhatározottságának hiányában. Évek óta intenzíven, de eddig eredménytelenül harcolunk a Hallgatói Szolgáltató Központ felépítéséért. A felújításaink ütemezése sem a mi hatáskörünk. Így a határidők folyamatos eltolódása, ezzel a napi működésünk gyakori ellehetetlenülése is az alárendelt kari státuszunk következménye. A kiút csak az összefogással, az egymás támogatásával, a belső ellentétek félretevéssel és az összehangolt cselekvéssel teremthető meg.

A Kar működésének folyamatos megújulásában fontos szerepe van az új professzoroknak, igazgatóknak. Tisztelettel szeretnék az egész Kar nevében gratulálni a frissen kinevezetteknek és sikereket kívánni a munkájukhoz. A sikereik ugyanis a mi sikereink is lesznek, ugyanúgy, ahogy kudarcaik is az egész Kar és Klinikai Központ kudarcai. Ezért kérek mindenkit, hogy támogassa munkájukat. A kiválasztásban a korábbi intézetigazgatók is nagy felelősséggel és körültekintéssel jártak el. Öröm volt látni azt is, ahogy volt tanítványaikat aktívan támogatták, vagy más esetekben az országos helyzet gondos elemzésével segítettek a választásban. Megnyugtató, ahogy a szakmai életút végéhez közeledő generáció egyengeti az utódok útját, az intézet, vagy a klinika jövőjének és fejlődésének biztosítását segíti. Pedig a Kar jelenlegi – alárendelt – helyzetéhez az is hozzátartozik, hogy vezető oktatóink megbecsülése ebben, a kritikus életszakaszban kívánnivalót hagy maga után. A Kar és a

Klinikai Központ vezetése ezért határozta el együttesen, hogy, ha a törvényi felhatalmazással nem is rendelkezünk, de a saját mozgáskörünkön belül a jövőben fokozott figyelmet fordítunk a nyugdíjba menő kollégák iránt. Nemcsak a kölcsönös megbecsülés miatt szükséges ez. Nagyon fontos a folyamatosság fenntartása miatt is, hogy tapasztalatuk, oktatói, kutatói, klinikai munkájuk – ha egyenként változó mértékben is – további évekre bennünket gazdagítson.

Dr. Nyitrai Miklós

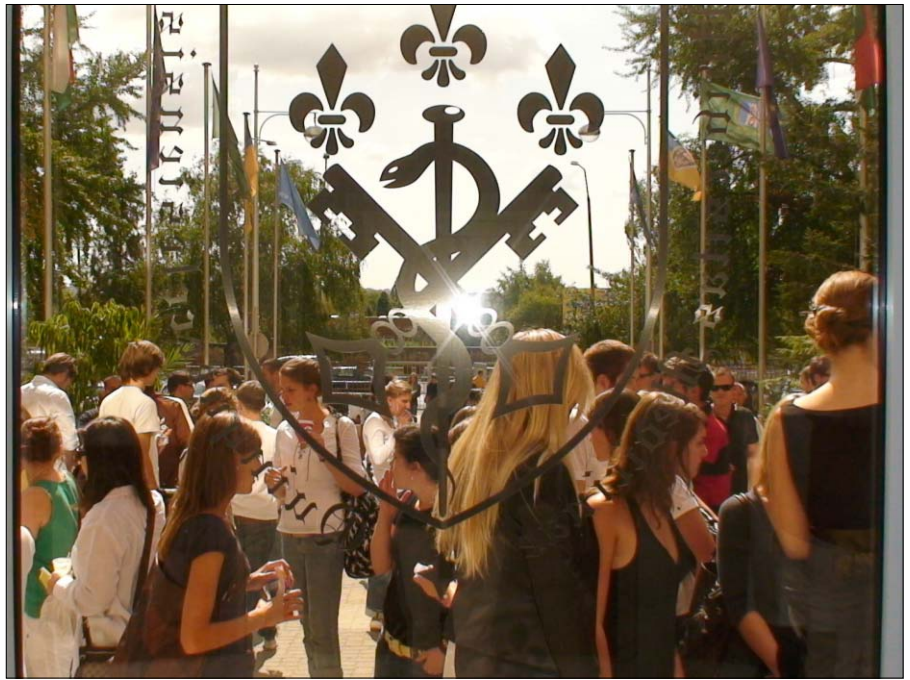
*Distinguished Guests, Students of the
Medical School,
Dear Colleagues, Ladies and Gentlemen!*

As Chairman of the English Program Committee, I am honoured to welcome all the students, their parents and relatives at the opening ceremony of the new academic year. I am delighted to inform you that last year we received more than 850 applications to the English Program, and approximately 190 new students started the semester today. I congratulate to all of you for taking this first challenge successfully by completing the application and admission procedures!

The next few years will be an exciting period in the life of our beautiful city, Pécs. The cathedral of the city was 1000 years old just two weeks ago, symbolically opening a period of great investments and extensive developments. In 2010 Pécs is one of the European Capitals of Culture. The preparations are already on their way. Five major projects are in operations and will be finished within approximately a year. Further to these, the foundation stone of an impressive academic research center, the Science Building, was placed just a few hundreds meters from here a week ago, and this intellectual center is expected to fully operate by the end of 2011. The clinical facilities will have new extensions, modernisation and reorganisation from a project which has not been seen in our city for decades. The University of Pécs, the oldest and largest university in Hungary, and within that the Medical School are taking essential parts in most of these new and exciting developments. I am confident that as our student you will have great opportunity to take part in the upcoming events and to gain insights into the life of our historical city.

Coupled to these developments, this period of time is expected to be one of the most productive and exciting periods of your life as well. It will bring you new friendships and fascinating intellectual adventures. You just finished your first day in the Medical School. I am sure that all the students and their parents are excited and looking forward to the coming period of education in Pécs. The next semesters will bring you challenges as well as difficulties. These will partly come from the new environment, but I expect that the majority of difficulties you will be facing when you study the different topics in medical sciences. What we can promise is to help and assist you to manifest your dreams, to provide you with high quality medical education, and to make sure that you gain the most modern knowledge at the Medical School, fulfilling the requirements of the medical sciences in the XXI. century. To achieve these aims we will combine the best components of tradition and modernity in the process of your education!

Please, remember, however, that you are the one who can and should do the most for your success! You are expected to be hard-working and motivated to become a good doctor. Without motivation and feeling the responsibility towards your profession and patients you will not succeed!

Dear Young Colleagues!

Finally, I wish you success for the next and following semesters, and also wish you to find time to enjoy the company of your mates, colleagues and friends!

I wish you good luck and good health for all these!

Thank you for your attention!

Dr. Ohmacht Róbert

Euer Spektabilität Herr Dekan, sehr geehrte Herr und Frau Professoren, sehr geehrter Herr Konsul, liebe junge Kolleginnen und Kollegen, meine Damen und Herren!

Ich begrüße Sie im Namen der Medizinischen Fakultät und im Namen der Leitung des Deutschen Studienganges. Vor allem möchte ich unsere neue Studenten des deutschsprachigen Studienganges in Fünfkirchen willkommen heißen. Liebe junge Kolleginnen und Kollegen, Sie haben sich eines der schönsten Berufenen, die Medizin (Humanmedizin und Zahnmedizin) gewählt. Wir alle, Studenten und Professoren, müssen alles unternehmen, damit Sie Ihre gesetzten Ziele verwirklichen können. Wir, die Professoren der Universität Fünfkirchen, werden versuchen, unser Bestes zu tun, damit sie zeitgemäße und feste Grundkenntnisse erwerben können. Dies ist zum erfolgreichen Ausüben des Arztberufes unablässig. In Fünfkirchen beginnt heute der sechste deutschsprachige Jahrgang sein Studium. Bei der Zusammenstellung unseres Curriculum haben wir uns nicht nur auf unsere, immer breitere eigene Erfahrungen gestützt – in Fünfkirchen werden Ärzte seit über 90 Jahren ausgebildet – sondern wir haben sorgfältig auch die bisherigen Erfahrungen in Budapest und Szeged kennen gelernt, um ein bestmögliches Curriculum zusammenstellen zu können. Wir erwarten von Ihnen, liebe Studentinnen und Studenten, kontinuierliches Lernen und Aufmerksamkeit. Unser Lernsystem beruht sich auf regelmäßiges Erlernen und Abfragen der einzelnen Themen,

d.h. nicht nur am Ende des Semesters werden Prüfungen (Kolloquien und Rigorosa) stattfinden, sondern auch während des Semesters werden mehr oder weniger häufig Klausuren stattfinden, um den Kenntnisstand der Studenten zu prüfen. Es ist wohl bekannt, dass die Entwicklung in der Medizin äußert rasant ist. Die Grundrisse, die fundamentalen Zusammenhänge und Gesetzmäßigkeiten (die grundlegenden Zusammenhänge der Lebensprozesse und der Aufbau des menschlichen Körpers) ändern sich aber langsamer. Sie müssen vor allem fundamentale Kenntnisse in den Bereichen wie Biophysik, Chemie, Anatomie, Biologie, Physiologie, Biochemie, Psychologie und Immunologie erwerben. Ohne diese Grundkenntnisse (man könnte die auch als "Hintergrundinformationen" der praktischen

ichgewicht zwischen der anstrengenden Zeit des Lernens und der angenehm verbrachten Freizeit geschaffen werden. Vielleicht ich darf hier Ihnen auch erwähnen, dass die Stadt Pécs im Jahr 2010 die Kulturhauptstadt Europas sein wird. Die damit zusammenhängenden regen Straßenarbeiten sind in der Stadt überall zu erkennen. Am 3. Oktober findet der Tag der Deutschen Einheit statt. Ich hoffe dass im Sinne der Deutsch-Ungarischen Freundschaft dieser Feiertag gemeinsam gefeiert wird, besonders im diesen Jahr wann wir auch das 20 Jährige Jubiläum der deutschen Wiedervereinigung feiern. Ich weiß, Sie sind mit hohen Erwartungen zu uns gekommen. Diese Erwartungen sollen sich erfüllen.

Ich wünsche Ihnen einen angenehmen Aufenthalt, und viel Erfolg zum Studium.

Fotó: Rodler Miklós

Medizin nennen) meine ich, ist ein sicheres Verstehen der vorklinischen und klinischen Fächer ausgeschlossen. Sie sollten immer vor Auge halten, dass wir Ihnen die Hürden deshalb so hoch stellen, damit Sie uns wieder mit hohem Kenntnisstand verlassen.

Unsere Studenten, die heute den zweiten Abschnitt der medizinischen Ausbildung beginnen, haben die Grundkenntnisse, die für die Ausübung des Berufes Medizin unentbehrlich sind, schon erlernt. Jetzt beginnen Sie mit dem Erlernen der einzelnen Krankheitsbilder und kommen mit den leidenden Patienten in Kontakt. Das ist es, wofür Sie den schönen Beruf Medizin als Lebensziel gewählt hatten. Ihre berufliche Laufbahn beginnt heute definitiv! Wir möchten auch dafür sorgen, dass Sie die Zeit, die Sie in Fünfkirchen als Student verbringen werden, angenehm gestalten. Es soll ein gutes Gle-

Néhány gondolat az orvos-egészségtudományi képzés közelmúltjáról

A rendszerváltás óta eltelt időszak mind az orvos-egészségtudományi képzés, mind pedig az egészségügyi szolgáltató-ellátó tevékenységek tekintetében a folyamatos kísérletezés periódusa volt.

Először az orvos, fogorvos és gyógyszerész képzés került ki az Egészségügyi Minisztérium felügyelete alól és azok a szakemberek, akik korábban az Egészségügyi Minisztériumban az oktatás felügyeletét látták el, átkerültek az oktatásügyhöz. Ma

közülük már alig-alig valaki tart ki. Ez önmagában baj nem lett volna, ha a politikai vetéscső nem akadályozta volna meg egy stabil, a szakmáját értő, új generáció pozícióba kerülését a vezető köztisztviselők szintjén. Sok más országgal szemben nálunk a

klientúra váltás még az osztályvezetői szintekre is kiterjed. Ez az állapot tarthatatlan, világosan definiálni kell azokat a pozíciókat, melyeket egy kormányváltás vagy minisztercserre érinthet. A többi pozíció szakmai pozíció kell, hogy maradjon, függetlenül az aktuális parlamenti összetételtől.

A következő lépésben „az egyetemek egyesítése kampány” zajlott le, ami azt az érdekes, de nem váratlan eredményt hozta, hogy a vidéki egyetemeket és főiskolákat valóban egyesítették, de a fővárosban ez csak részben történt meg. Az egyesítési folyamat egyik fő mozgatórugója a járulékos költségek racionalizálása lett volna, ami azonban a legcsekélyebb mértékben sem valósult meg. Ellenkezőleg! A központi adminisztráció költsége minden átszervezéssel – rövid átmenet után – jelentősen emelkedni kezdett az integrált egyetemeken. Ezt az intézmények többnyire nem önkéntesen hajtották végre, hanem többlet adminisztrációs kötelezettségeket róttak ki rájuk.

Ami a volt POTE-t illeti, nehéz azt utólag megítélni, hogy az egyesülés időszakában az akkori rektor milyen nyomások hatására ment bele egy olyan belső elosztási rendszerbe, melynek lényege a bevétellel arányos elvonások érvényesítése volt. Ez a klinikum esetében valójában kétszeresen meghaladta az OEP pénzekből felhasználható összeget, ami a jogszabályok alapján nem érhetne volna el a teljes bevétel 10%-át. Megjegyzem, hogy az utóbbi két évben (2008-2009) már a szabályos elvonási kvóta érvényesül.

Az orvoskar magas hallgatói bevételei miatt szintén jóval többet fizetett, mint más karok. Ebben a két folyamatban kódolva volt, hogy a volt POTE vertikum folyamatosan el fog adósodni. Ez alól kivételt jelenthetett volna a piac és a bevételek bővülése. Ami az orvoskart illeti, itt ez meg is valósult, hiszen az idegen nyelvű hallgatói kontingens jelentősen növekedett és ez – a bel-

ső gazdálkodási struktúra átszervezésével együttesen – az orvoskar működését előbb egyensúlyba hozta, majd pedig egyre fokozódó mértékben nyereséggé tette. Történt ez amellet, hogy a Klinikai Központba irányuló átfinanszírozás 2005-től mára a háromszorosára emelkedett. Jelenleg az ország orvosképző helyein a klinikai oktatásra az ÁOK áldozza létszámarányosan a legtöbbet.

A klinikum ezzel szemben folyamatosan szenvedte el a csapásokat. Minden egyes finanszírozási átalakulás/reform valódi eredménye a forráskivonás lett. Ennek kompenzálására a jelentős leépítések mellett az infrastruktúra és műszeres technikai háttér fenntartásán-megújításán történő takarékoskodás vált a fő jellemzővé. Ma már ott tartunk, hogy a korábbi évek szakmai színvonalának a fenntartása a tét.

Közben, az integráció éve, 2000 óta a kar és a klinikum belső viszonya is többszörösen változott. Egy alapvetően elhibázott koncepció részeként leelőször olyan centrumot hoztunk létre, melynek sem a jogai, sem a feladatai nem voltak kellően meghatározva.

A következő lépésben elmozdulás történt abba az irányba, hogy a centrum az OEP vertikum, míg az orvoskar az OM vertikum gazdája. Az így létrehozott centrum, amely azonban nem rendelkezett az önálló gazdálkodás jogkörével, szintén alkalmatlannak bizonyult a hatékony menedzsmentre. Végül megalakult az OEKK, amelynek koordináló szerepet kellett volna ellátnia, de valós hatásköre nem volt, napi működése a klinikai tevékenység felügyeletére szorítkozott. Amint az ismert, a múlt év őszén ez a formáció is felszámolásra került. A fokozatosan nehezedő körülmények mára odavezettek, hogy az egyetem nem orvos- és egészség tudományi karai, de különösen az Általános Orvostudományi Kar le kell mondjanak bevételeik jelentős hányadáról, hogy a klinikum oldalán keletkező negatívumot kompenzálni tudják. A helyzet kiált egy olyan megoldásért, melyben az orvos- és egészség tudományi vertikum egy elkülönült gazdálkodási rendbe tömörül (azaz, valódi centrumot hoz létre), és megkísérli a nullszaldós gazdálkodást elérni, nem terhelve tovább a PTE egyéb karait. Ezzel az önálló gazdálkodással bíró centrum KIR (Központi Irányítás) elvonása is nyilvánvalóan jelentősen csökkenhet. Ennek az átalakulásnak akkor van értelme, ha a centrumon belül újra alakul menedzsment költségei és a kapcsolódó szolgáltatások járulékos költségei jelentősen kevesebbek lesznek a jelenleginél. Az ilyen típusú berendezkedés legfőbb előnye azonban a szakmai és gazdasági döntési kompetenciák egymáshoz közelítése, azaz a centrum vezetése dönt a szakmai és gazdasági kérdésekben egyaránt és a nagy egyetemi fórumok jóváhagyása formális, a törvényesség felügyeletére korlátozódik.

Meggyőződésem, hogy ezzel a struktúrával a jelenlegi KIR költségek jelentős hányada megspórolható és a saját konszolidációs és fejlesztési céljainkra fordítható. Ebben az új szisztémában a „ki kinek a főnöke, ki miért felelős” kérdések pontosabban megválaszolhatók, ugyanakkor csökkenthetők, vagy kiküszöbölhetők azok a súrlódások, amelyek ma egyetemi együttélésünket jellemzik.

Kétségtelen, hogy az elmúlt évek előnytelen tapasztalatai után jelentős az idegenkedés a centrum újraelakulásától. Elvileg elkép-

zelhető, hogy az ÁOK egy klinikai dékánhelyettes vezette testületen keresztül lássa el a jelenleg a Klinikai Központban definiált funkciókat, azonban ebben az esetben az önálló gazdálkodás továbbra is nehezen képzelhető el, mert az OEP és OM források továbbra is elkülönült rendszerben kerülnek felhasználásra. Egy ilyen struktúrájú kar jogállása az egyetemen belül előnytelen. Ezt a pontot – az önálló gazdálkodási potenciál visszanyerését – különösen fontosnak gondolom: minden más feladat könnyebben hajtható végre egy ilyen átlátható szerkezetben. Fel kell készülni – a jogszabályok figyelembevételével – egy valódi orvos-egészségügyi centrum koncepciójának kidolgozására, működtetésére. Természetesen amennyiben a szakegyetemek visszaállításának a politikai feltételei adottak, akkor megfontolandó Pécsi Orvostudományi és Egészségtudományi Egyetem (újra)kialakítása.

Szükséges arról is szólni, hogy ma az ÁOK a PTE messze legjövödelmezőbb szervezeti egysége. Az idegen nyelvű oktatás fel-futása azonban nem eredményezte azt, hogy az ÁOK vertikumban ne következzenek be kedvezőtlen változások.

Először is a PTE vezetése a súlyt az adósságkonszolidációra és nem a jövödelmező orvosképzés fejlesztésére fektette. A költségvetés tervezésekor a PTE vezetése elvárja a bevételek növekedését és egyúttal a kiadásokat is csökkenteni akarja. Ez így nem megy! Mára az ÁOK személyi állománya a végletekig leterhelt. Az infrastruktúra előregedett, az oktatási műszeres háttér nem bővült kellőképpen. Minden többletbevétel a feneketlen KIR, illetve az egyre rosszabb helyzetben funkcionáló klinikum megsegítésének irányába folyik el. Mindezzel együtt az ÁOK adósságállománya az elmúlt három év során 1240MFt-ról mára mintegy 617MFt-ra csökkent. Sajnos egyre nagyobb gondot jelent a színvonalas utánpótlás biztosítása. A fiataloknak már nem vonzó az egyetemi oktatói karrier. Pedig az elmúlt 6 évben a TDK konferenciák eredményei igen jelentős pécsi előretörést igazoltak: a legutóbbi konferencia körben (Debrecen 2003, Szeged 2005, Budapest 2007, Pécs 2009) hallgatóink korábban nem látott módon jól szerepeltek, két alkalommal a képzeletbeli összesített abszolút első helyet is megszerezték. 2007-ben a Kar az összetett országos listán a megosztott első helyet érdemelte ki.

Az igazi problémát a tehetséges fiatal oktató-kutatók megtartása ill. más intézményektől történő megszerzése jelenti. A kar korfája ijesztően változott, az oktatói állomány előregedett, sürgős szükség lenne a fiatalításra. Sajnos azonban a központi intézkedések ezt minden módon megakadályozni igyekeznek.

Összefoglalva az elmondottakat az elkövetkező évek fő feladatainak a következőket látom.

1. Önálló gazdálkodási jogok és kötelezettségek visszaállítása egy koherens orvos-egészségtudományi vertikumban (centrum, vagy önálló egyetem). Takarékos adminisztráció és kiszolgáló tevékenységek üzemeltetése saját hatáskörben. Egyértelmű jog és felelősség meghatározás szükséges. Egységes szakmai és gazdasági irányítási rendszer szükséges. Ez a gyakorlatban egyszemélyi felelős vezetést jelent.
2. A szakmai személyi állomány fejlesztése az ÁOK és KK teljes vertikumban. Az oktatói-kutatói-gyógyítói szakmai színvonal erősítése. Ennek érdekében át kell tekinteni a vezetői pályázati rendszert. Megfelelő szakmai és finansziális körülményeket kell kialakítani. A belső pályázati rendszer megerősítése, ami a személyi fejlesztéseket is lehetővé teszi.

3. Új intézeti-klinikai struktúra bevezetése. Ennek előkészítésében a szakmai (oktatás, kutatás, gyógyítás), gazdaságosági (párhuzamok, hatékonyabb működtetés feltételei, a jövőbeli fejlődést meghatározó irányok vizsgálata, telephely adottságok és azok változásai) és szociális aspektusokat kell megvizsgálni és kellő megfontolás után dönteni.
4. A campus területén elérhető kiegészítő szolgáltatások fejlesztése (könyvtár, könyvesbolt, számítógépes oktató központ, stb). A kollégiumi elhelyezés fejlesztése. Ezekre a célokra tőkebevonásos konstrukciók kidolgozása.

Kétség sem fér ahhoz, hogy minden átalakulást, reformot, összevonást, szétválasztást lehet indokolni, de soha nem lesz olyan szervezeti változás, ami ne találkozna ellenállással. Fontos a megfelelő változásmenedzsment. Ugyanakkor a szakmailag indokolt és gazdaságilag is előnyös változtatásokat végre kell hajtani. Nehézségeinket a széttagolt és bonyolult vezetési szisztéma mellett ma elsősorban a forráskivonások, záróások okozzák. Lehet, hogy éppen ebben a helyzetben a legkönnyebb megtenni azokat az intézkedéseket, melyek az orvos-egészségtudományi vertikum színvonalas működését garantálják mind az oktatási-tudományos, mind pedig a diagnosztika-gyógyítás területein az elkövetkező évtizedben.

Miseta Attila

Egyetemi tanári kinevezések

A Magyar Köztársaság elnöke 2009. szeptember 1-jével a Pécsi Tudományegyetemen egyetemi tanárrá nevezte ki az egyetem több oktatóját. Az ünnepi ülésen az egyetem rektora adta át a kinevezetteknek a professzori karhoz tartozás jelképeként a Pécsi Tudományegyetem talárját.

Az Általános Orvostudományi Karon:

BÍRÓ ZSOLT, a Szemészeti Klinika professzora

GERLINGER IMRE, a Fül-Orr-Gégészeti és Fej-Nyaksebészeti Klinika professzora

KÁLAI TAMÁS, a Szerves- és Gyógyszerkémiai Intézet professzora

MOLNÁR F. TAMÁS, a Sebészeti Klinika professzora

NYITRAI MIKLÓS, a Biofizikai Intézet professzora

PERJÉS PÁL, a Gyógyszerészi Kémiai Intézet professzora

PINTÉR ERIKA, a Farmakológiai és Farmakoterápiai Intézet professzor asszonya,

OLASZ LAJOS, a Fogászati és Szájsebészeti Klinika professzora.

A Természettudományi Karon:

JÓZSA RITA, a Sportbiológia Tanszék professzor asszonya vette át egyetemi tanári kinevezését.

TANÁRI TESTÜLETI MEGEMLÉKEZÉS

50 éve halt meg DR. ENTZ BÉLA PROFESSZOR

ENTZ BÉLA PROFESSZOR SZAKMAI ÉLETÚTJA

Igen tisztelt Kollegák, Megjelentek!

Szophoklész óta tudjuk, hogy a halottakat el kell temetni és sírjaikat gondozni kell. Ez magasabb rendű, isteni rendelvény. Azon magasztos alkalomból, hogy a dékáni vezetés döntése révén Entz Béla professor sírja felújításra került, a Kar koszorút helyez el, engedjék meg, hogy Entz Béla professor szakmai életútját röviden összefoglaljam, hiszen csupán 1-2 olyan jelenlegi emeritus professor Tanári Testület-i tag van, aki még az ő tanítványa volt.

Entz Béla 1900-ban nyerte el orvosdoktori diplomáját a Magy. Kir. Tudományegyetem Orvoskarán. Ezt követően 17 évig a Genersich professor vezette budapesti I. számú Kórbonctani Intézetben működött, majd 1917-ban a Magy. Kir. Állatorvosi Főiskola Kórbonctani Tanszékének élére nevezték ki. Entz Béla egyetemi tanári működése 1918-tól indult, amikor is egyike volt annak a 11 orvoskar tanárnak, akikkel a Magy. Kir. Erzsébet Tudományegyetem Orvoskarának működése Pozsonyban megkezdődött. Ettől kezdve Entz Béla professor neve összeforr az egymás jogutódjaként működő Magy. Kir. Erzsébet Tudományegyetem (1918-47) a Pécsi Tudományegyetem (1947-51) valamint a Pécsi Orvostudományi Egyetem (1951. február – 1951. október) Kórbonctani Intézetével, melyeket összesen tehát 33 éven keresztül vezetett, ebből 30 éven keresztül az Igazságügyi Orvostani Intézet vezetését is ellátta. A rövid pozsonyi működést követően az egyetem professzoraként működik a Budapesten átmenetileg tartózkodó menekült egyetem Kórbonctani Intézete élén, majd 1924-től, a legendává vált Dischka Győző utcai tömbben kezdi meg hosszú pécsi működését a Kórbonctani Intézet és a Törvényszéki Orvostani Intézet élén. A tanszéken zajló munka minőségét a kialakuló egyetemi magántanári kar is kiválóan jellemzi, elég ha a későbbi pécsi igazságügyi orvostani professzort *Beöthy Konrádot*, a későbbi budapesti kórboncnok professzort, tankönyvíró, akadémikust, *Harangi Lászlót, ifj. Scipiadés Elemért*, későbbi egyetemi tanárt az USA-ban, *Balogh Pált*, későbbi kairói egyetemi tanárt, *Kellner Bélát*, a budapesti Onkopathológiai Intézet későbbi igazgatóját, akadémikust, vagy a születést későbbi pécsi professzorát *Lajos Lászlót* említjük. A kiváló oktató Entz Béla professor legközkedveltebb könyve a Csizió néven híressé vált „A kórbonctan és kórszövettan alapvonalai” című munka. Közel 100 tudományos közleménye és jónéhány monográfiája jelent meg, ezek közül a leghíresebb a szifilisz kórbonctanára vonatkozik. Tudományos munkássága a pathológia széles területét öleli fel, sőt paleopathológiával is foglalkozott. Ennek eredményeképpen 1948-ban az MTA székfoglaló előadását „Pathológiai elváltozások neolitikus avar és honfoglalás kori csontmaradványokon” címmel tartotta meg. Entz Béla professor orvoskarunk emblematikus egyénisége volt, 17 éven keresztül vezette a Diákjóléti Hivatal, mely tiszt-ségben a hallgatók nagy barátjaként mutatkozott és óriási népszerűségnek örvendett. Tizenkét éven keresztül töltött be prodékáni, illetve dékáni pozíciókat, valamint 1931/32-ben és 1945/46-ban Rector

Magnificus-ként működött. Kari és egyetemi vezetői pozícióban eltöltött 14 évvel Orvoskarunkon a mai napig csúcstartó. Amikor 1947-ben, 70. évét betöltve, az egyetemi keresőbizottság utódot keresett, akkor a *Lissák Kálmán* vezette bizottság arra a végső konklúzióra jutott, hogy Entz professzort nem lehet nyugdíjazni, mert ez óriási veszteség lenne az egyetemnek, illetve az orvoskarnak. Ennek eredményeképpen újabb 4 évre meghosszabbították igazgatói pozíciójában. Helyét 1951. október 15-én adta át *Romhányi Györgynek*.

A jelenlegi Pathológiai Intézet Entz Béla professor emlékét igyekszik megőrizni és ápolni. Születésének 125. évfordulóján, 2002-ben a Pathológiai Intézet tudományos ülést szervezett, kiadványt tett közzé, valamint az ugyancsak 2002-ben megjelent intézettörténeti könyv jelentőségének-munkásságának megfelelően részletesen bemutatja azt a 33 évet, mely alatt Entz professor a jogelőd intézmények Kórbonctani Intézetét vezette.

Végezetül szeretném megköszönni és dicsérni a prof. Dr. Németh Péter dékán vezette kari vezetés azon szándékát, miszerint elhunyt professzoraink sírját gondozza.

Dr. Pajor László

Fotó: Kittkáné Bódi Katalin

A Doktori Tanács ülése

2009. szeptember 14.

1. Aktiális ügyek

1/a Állami ösztöndíjas PhD-hallgatók ügyei

Dr. Vigh Éva III. éves PhD-hallgató (Kórleletani Intézet) PhD-tanulmányait 2009. július 1-től egyéni felkészülésként szeretné folytatni, tekintettel arra, hogy állást kapott az intézetben. Kérését a DT támogatja.

Dr. Kovács Krisztina II. éves PhD-hallgató (Orvosi Mikrobiológiai és Immunitástani Intézet) PhD-tanulmányait 2009. szeptember 1-től egyéni felkészülésként szeretné folytatni. Kérését a DT támogatja.

Dr. Dömötör András III. éves PhD-hallgató (I. Belklinika) PhD-tanulmányait 2009. szeptember 1-től egyéni felkészülésként szeretné folytatni, tekintettel arra, hogy a rezidensképzésben vesz részt. Kérését a DT támogatja.

Dr. Rick Ferenc Gyula II. éves PhD-hallgató (Anatómiai Intézet) PhD-tanulmányait 2009. szeptember 1-től egyéni felkészülésként szeretné folytatni, tekintettel arra, hogy külföldi tanulmányúton vesz részt. Kérését a DT támogatja.

Dr. Balogh András II. éves PhD-hallgató (Biológiai Intézet) PhD-tanulmányainak halasztását kéri 2009. szeptember 1-től 2010. augusztus 31-ig, tekintettel arra, hogy állást kapott az intézetben. Kérését a DT támogatja.

Harci Alexandra II. éves PhD-hallgató (Biológiai Intézet) PhD-tanulmányainak halasztását kéri 2009. szeptember 1-től 2010. augusztus 31-ig, tekintettel arra, hogy állást kapott az intézetben. Kérését a DT támogatja.

Varga Judit II. éves PhD-hallgató (Biológiai Intézet) PhD-tanulmányainak halasztását kéri 2009. szeptember 1-től 2010. augusztus 31-ig, tekintettel arra, hogy állást kapott az intézetben. Kérését a DT támogatja.

Vig Andrea II. éves PhD-hallgató (Biofizikai Intézet) PhD-tanulmányainak halasztását kéri 2009. szeptember 1-től 2010. augusztus 31-ig. Kérését a DT támogatja.

Dudás Réka II. éves PhD-hallgató (Biofizikai Intézet) PhD-tanulmányainak halasztását kéri 2009. szeptember 1-től 2010. január 31-ig. Kérését a DT támogatja.

Dr. Nagy Zsófia Katalin II. éves PhD-hallgató (Patológiai Intézet) PhD-tanulmányainak halasztását kéri 2009. szeptember 1-től 2010. augusztus 31-ig. Kérését a DT támogatja.

Dr. Répásy Judit III. éves PhD-hallgató (Gyermecklinika) PhD-tanulmányainak 1 hónappal történő hosszabbítását kéri témavezetője Dr. Molnár Dénes egyetemi tanár az IDEFICS pályázati keret terhére. Kérését a DT támogatja.

Schipp Renáta III. éves PhD-hallgató (Biológiai Intézet) állami ösztöndíjas PhD-tanulmányait 2009.09.01-től folytatja.

Kardos Roland II. éves PhD-hallgató (Biofizikai Intézet) állami ösztöndíjas PhD-tanulmányait 2009.09.01-től folytatja.

Bogdán Ágnes II. éves PhD-hallgató (Orvosi Mikrobiológiai és Immunitástani Intézet) állami ösztöndíjas PhD-tanulmányait 2009.09.01-től folytatja.

Dr. Sztitter István I. éves PhD-hallgató (Farmakológiai Intézet) állami ösztöndíjas PhD-tanulmányait 2009.09.01-től folytatja.

Barkó Szilvia III. éves PhD-hallgató (Biofizikai Intézet) állami ösztöndíjas PhD-tanulmányait 2009.09.01-től folytatja.

Dr. Kengyel András III. éves PhD-hallgató (Biofizikai Intézet) állami ösztöndíjas PhD-tanulmányait 2009.09.01-től folytatja.

1/b Levelezős PhD-hallgatók ügyei

Lórincz Tibor II. éves levelezős PhD-hallgató (Közegészségügyi Intézet) PhD-tanulmányait az Egészségtudományi Karon folytatja. Bejelentését a DT tudomásul vette.

Bovári-Biri Judit I. éves levelezős PhD-hallgató (IBI) PhD-tanulmányait a Biofizikai Intézetében szeretné folytatni. Kérését a DT támogatja.

Dr. Damásdi Miklós I. éves levelezős PhD-hallgató (Urológiai Klinika – Orthopaediai Klinika) PhD-tanulmányainak halasztását kéri 2009. szeptember 1-től 2010. augusztus 31-ig. Kérését a DT támogatja.

Dr. Demeter Béla I. éves levelezős PhD-hallgató (Miskolc – Idegsebészeti Klinika) PhD-tanulmányainak halasztását kéri 2009. szeptember 1-től 2010. január 31-ig. Kérését a DT támogatja.

Dr. Dombi Zsuzsanna I. éves levelezős PhD-hallgató (Közegészségügyi Intézet) PhD-tanulmányainak halasztását kéri 2009. szeptember 1-től 2010. augusztus 31-ig. Kérését a DT támogatja.

Dr. Husznai Róbert I. éves levelezős PhD-hallgató (Szívgyógyászati Klinika) PhD-tanulmányainak halasztását kéri 2009. szeptember 1-től 2010. augusztus 31-ig. Kérését a DT támogatja.

Dr. Kosztolányi Szabolcs I. éves levelezős PhD-hallgató (I. Belklinika – Patológiai Intézet) PhD-tanulmányainak halasztását kéri 2009. szeptember 1-től 2010. augusztus 31-ig. Kérését a DT támogatja.

Dr. Szabó Melinda I. éves levelezős PhD-hallgató (Edelény – Orvosi Genetikai Intézet) PhD-tanulmányainak halasztását kéri 2009. szeptember 1-től 2010. augusztus 31-ig. Kérését a DT támogatja.

Dr. Tökés-Füzesi Margit I. éves levelezős PhD-hallgató (Laboratóriumi Medicina Intézet) PhD-tanulmányainak halasztását kéri 2009. szeptember 1-től 2010. augusztus 31-ig. Kérését a DT támogatja.

Szentes Veronika I. éves levelezős PhD-hallgató (Szívgyógyászati Klinika) a Semmelweis Egyetemen PhD kurzust végzett. Kreditpont elismerését kéri a Doktori Tanácstól. 3 kreditpont beszámítását engedélyezi a DT.

Bóna Ágnes (Biokémiai és Orvosi Kémiai Intézet) levelezős hallgatóként szeretne csatlakozni Dr. Sümegei Balázs egyetemi tanár által vezetett PhD programhoz (témavezető: ifj. Dr. Gallyas Ferenc egyetemi docens). Kérését a DT támogatja.

Dr. Csizmadia Csaba (III. sz. Belgyógyászati Klinika) levelezős hallgatóként szeretne csatlakozni Dr. Róth Erzsébet egyetemi tanár által vezetett PhD programhoz (témavezető: Dr. Borsiczky Balázs egyetemi adjunktus). Kérését a DT támogatja.

Dr. Farkas Bálint (Mozgásszervi Sebészeti Intézet) levelezős hallgatóként szeretne csatlakozni Dr. Bellyei Árpád egyetemi tanár által vezetett PhD programhoz (témavezető: Dr. Bárdos Tamás egyetemi adjunktus). Kérését a DT támogatja.

Dr. Jakab László (Sebészeti Klinika) levelezős hallgatóként szeretne csatlakozni Dr. Horváth Örs Péter egyetemi tanár által vezetett PhD programhoz (témavezető: Dr. Molnár F. Tamás egyetemi tanár). Kérését a DT támogatja.

Dr. Kontrahr Tivadar (AITI) levelezős hallgatóként szeretne csatlakozni Dr. Róth Erzsébet egyetemi tanár által ideiglenesen vezetett PhD programhoz (témavezető: Dr. Szokodi István egyetemi docens). Kérését a DT támogatja.

Dr. Kunos Csaba (Kecskemét) levelezős hallgatóként szeretne csatlakozni Dr. Horváth Örs Péter egyetemi tanár által vezetett PhD programhoz (témavezető: Dr. Gulyás Gusztáv főorvos). Kérését a DT támogatja.

Dr. Marton Andrea Dorottya (Budapest) levelezős hallgató-

ként szeretne csatlakozni Dr. Komoly Sámuel egyetemi tanár által vezetett PhD programhoz (témavezető: Dr. Barsi Péter egyetemi docens). Kérését a DT támogatja.

Dr. Nemes Orsolya (I. Belklinika) levelezős hallgatóként szeretne csatlakozni Dr. Kovács L. Gábor egyetemi tanár által vezetett PhD programhoz (témavezető: Dr. Mezősi Emese egyetemi docens). Kérését a DT támogatja.

Dr. Szabó István (Élettani Intézet) levelezős hallgatóként szeretne csatlakozni Dr. Lénárd László egyetemi tanár által vezetett PhD programhoz (témavezető: Dr. Karádi Zoltán egyetemi tanár). Kérését a DT támogatja.

Tóth Szilvia (Soft Flow Hungary Kft.) levelezős hallgatóként szeretne csatlakozni Dr. Nyitrai Miklós egyetemi tanár által vezetett PhD programhoz (témavezető: Dr. Lustyik György egyetemi docens). Kérését a DT támogatja.

Dr. Marko Saric (Biotecont Kft.) levelezős hallgatóként szeretne csatlakozni Dr. Szeberényi József egyetemi tanár által vezetett PhD programhoz (témavezető: Dr. Pár Alajos egyetemi tanár és Dr. Magyar István tudományos munkatárs). Kérését a DT támogatja.

1/c Egyéni felkészülők ügyei

Dr. Tárnok András egyéni felkészülő (Gyermekklinika) elkészítette értekezés tervezetét. Az előbírálók, a szigorlati tárgyak, a szigorlati bizottság, az opponensek és a védési bizottság kijelölése megtörtént.

Dr. Papp András egyéni felkészülő (Sebészeti Klinika) elkészítette értekezés tervezetét. Az előbírálók, a szigorlati tárgyak, a szigorlati bizottság, az opponensek és a védési bizottság kijelölése megtörtént.

Dr. Subhamay Ghosh egyéni felkészülő (AITI – Sebészeti Oktató és Kutató Intézet) elkészítette értekezés tervezetét. Az előbírálók, a szigorlati tárgyak, a szigorlati bizottság, az opponensek és a védési bizottság kijelölése megtörtént.

Dr. Bán Ágnes egyéni felkészülő (Fogászati Klinika – Farmakológiai Intézet) elkészítette értekezés tervezetét. Az előbírálók, a szigorlati tárgyak, a szigorlati bizottság kijelölése megtörtént.

Dr. Tóth Orsolya egyéni felkészülő (I. Belklinika) PhD szigorlata 2009. július 7-én summa cum laude eredménnyel megtörtént.

Dr. Rózsai Barnabás egyéni felkészülő (Gyermekklinika) PhD szigorlata 2009. július 16-án summa cum laude eredménnyel megtörtént.

Dr. Bock-Marquette Ildikó egyéni felkészülő (USA – Orvosi Genetikai Intézet) szigorlata 2009. augusztus 24-én summa cum laude eredménnyel megtörtént.

Bufa Anita egyéni felkészülő (Szülészeti Klinika – Bioanalitikai Intézet) értekezésének védeése 2009. július 7-én 100%-os eredménnyel megtörtént. A DT ennek alapján egyhangúlag javasolja az EDB-nek a PhD cím odaítélését.

Dr. Pálkás László egyéni felkészülő (IBI) értekezésének védeése 2009. július 8-án 100 %-os eredménnyel megtörtént. A DT ennek alapján egyhangúlag javasolja az EDB-nek a PhD cím odaítélését.

Dr. Mikó Éva egyéni felkészülő (Orvosi Mikrobiológiai és Immunológiai Intézet) értekezésének védeése 2009. szeptember 7-én 100 %-os eredménnyel megtörtént. A DT ennek alapján egyhangúlag javasolja az EDB-nek a PhD cím odaítélését.

Kilár Anikó egyéni felkészülő (Orvosi Mikrobiológiai és Immunológiai Intézet) értekezésének védeése 2009. szeptember 11-én 100 %-os eredménnyel megtörtént. A DT ennek alapján egyhangúlag javasolja az EDB-nek a PhD cím odaítélését.

2. Egyebek

– **Dr. Szilárd István** c. egyetemi tanár, tudományos tanácsadó (Klinikai Infektológiai és Migrációs-egészségügyi Tanszék) PhD kurzusként szeretné elismertetni az Integráció és Migrációs Egészségügy Magyarországon című, az Európai Integrációs Alap támogatásával készített oktatási programot (6 modul). Kérését a DT támogatja.

– **PhD felvételi:** Az EDB ülésen az ÁOK részére 23 fő felvételét engedélyezték. Az állami ösztöndíjas PhD tanulmányaik (36 hónap) befejezése előtt a képzésből kilépett hallgatók helyére 4 fő felvételét engedélyezte a DT. A Sanofi-Aventis/Chinoin ösztöndíjra 3 hallgató került felvételre.

PhD-felvételi sorrend a 2009-2012 képzési időszakra

Név	programvezető témavezető	tanulmányi eredmény	tudományos eredmény	nyelvtudás	egyéb	bizottság	össz- pontszám
1. Brubel Réka	Dr. Csernus Valér (Dr. Lubics Andrea)	9	16	5	3	13	46
2. Kupi Tünde	Dr. Nyitrai Miklós	3	24,7	1	0	15	43,7
3. Szijártó Valéria Irén	Dr. Emőd Levente	12	10	2	3	15	42
4. Cséplő Péter	Dr. Barthó Loránd (Dr. Koller Ákos)	7	15,9	2	3	13	40,9
5. Szigeti Edit	Dr. Sümegi Balázs	10	12,1	3	0	15	40,1
6. Dr. Ollmann Tamás	Dr. Lénárd László	11	10	2,5	3	13	39,5
7. Kovács Antia	Dr. Lénárd László	12	9,7	1	3	12	37,7
8. Papp Judit	Dr. Tóth Kálmán (Dr. Késmárky Gábor)	9	10,6	2	2	14	37,6
9. Popovics Petra	Dr. Csernus Valér (Dr. Kovács Magdolna)	12	8	1	3	12	36
10. Perlaki Gábor	Dr. Komoly Sámuel (Dr. Janszky József)	12	10	1	0	13	36
11. Lenkey Zsófia	Dr. Róth Erzsébet (Dr. Cziráki Attila)	10	8,5	2	0	14	34,5
12. Makrai Livia	Dr. Kovács L. Gábor (Dr. Sipos Katalin)	11	4,5	1	4	13	33,5

13.	Mózes Réka	Dr. Losonczy Hajna	7	7,5	1	5	12	32,5
14.	Futó Kinga	Dr. Nyitrai Miklós (Dr. Hild Gábor)	10	9,5	1	0	12	32,5
15.	Lengl Orsolya	Dr. Pintér Erika	9	7,1	2	0	13	31,1
16.	Kovács Noémi	Dr. Komoly Sámuel (Dr. Büki András)	9	7,3	2	0	12	30,3
17.	Boros Melinda	Dr. Pintér Erika	10	6	1	0	13	30
18.	Fónagy Eszter	Dr. Szekeres Júlia (Dr. Koller Ákos)	5	8,2	1,5	2	13	29,7
19.	Kun József	Dr. Pintér Erika (Dr. Helyes Zsuzsanna)	11	3	4	0	11	29
20.	Bencsik Tímea	Dr. Deli József (Dr. Molnár Péter)	8	5,6	2	1	12	28,6
21.	Kaszás Beáta	Dr. Trixler Mátyás (Dr. Kállai János)	7	8	1,5	1	11	28,5
22.	Dr. Balatonyi Borbála	Dr. Róth Erzsébet	6	9,4	1	0	12	28,4
23.	Dr. Stomfai Sarolta	Dr. Molnár Dénes	2	12	2	0	12	28
24.	Váncsodi József	Dr. Bellyei Árpád (Dr. Illés Tamás)	2	7	0,5	5	13	27,5
25.	Kollár Veronika Tünde	Dr. Nyitrai Miklós (Dr. Hild Gábor)	10	4,2	1	0	12	27,2
26.	Pribér János Krisztián	Dr. Sümegi Balázs (Dr. Veres Balázs)	8	5,1	1	0	12	26,1
27.	Dr. Turi Zsuzsanna	Dr. Sümegi Balázs	9	2	1	0	12	24
28.	Füredi Gábor	Dr. Róth Erzsébet (Dr. Szokodi István)	5	5	1,5	0	12	23,5
29.	Sticz Tamás Béla	Dr. Németh Péter (Dr. Balogh Péter)	6	2	2	0	10	20
30.	Marton Andrea	Dr. Komoly Sámuel (Dr. Barsi Péter)	3	2	2	0	12	19
31.	Pongrácz Hanga	Dr. Sümegi Balázs	5	2	0,5	0	10	17,5
SANOFI-AVENTIS/CHINOIN								
32.	Markovics Adrienn	Dr. Pintér Erika (Dr. Helyes Zsuzsanna)	8	10,1	2	0	13	33,1
33.	Fejes Árpád	Dr. Fischer Emil (Dr. Perjési Pál)	3	6	1	3	13	26
34.	Molnár Réka	Dr. Deli József (Dr. Molnár Péter Dr. Farkas Ágnes)	1	9,3	1	1	13	25,3
Nem EU állampolgár								
35.	Jávor Szaniszló	Dr. Róth Erzsébet (Dr. Wéber György)	4	5,8	4,5	0	13	27,3
Visszavonta pályázatát								
36.	Farkas József	Dr. Csernus Valér (Dr. Reglődi Dóra)	8	21	5	3	15	52
37.	Jakab László	Dr. Horváth Örs Péter (Dr. Molnár F. Tamás)	8	13	2	2	15	40
38.	Papp Viktória	Dr. Komoly Sámuel (Dr. Illés Zsolt)	9	11	1,5	0	14	35,5
39.	Tóth Roland	Dr. Trixler Mátyás (Dr. Kállai János)	5	12,4	2	1	13	33,4
40.	Sarnyai Ákos	Dr. Kovács L. Gábor (Dr. Sipos Katalin)	7	3,2	3	4	12	29,2
41.	Szabó István	Dr. Kovács L. Gábor (Dr. Mezősi Emese, Dr. Nagy Zsuzsanna)	3	6	1	4	11	25

Dr. Fischer Emil
egyetemi tanár
a Doktori Tanács elnöke

A Pécsi Orvostudományi Egyetem 1952-58-as évfolyamának aranydiplomás orvosai

Évolyamunk 1963-ban elsőként hívta össze az 1958-ban Pécsen végzett orvosokat, hogy megismerhessük egymás sorsát, pályánk kezdetét. Így elindítottuk az egyetemi évfolyam-találkozókat, amiket 1968 óta az Egyetem minden évben megszervez, és ma már az Egyetemi Napok október 23-i ünnepségének elmaradhatatlan része.

Harmincéves találkozókon, 1988-ban merült fel a gondolat, hogy készüljön áttekintés a volt orvostanhallgatók életútjáról. Az évfolyamunkról szóló könyvecske 1989-ben jelent meg, amely három évtizedet röviden összegező pályarajzok sorozata „A Pécsi Orvostudományi Egyetem 1952–58-as évfolyamának orvosai 1988-ban” címmel.

A Pécsi Orvostudományi Egyetemre 1952-ben első évfolyamra felvett 184 orvostanhallgató közül 114-en végeztünk, és avattak bennünket orvosná.

Mint a cím évszámai jelzik, tanulmányainkat nehéz időszakban folytattuk. Sokféle anyagi, társadalmi, politikai - nehézséggel kellett szembenéznünk a tanulás mellett. Hallgatók kizárása az egyetemről gyakran nem tanulmányi hiányosságok miatt történt. A diplomás orvosoknak pedig szembe kellett nézni a ma már ismeretlen pályairányítás minden problémájával. Mégis, áttekintve évfolyamunk szakmai útját, úgy tűnik, tisztességgel helytálltunk.

Ötvenéves évfolyamtalálkozókhöz készült az alábbi összeállítás, mely a szakképe-

sítések mellett az utolsó ismert munkahelyet és beosztást is tartalmazza.

A telefonos adatgyűjtéshez nyújtott segítséget mindenkinek köszönöm.

Most is aktuális, amit *Romhányi* professzor 1988-as köszöntőjében írt évfolyamunknak: „Kívánom, hogy az elkövetkezendő másik harminc év fordulóján eredményekkel bő életpályára tekinthessenek majd vissza, és majdan gyémántdiplomával kezükben alkalmuk legyen fiatalosan visszagondolni az Alma Materre, melyben nevelődöttünk”.

Pécs 2009. szeptember 4.

Dr. Farkas Mária

- Dr. Alkonyi Istvánné dr. Várkonyi Amália:** gyermekgyógyászat, 1962; iskolaegészségügy és ifjúságvédelem, 1981, Pécs, Egyesített Egészségügyi Intézmények, csoportvezető gyermekgyógyász főorvos;
- Dr. Arany János † (2001):** egészségügyi szervezés, 1963, Zalaegerszeg, Egyesített Egészségügyi Intézmények, városi főorvos;
- Dr. Arany Jánosné dr. Pemmer Anna:** üzemorvostan, 1968; társadalomorvostan, 1969, Zalaegerszeg, Egyesített Egészségügyi Intézmények, főigazgató főorvos helyettes;
- Dr. Bajzik Erzsébet:** belgyógyászat, 1963; üzemorvostan, 1999, Budapest, István Kórház Rendelőintézet, Belgyógyászat, csoportvezető belgyógyász főorvos;
- Dr. Balogh Illés:** belgyógyászat, 1963, reumatológia és fizioterápia, 1974, Nagykanizsa, Kórház, Reumatológiai és Rehabilitációs Osztály, osztályvezető főorvos;
- Dr. Balogh Tibor † (1994):** üzemorvostan, Oroszlány, Rendelőintézet, szakfőorvos;
- Dr. Báldy Tibor † (2004):** körzeti orvos, fog- és szájbetegségek, 1965, Harkány, Siklós Járási Fogászat, szakfőorvos;
- Dr. Békési Ödön † (2000):** körzeti orvos, általános orvostan, 1974, Tura, ügyvezető körzeti orvos;
- Dr. Bérczi Antal:** infektológia, 1962; körzeti orvos, Kaposvár, körzeti orvos;
- Dr. Berki László:** belgyógyászat, 1963; kardiológia, 1979; üzemegészségügy, 1979, Pécs, Baranya Megyei Kórház Üzemegészségügyi Osztály, osztályvezető főorvos;
- Dr. Bessések Erzsébet:** belgyógyászat 1964; üzemorvostan, Esztergom Városi Kórház, üzemi főorvos;
- Dr. Boros György † (1991):** belgyógyászat, 1963; nephrológia, 1982, Kaposvár, Megyei Kórház, Belgyógyászati Osztály, osztályvezető főorvos;
- Dr. Budavári Marianna † (1977):** felnőtt pszichiátria, 1965, Szekszárd, Megyei Kórház, Pszichiátriai Osztály, szakorvos;
- Dr. Buzády Tibor:** körzeti orvos; manuál medicina, 1978, München, körzeti orvos;
- Dr. Császár József:** urológia, 1962, Zalaegerszeg, Megyei Kórház, Urológiai Osztály, osztályvezető főorvos;
- Dr. Cséry Anikó † (2007):** belgyógyászat, 1963, Pécs, Magyar Államvasutak, Területi Egészségügyi Központ, Járóbeteg Szakrendelés, igazgató főorvos;
- Dr. Csonka Takács László:** általános sebészet, 1962; anaesthesiológia, 1972; társadalomorvostan, 1983, Mohács, Városi Kórház, főigazgató főorvos helyettes;
- Dr. Csullag József:** radiológia, 1963; általános orvostan, 1972, Bonyhád, körzeti orvos;
- Dr. Debreczeni László:** üzemorvostan, Pécs, Megyei Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat, tisztifőorvos, igazgató helyettes;
- Dr. Dorsics György † (1995):** szülészlet és nőgyógyászat, 1962; anaesthesiológia, 1969; klinikai onkológia, 1983, Mór, Anaesthesiológia és Intenzív Therápiás Osztály, osztályvezető főorvos;

- Dr. Farkas Erzsébet** † (1998): belgyógyászat, 1963, Pécs, Országos Orvosszakértői Intézet, belgyógyász szakfőorvos;
- Dr. Farkas Mária:** laboratóriumi diagnosztika, 1962; izotóp diagnosztika, 1982; az orvostudományok kandidátusa, 1977; egyetemi magántanár, 1996, Kaposvár, Megyei Kórház, Izotóp Laboratórium, osztályvezető főorvos;
- Dr. Ferencz János:** bőrgyógyászat, 1978; körzeti orvos; általános orvostan, 1974, Komárom, Városi Rendelőintézet, Bőrgyógyászati Gondozó, gondozó vezető főorvos;
- Dr. Fohl Erzsébet:** gyermekgyógyászat, 1962, Pécs, körzeti gyermekorvos;
- Dr. Frezik József** † (1963): körzeti orvos, Mátyásdomb, körzeti orvos;
- Dr. Gáspár Márta:** gyermekgyógyászat, 1964; közegészségtan és járványtan, 1978; gyermek- és ifjúságvédelem, 1980, Pécs, Közegészségügyi és Járványügyi Állomás és Iskolaegészségügy, főigazgató főorvos;
- Dr. Gothár Ferenc:** gyermekgyógyászat, 1962, Pécs, körzeti gyermekorvos;
- Dr. Habon György:** általános sebészet, 1963; egészségügyi szervezés, 1967, Pécs, Rendelőintézet, Sebészeti szakrendelés, vezető főorvos;
- Dr. Héder János:** szülészeti és nőgyógyászat, 1962; anaesthesiológia és intenzív terápia, 1966, Budapest, Péterffy Sándor Kórház, Szülészeti és Nőgyógyászati Osztály, főorvos;
- Dr. Hódi Erzsébet** † (1978): radiológia, 1963, Hatvan, Városi Rendelőintézet, Radiológia, szakorvos;
- Dr. Hormay Dóra** † (1990): bőrgyógyászat, 1961, Budapest, Belügyminisztérium Központi Kórház és Intézményei Rendelőintézet, Bőrgyógyászat, osztályvezető főorvos;
- Dr. Horváth Andor** † (1999): körzeti orvos; egészségügyi szervezés, 1970, Csepreg, körzeti orvos;
- Dr. Horváth Antal** † (1999): belgyógyászat, 1964; egészségügyi szervezés, 1969; oxiológia, 1980, Székesfehérvár, Országos Mentőszolgálat Fejér megyei Mentőszervezet Mentőállomás, vezető főorvos;
- Dr. Horváth Anna:** kórbonctan és kórszövettan, 1962; az orvostudományok kandidátusa, 1973, Pécs, Pécsi Orvostudományi Egyetem, Kórbonctani Intézet, egyetemi docens;
- Dr. Horváth István:** körzeti orvos, Keszthely, házi orvos;
- Dr. Hujber Sándor** † (2002): belgyógyászat, 1963, Zalaegerszeg, Megyei Rendelőintézet, Belgyógyászat, csoportvezető főorvos;
- Dr. Jankó Ernő** † (1982): általános sebészet, 1962, körzeti orvos, Lábod, körzeti orvos;
- Dr. Járαι Istvánné dr. Böröczffy Klára:** laboratóriumi diagnosztika, 1962; közegészségtan és járványtan, 1972, Pécs, Pécsi Orvostudományi Egyetem, Közegészségtani Intézet, egyetemi adjunktus;
- Dr. Juhász Gabriella:** szemészet, 1962, Pécs, Rendelőintézet, Szemészet, szakfőorvos;
- Dr. Kelemen Ibolya** † (1982): laboratóriumi diagnosztika, 1962, Dunaújváros, Városi Rendelőintézet, Laboratórium, szakorvos;
- Dr. Kelemen Józsefné dr. Derdák Éva:** közegészségtan és járványtan, 1962, Zalaegerszeg, Megyei Közegészségügyi és Járványügyi Állomás, osztályvezető főorvos;
- Dr. Kelemen Ottó** † (1990): körzeti orvos, Eszteregnye, körzeti orvos;
- Dr. Kerekes Endre:** belgyógyászat, 1963; transfuziológia, 1980, Pécs, Baranya Megyei Kórház, Vértransfúziós Állomás, osztályvezető főorvos;
- Dr. Késői Istvánné dr. Schein Márta:** belgyógyászat, 1963; egészségügyi szervezés, 1973, Pécs, Egyesített Egészségügyi Intézet, Felnőtt Ellátás, igazgató főorvos;
- Dr. Kienle Ernő:** közegészségtan és járványtan, 1963, Pécs, Pécsi Orvostudományi Egyetem, Közegészségtani Intézet, egyetemi adjunktus;
- Dr. Koltai Imre:** foglalkozásegészségügy, 1979; egészségügyi szervezés, 1981, Szekszárd, Megyei Rendelőintézet, főigazgató főorvos helyettes;
- Dr. Kovács Bertalan:** általános sebészet, 1962, Pásztó, Városi Kórház, igazgató főorvos;
- Dr. Kovács János** † (2000): belgyógyászat, 1965; általános orvostan, 1974, Szigetvár, Városi Rendelőintézet, ügyvezető körzeti főorvos;
- Dr. Kovács László:** szülészeti és nőgyógyászat, 1962; anaesthesiológia és intenzív terápia, 1966; az orvostudományok kandidátusa, 1974; az orvostudományok doktora, 1985; Szeged, Szegedi Orvostudományi Egyetem, Szülészeti és Nőgyászati Klinika, tanszékvezető egyetemi tanár;
- Dr. Könnyű Klára** † (2008): körzeti orvos, Bicsérd, körzeti orvos;
- Dr. Kutas János:** általános sebészet, 1964, Zalaegerszeg, Megyei Kórház, Sebészeti Osztályosztály, osztályvezető főorvos;
- Dr. László Miklósné dr. Haug Ágnes:** bőrgyógyászat, 1961, Enying, Rendelőintézet, Bőr- és Nemibeteg Gondozó, gondozó vezető főorvos;

- Dr. Lendvai Béla** † (2007): laboratóriumi diagnosztika, 1962, Budapest, Országos Ideg- és Elmegyógyászati Intézet, Központi Laboratórium, osztályvezető főorvos;
- Dr. Lengyel Erzsébet:** üzemorvostan, 1962; belgyógyászat, 1963; szociológia tanárképző, 1976, Budapest, Országos Szakszervezeti Székház, üzemorvos;
- Dr. Létai György:** szemészet, 1963, Siklós, Városi Kórház, Szemészeti Osztály, osztályvezető főorvos;
- Dr. Létai Györgyné dr. Krommer Ilona:** laboratóriumi diagnosztika, 1961, Pécs, Gyermekkórház, Laboratórium, osztályvezető főorvos;
- Dr. Ludwig Károly** † (1995): körzeti orvos, Gödöllő, körzeti orvos;
- Dr. Martin Ferenc:** körzeti orvos, Békés, körzeti orvos;
- Dr. Matus Gyula** † (2008): körzeti orvos; üzemorvostan; egészségügyi szervezés, 1973, Tatabánya, Megyei Egészségügyi Szervezési Tervezési Osztály, Informatikai Központ, igazgató főorvos;
- Dr. Mihalecz Károly:** szülészeti és nőgyógyászat, 1962; urológia, 1964, Nagykanizsa, Városi Kórház, Urológiai Osztály, osztályvezető főorvos;
- Dr. Mihályfy János** † (2007): radiológia, 1963, Kaposvár, Megyei Rendelőintézet, Radiológia, szakfőorvos;
- Dr. Molnár István** † (2003): belgyógyászat, 1963, Baranyajenő, körzeti orvos
- Dr. Molnár Sándor:** belgyógyászat, 1963; körzeti orvos, Pécs, körzeti főorvos;
- Dr. Nagy József:** gyermekgyógyászat, 1962, Zirc, Rendelőintézet, Gyermekgyógyászat, körzeti szakfőorvos;
- Dr. Nagy Károly:** általános orvostan, 1972; reuma és fizioterápia, 1980, Dunaújváros, Városi Rendelőintézet, Reumatológia és Fizioterápia, osztályvezető főorvos;
- Dr. Nagy Miklós:** gyermekgyógyászat, 1962, Pápa, Rendelőintézet, Járási Gyermekgyógyászat, főorvos;
- Dr. Niedetzky Antal:** † (1997) laboratóriumi diagnosztika, 1962; sugárbiológia, 1972; a biológiai tudományok kandidátusa, 1968, Pécs, Pécsi Orvostudományi Egyetem, Biofizikai Intézet, egyetemi tanár;
- Dr. Pap Valér:** gyermekgyógyászat, 1962; gyermekpszichiátria, 1968, Szombathely, Vas megyei Gyermek- Ideggondozó, osztályvezető főorvos;
- Dr. Párkányi Antal** † (2000): körzeti orvos; általános orvostan, 1974, Tamási, körzeti orvos;
- Dr. Penczel Dániel:** egészségügyi szervezés, 1964; oxiológia, 1972, Szekszárd, Országos Mentőszolgálat Tolna megyei Mentőszervezet, Mentőállomás, vezető főorvos;
- Dr. Pirisi Mátyás** † (1989): körzeti orvos, Bakóca, körzeti orvos;
- Dr. Rásó Ilona** † (1989): belgyógyászat, 1963; körzeti orvos; reumatológia és fizioterápia, 1981, Dorog, Városi Rendelőintézet, Belgyógyászat, csoportvezető belgyógyász szakfőorvos;
- Dr. Rehák János** † (1989): szülészeti és nőgyógyászat, 1962; körzeti orvos; üzemorvostan, 1979, Balatonfüred, Hajógyár, Üzemi Rendelő, üzemorvos;
- Dr. Rinfel József:** körzeti orvos; gyermekgyógyászat, 1964; általános orvostan, 1976, Surd, körzeti főorvos;
- Dr. Róthy István:** belgyógyászat, 1970; általános orvostan, 1973, Szombathely, körzeti orvos;
- Dr. Ruttner Pál:** általános sebészet, 1962; baleseti sebészet, 1964; anaesthesiológia és intenzív terápia, 1970; üzemorvostan, 1992; sportorvostan, 1992; Nagykanizsa, Anaesthesiológia és Intenzív Therápiás Osztály, osztályvezető főorvos;
- Dr. Sándor József** † (2008): laboratóriumi diagnosztika, 1961; egészségügyi szervezés, 1970; haematológia, 1979, Budapest, Péterffy Sándor Kórház, Vérellátó Szolgálat, osztályvezető főorvos;
- Dr. Sárdi István** † (1979): általános sebészet, 1962; körzeti orvos, Székesfehérvár, Megyei Rendelőintézet, Sebészet, szakfőorvos;
- Dr. Schill Ede:** szülészeti és nőgyógyászat, 1970, Hatvan, Városi Kórház, Szülészeti és Nőgyógyászati Osztály, adjunktus;
- Dr. Soós Károly** † (2002): orr-fül- gégeészet, 1964; belgyógyászat, 1972, Budapest, XXI. kerületi Rendelőintézet, Belgyógyászat, vezető főorvos;
- Dr. Sulyok Sarolta:** laboratóriumi diagnosztika, 1962; higiénikus, 1964, Budapest, Magyar Államvasutak, Hygiénés Osztály, függetlenített osztályvezető főorvos;
- Dr. Szabó Antal:** gyermekgyógyászat, 1962, Komló, Városi Kórház, Gyermekgyógyászati Osztály, osztályvezető főorvos és kórház igazgató főorvos;
- Dr. Szabó Eszter:** belgyógyászat, 1965, Szombathely, Országos Orvosszakértői Intézet, szakfőorvos;
- Dr. Szakál Károly** † (2003): reumatológia és fizioterápia, 1962, Vác, Városi Rendelőintézet, Reumatológia, szakfőorvos;

- Dr. Szentcsiki Mária:** belgyógyászat, 1963; haematológia, 1982; kardiológia, 1989, Tatabánya, Városi Kórház, Belgyógyászati Osztály, osztályvezető főorvos;
- Dr. Takács Iván † (1981):** sebészet, 1962, Dorog, Városi Kórház, szakorvos;
- Dr. Tallián Valér † (1998):** üzemorvos, Pécs, Mecseki Szénbányák, Újhegy, üzemorvos;
- Dr. Tódor János:** belgyógyászat, 1963, Kaposvár, körzeti orvos;
- Dr. Tóth Antal † (2007):** laboratóriumi diagnosztika, 1962, Nagykanizsa, Városi Rendelőintézet, Laboratórium, vezető főorvos;
- Dr. Turós Éva:** közegészségtan és járványtan, 1967; tüdőgyógyászat, 1974, Budapest, Országos Korányi Tbc Gyógyintézet, függetlenített hygiénikus osztályvezető főorvos;
- Dr. Varga Szabolcs:** kórbonctan és kórszövettan, 1963, Vác, Városi Kórház, Pathológiai Osztály, osztályvezető főorvos;
- Dr. Vörös Lajos † (1996):** szülészet és nőgyógyászat, 1962, Zirc, Városi Rendelőintézet, Szülészet és Nőgyógyászat, szakfőorvos;
- Dr. Wallacher Lajos † (2002):** kórbonctan és kórszövettan, 1963, Baja, Városi Kórház, Pathológiai Osztály, osztályvezető főorvos;
- Dr. Walter József:** belgyógyászat, 1963; kardiológia, 1970; foglalkozásegészségügy, 2004, Balatonfüred, Szakszervezetek Országos Tanácsa Szanatórium, megbízott egészségügyi vezető főorvos;
- Dr. Wittmann Károly:** belgyógyászat, 1963; kardiológia, 1970, Dunaújváros, Városi Rendelőintézet, igazgató főorvos; Kutas, magánkórház (1996) orvosigazgató;
- Dr. Wölfer Edit:** belgyógyászat, 1963; laboratóriumi diagnosztika, 1967; egészségügyi szervezés, 1982, Nagykanizsa, Városi Kórház, főigazgató főorvos.

ÁOK-KA

ÁOK-Kutatási Alap-ra beküldött pályázatok témavezetőinek statisztikai analízise. Mi a teendő?

A Kórélettani és Gerontológiai Intézet vezetője *prof. Koller Ákos* javaslatára *prof. Miseta Attila* gazdálkodási és diákjóléti dékánhelyettes aktív segítségével *prof. Németh Péter*; az Általános Orvostudományi Kar dékánja tavasszal meghirdette az ÁOK-Kutatási Alapot (belső tudományos kutatási pályázat) a klinikák és elméleti intézetek oktatói/kutatói részére.

Az ÁOK-KA-ra kétféle pályázatot lehetett benyújtani azoknak, akiknek semmilyen kutatási támogatásuk nem volt:

1. A pályázó már korábban nyújtott be pályázatot országos szervezetek (pl. OTKA, ETT, stb), ott elbírálták, de forráshiány miatt nem kapott támogatást, illetve

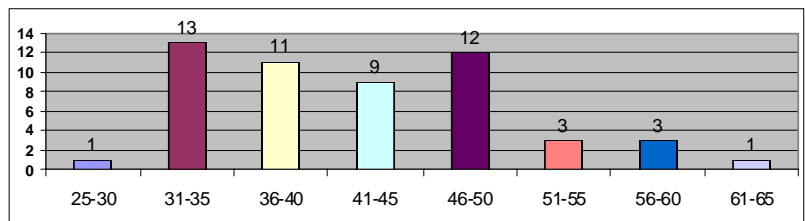
2. A pályázó várhatóan impakt faktoral (IF) rendelkező „peer review-ed” folyóiratcikkhez szükséges kísérletek, ill. kutatások befejezéséhez kért támogatást.

A pályázatok időtartama 2 x 1 év (a 2. évi támogatás az eredményességtől függően adható). A pályázható összeg 1,5 MFt/év volt. A pályázatok begyűjtését és elbírálását *prof. Koller Ákos* és egy ad hoc bizottság (*prof. Miseta Attila, prof. Decsi Tamás és prof. Seress László*) végezte.

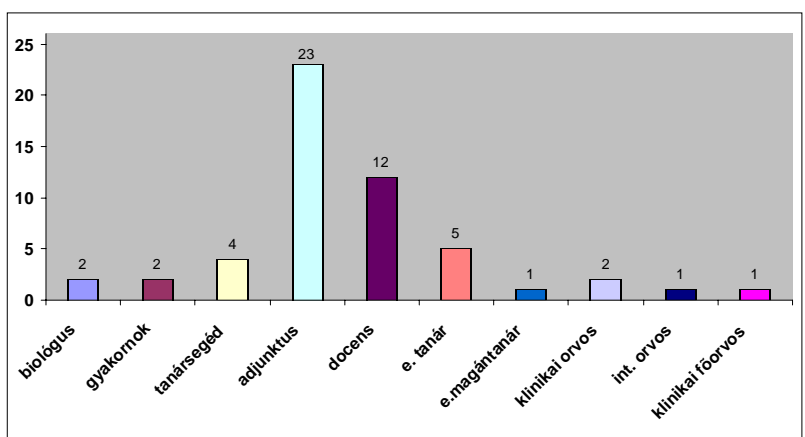
A beküldött pályázatok átnézése során merült fel bennem az a gondolat hogy ezekben sok értékes és érdekes adat van, melyek elemzése rámutathat az ÁOK oktatói/kutatói állományának színvonalára, ill. arra, hogy továbbfejlődésükhöz mi szükséges.

Íme az adatok:

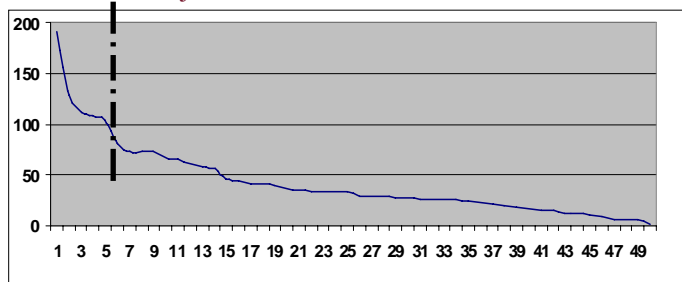
1. Az 53 pályázóból 34 férfi és 19 nő volt.
2. Klinikai intézetből 22, míg elméleti intézetből 31 pályázat érkezett.
3. A pályázóknak kevesebb, mint a fele (43,4 %-a) küldte be már a pályázatát országos szervezetekhez (ETT, OTKA, stb).
4. A pályázók életkor szerinti megoszlását a következő diagram mutatja.

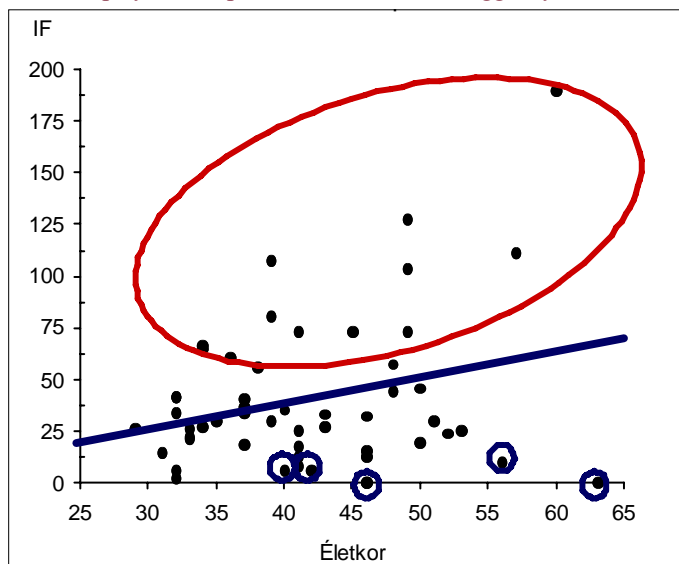
5. A pályázók beosztás szerinti megoszlását a következő diagram mutatja.

6. A pályázók impakt faktorainak eloszlását a következő diagram mutatja.

7. A pályázók impakt faktora az életkor függvényében.

A pályázat értékelése lényeges információk megszerzésére adott lehetőséget az egyetemen kutató dolgozókkal kapcsolatban. Az adatok elemzése során látszik, hogy jóval kevesebb nő pályázott, mint férfi. Az elméleti intézetekből több pályázat érkezett, mint a klinikákról. A pályázatot beküldők nagy része korábban nem nyújtott be OTKA/ETT pályázatot.

Döntően a 30-50-es korcsoportot volt a legaktívabb, ezen belül beosztás tekintetében túlnyomó részt adjunktusok és docensek pályáztak. Mindösszesen öt pályázónak volt száz, vagy magasabb IF-

je. Csak az első 2-3 pályázó [szaggatott vonaltól jobbra (6-os ábra)] tűnik esélyesnek külső támogatás megszerzésére (OTKA, ETT, stb.). Ennek ellenére, lehetőleg mindenkinek pályáznia kéne, ami gyakorlás, tanulási folyamat és nem utolsósorban a kutatási források iránt jelentkező igény jelzése a felsőbb szervek felé.

A pályázati anyagok értékelése során világossá vált, hogy az ÁOK Kutatási Alap pályázatokat beküldő adjunktusoknak és docenseknek nagy szükségük van kutatási támogatásra, hogy pályájukon előre tudjanak lépni. Külső források hiányában az ÁOK-KA-nak kell segítenie a kutatás folyamatosságának biztosítását, hogy a megfelelő szintű tanári kar fennmaradjon, fejlődjön, és az intézetvezetők utánpótlása biztosítva legyen.

Külső támogatást, esetleg nagyobb összegű hazai és európai forrásokat csak azok vezetésével lehet várhatóan megszerezni, akik az IF-életkor görbén, a vonal felett elhelyezkedő körben vannak.

Az adatok analízise azt is mutatja, hogy megfelelő kutatás és közlés nélkül a tanári kar nem fog fejlődni és pár év múlva (igen hamarosan) nagy hiány lesz minősített oktatókban. Ennek megelőzésére jó lehet az ÁOK-KA (főleg ha az anyagi alap tovább növelhető), de más megoldási lehetőségeket is meg kell fontolni, pl. más egyetemokről színvonalas oktatók/kutatók Pécsre hozatalával.

A fenti megállapításokat Szekeres Júlia professzorasszonynak a PTE ÁOK kutatói/oktatói karára vonatkozó statisztikai elemzése is alátámasztja. Ő is arra a végkövetkeztetésre jut, hogy a PTE ÁOK-on hiányzik a jó, kutatási pályázatokon is eredményes középmezőny, illetve nagyon kevés a 65 év alatti, akadémiai doktori címmel rendelkezők száma. Ezek a jelenségek nemcsak a kutatás és az oktatás minőségi utánpótlását veszélyeztetik, hanem pl. a doktori iskolák akkreditációját is. Mindezek miatt nyilvánvaló, hogy az oktatásban és kutatásban tapasztalt egyetemi tanárok idő előtti nyugdíjaztatása nem szolgálja a PTE érdekeit és feltétlenül indokolt a jövőben is további belső kutatási pályázatok kiírása, melyekkel a tehetséges fiatalokat Pécsen lehetne tartani, de fontos lenne más egyetemokről új, versenyképes kutatókat is Pécsre vonzani.

A feladat adva van.

Prof. Koller Ákos
intézetigazgató

Kórleltani és Gerontológiai Intézet

Beszámoló az Association of Medical Schools in Europe kongresszusról

Az Association of Medical Schools in Europe (AMSE) 2009. évi konferenciája Zágrábban került megrendezésre 2009. június 4-6. között. A konferencia fő témája ezúttal a posztgraduális képzés volt: a szakorvosképzés és a PhD- képzés európai gyakorlata került bemutatásra.

Nada Cikes dékán asszony meghívására egyetemünk képviselőiben dr. Ertl Tibor egyetemi tanár, szakképzési és továbbképzési dékán helyettes, dr. Horváth Judit egyetemi docens, a Tanulmányi Bizottság elnöke, valamint Bognár Adrienn, a Tanulmányi Osztály vezetője vett részt.

Az ünnepélyes megnyitóra a zágrábi Iparművészeti Múzeumban került sor, ahol az egészségügyi és oktatási minisztérium vezetői is jelen voltak.

Másnap az előadások sorát a házigazda dékán asszony nyitotta

meg, aki a graduális és posztgraduális képzés egységét hangoztatta. Ugyancsak érdekes volt az egészségügyi ellátó rendszer helyét és felelősségét ismertető előadás (Elisabeth Paice, London), valamint az orvoskarok (Pedro Nunes, Lisszabon), továbbá a finn Oktatási és Egészségügyi Minisztérium orvosképzésben és szakképzésben elfoglalt szerepének taglalása (Kari Raivio, Helsinki).

Európa számos országában szintén megtalálható az a kettőség, ami a magyar valóság is: évek óta nem sikerül elérni, hogy az orvosképzés gazdája az Egészségügyi Minisztérium legyen Magyarországon.

Átfogó képet kaptunk az olasz, holland, dán, norvég rendszerről, valamint az USA-ról is. A PhD-képzés is a posztgraduális képzés része. Zdravko Lackovic az ORPHEUS (Organisation for PhD Education in Biomedicine and Health Sciences in the European

System) felmérési eredményeit ismertette. Bár vannak a hazai PhD-követelmény rendszernél szigorúbb PhD-programok is Európában, azonban sokkal több a hazainál kevésbé átlátható és kevésbé következetes gyakorlat. A távoktatás szerepéről is hangzott el előadás. Érdekesen foglalta össze a fiatalok véleményét *Ahmet Murt* (European Medical Students Association, EMSA). Előadás hangzott el a posztgraduális képzés minőségbiztosításával kapcsolatban is.

Az ünnepi fogadást Zágráb polgármestere adta a csodálatos Dverce palotában.

A poszter szekcióban 11 országból 17 tanulmány került ismertetésre, közöttük *M Forrai, Gy Wéber, E Róth, T Ertl: Training and skill improvement* címmel karunk is beszámolt a rezidensképzés során alkalmazott manuális készségfejlesztő gyakorlat kérdőíves felmérésének eredményeiről.

Egyetemünk évekkal ezelőtt tagja volt az AMSE szervezetének, ennek megújítását határozta el a dékáni vezetés. A következő évben Berlinben kerül megrendezésre a konferencia, a fő téma pedig az idegen nyelvű orvosképzés. Kíváncsian volna, ha karunk oktatói nagy számban vennének részt a rendezvényen és előadásokon számolnának be karunk több évtizedes tapasztalatairól.

Ertl Tibor

Alexander P. Demchenko professzor pécsi látogatása a PTE ÁOK Biofizikai Intézetében

Intézetünk meghívására szeptember 10. és 19. között Pécsre látogatott *Alexander P. Demchenko* professzor, az Ukrán Nemzeti Akadémia „Palladin” Biokémiai Intézetéből (Kijev, Ukrajna). Látogatása során szakmai beszélgetéseket folytatott a Biofizikai Intézet kutatóival és Ph.D. hallgatóival. A megbeszélések rávilágítottak arra a lehetőségre, hogy a Demchenko professzor által kifejlesztett speciális fluoreszcens festékek alkalmazására alapozva a két intézet között a jövőben együttműködés alakuljon ki a fluoreszcencia spektroszkópia és mikroszkópia területein.

A szakmai eszmecserék mellett Demchenko professzor szeptember 14. és 19. között PhD-kurzust tartott „Fluorescence Sensing” címmel (a PTE ÁOK Doktori Tanácsa 4 kredit pont beszámítását ítélte meg a résztvevőknek). A kurzuson összesen 25 hallgató vett részt. Nagy örömünkre a pécsi résztvevők mellett voltak diákok Szegedről, Debrecenből és Budapestről is. A kurzus tematikája Demchenko professzor nemrégiben megjelent könyvének („Introduction to Fluorescence Sensing”, Springer, 2009, ISBN 978-1-4020-9002-8) anyagára épült. A kurzus során a hallgatók egy alapos elméleti bevezetőt követően betekintést kaptak a fluoreszcencián alapuló módszerek

*Demchenko professzor „Fluorescence Sensing” c. PhD kuzusán
25 hallgató vett részt Pécsről, Szegedről, Debrecenből és Budapestről*

Alexander P. Demchenko professzor

elméleti alapjaiba, valamint a biológiai rendszerekben való alkalmazásuk részleteibe is. A kurzus a hallgatók visszajelzései alapján sikeresen szolgálta elméleti felkészüléseket és további tudományos kutatásaikat.

Dr. Nyitrai Miklós
PTE, ÁOK, Biofizikai Intézet

Beszámoló a 13th International Conference on Gastrointestinal Resarch tudományos ülésről

Az „International Conference on Gastrointestinal Research egy tudományos konferencia sorozataként került megrendezésre Splitben, Horvátországban (2009. szeptember 10-16.).

Az ez évi konferenciát az alábbi ülések előzték meg:

- Koppenhága, Dánia (1970),
- Köln, Nyugat-Németország (1972),
- Parádfürdő, Magyarország (1976),
- Tokyo, Japán (1980),
- Boston, USA (1985),
- Jeruzsálem, Izrael, (1987),
- Berlin, Németország (2001),
- Kyoto, Japán (1994),
- Hong Kong (1997),
- Budapest-Pécs, Magyarország (2000),
- Dubrovnik, Horvátország (2003),
- Osaka, Japán (2006)

A konferencia-sorozat elnevezése az alapítástól napjainkig több alkalommal is változott: 1970-1994. között International Conference on Experimental Ulcer, míg 1997 -2006. között International Conference on Ulcer Research konferenciaként volt ismeretes. Változást az Osakában (2006-ban) megtartott vezetőségi ülés hozott, mely International Conference on Gastrointestinal Research-re változtatta a vándorkonferencia elnevezését.

Ezen kongresszusok története, valamint az elhangzott előadások, referátumok, poszter prezentációk címei és legfontosabb írásos dokumentumai egy több évtizedet felölelő kiadványban kerültek összegyűjtésre [MGy.:History of the International Conferences on Ulcer Research (1970-2006), Pécs, 2006].

A fenti konferenciák szervezésének alapcéljait az alap kutatásban és a klinikai kutatásban résztvevők érdeklődési és érdekeltségi területei határozták meg. Természetesen, ahogyan a szakmai felismerések bővültek, úgy változtak a tudományos ülések programjai is.

A 2009. évi ülés színhelye egy szálloda volt a dalmát tengerparton , amely kitűnő lehetőségeket kínált a tudományos kongresszus megrendezésére. Lehetőség volt plenáris előadásokra és párhuzamos szekcióülésekre is, kisebb résztvevői létszámra méretezett előadótérmekekben. Összességében 40 szimpózium került megrendezésre, amelyből 14 szimpózium elsősorban alapkutatással, 25 klinikai kutatással foglalkozott, de voltak közös elméleti-klinikai kutatással foglalkozó szimpóziumok is.

A konferencián két speciális szimpózium is megrendezésre került. Nevezetesen szeptember 9-én délután volt az ünnepélyes megnyitó, amelyet a korábbi kongresszusokat szervező elnökök prezentációiból létrejött szimpózium követett (összesen nyolc referátum tartásával). Ugyancsak speciális szimpózium volt a „Gastric cytoprotection: 30 years after André Robert’s concept” ülés is. A második speciális szimpózium megrendezésére azért került sor, hogy megemlékezzünk arról, hogy André Robert 1979-ben közölte a „gastric cytoprotection” jelenséget. Az ez évi szimpózium ezért emléküléssel tisztelgett *André Robert* munkássága előtt. Többek között ezért is szerepelt több szimpózium anyagában is a „body protective protein” (BPC) hatásait elemző referátum.

Az egész konferencián 267 (egyenként 20 perces) referátum hangzott el, és 20 poszter került bemutatásra. Szinte valamennyi referátum megtartását értékes vita követte, amely egyben azt is jelentette, hogy a tudományos program teljesítése időben gyakran elhúzódott.

A világ számos országának szakemberi vettek részt a tudományos programban. Érthetően, a klinikai szimpóziumokon legnagyobb számban horvát szakemberek képviseltették magukat, míg az alapkutatást átfogó szekciókban a kutatók Japánból, Koreából, Kínából és az Egyesült Államokból érkeztek a legnagyobb számban. Magyarország képviselőiben Pécsről, Budapestről és Győrből hat kutató vett részt a tudományos ülésen.

Pécsről az alábbi referátumok hangzottak el:

Pongrácz Judit (Immunológiai és Biotechnológiai Intézet): Expression of matrix metalloproteinases and tissue inhibitors of matrix metalloproteinases are modulated by BPC 157 in a concentration dependent manner;

Mózsik Gyula (I. sz. Belgyógyászati Klinika): Gastroenterological research from the animals to the patients;

Mózsik Gyula (I. sz. Belgyógyászati Klinika): Capsaicin story: from the plant cultivation to the production of the human medical therapy;

Mózsik Gyula (I. sz. Belgyógyászati Klinika): Cytoprotection by carotenopids, the biphasic effect of capsaicin and modifying role of vagus in gastroprotection.

Az előadások kivonatait a J. Physiol. Pharmacol. (60 kötet, Supplement 2) 2009, augusztus) közölte. A konferencia szervezői és vezetőségi tagjai a kongresszus teljes anyagának írásos megjelentetését is ebben a folyóiratban tervezik.

Döntés született arról is, hogy a legközelebbi kongresszust a Los Angelesben dolgozó kollégák három év múlva szervezik – mindannyiunk meglepetésére – a kongresszus helyszíne Szingapúr lesz.

Pécs, 2009 szeptember 23.

Dr. Pongrácz Judit (Immunológiai és Biotechnológiai Intézet)

Dr. Mózsik Gyula (I. sz. Belgyógyászati Klinika)

Pécsi Egyetemi Gyógyszerész Napok 2009.

Idén szeptember 30. és október 1. között került megrendezésre első alkalommal a Pécsi Egyetemi Gyógyszerész Napok (PEGYN), amelyet elsősorban a hallgatók, oktatóik, közforgalmú és klinikai gyógyszerészek számára szervezett a PTE ÁOK Gyógy-

rendezvény a PTE Rektori Hivatala által kiírt pályázati támogatásnak köszönhetően jött létre, azonban a PTE ÁOK Hallgatói Önkormányzatának, a Hungaropharma Zrt.-nek, a Teva Magyarország Zrt.-nek és a Nycomed Pharma Kft.-nek nagylelkű támogatása is

Az elnökség

A közönség

Dr. Fittler András

szerésztudományi Szak. A rendezvény legfőbb célja az volt, hogy megismertesse a gyógyszerészhallgatókkal a képzés struktúráját, a posztgraduális képzés lehetőségeit és bemutassa, hogy a diploma megszerzését követően milyen szakterületeken helyezkedhet el egy gyógyszerész.

A két délutánt felölelő

szöveg rendezvény a PTE Rektori Hivatala által kiírt pályázati támogatásnak köszönhetően jött létre, azonban a PTE ÁOK Hallgatói Önkormányzatának, a Hungaropharma Zrt.-nek, a Teva Magyarország Zrt.-nek és a Nycomed Pharma Kft.-nek nagylelkű támogatása is

rendezvény a PTE Rektori Hivatala által kiírt pályázati támogatásnak köszönhetően jött létre, azonban a PTE ÁOK Hallgatói Önkormányzatának, a Hungaropharma Zrt.-nek, a Teva Magyarország Zrt.-nek és a Nycomed Pharma Kft.-nek nagylelkű támogatása is

szükséges volt ahhoz, hogy a több mint 250 résztvevő számára ingyenesen lehetett lebonyolítani a színvonalas szakmai és társasági programokat. A regisztráció alapján megállapítható, hogy gyakorlatilag az összes pécsi gyógyszerészhallgató részt vett a rendezvényen és az előadásokon. Ez köszönhető többek kö-

latok szervezésében résztvevő és a hatóságai gyógyszerészi munkát ellátó, gyakorlott kollégák mutatták be mindennapi munkájukat és annak érdekességeit. Mindezen előadások nem csupán a hallgatók számára mutatták be az utat az egyetemi évek kezdetétől a munkaerőpiacon való elhelyezkedésig, hanem az érdeklődő középiskolások is jobban megismerhették a gyógyszerész szakma és hivatás részleteit, érdekességeit és szépségét. A szerdai nap a Tudományos Diákköri Szekcióval zárult, ahol prof. Kellermayer Miklós ismertette a TDK munka jelentőségét, majd három tehetséges gyógyszerészhallgatónk foglalta össze és mutatta be eddigi TDK munkásságát. A rendezvény résztvevői a tizenhárom végighallgatott előadás után a Pécsi Sörözőben megszervezett gyárlátogatáson és sörköstölésen pihenhették ki az aznapi fáradalmakat.

A PEGYN második délutánján megszervezett Ifjúsági Fórumán három fiatal, végzett gyógyszerész adta elő kutatási témáját. Dr. Kutas Jenő Rozsnyay-díjas pécsi patikus Than Károly harkányi gyógyvízzel végzett munkásságát foglalta össze gyógyszerésztörténeti előadásában, majd dr. Hegedüs Attila szigetvári kollégánk a fogamzásgátlás etikai vonatkozásairól és az egyetemi tanulmányok során kevésbé érintett lehetőségeiről beszélt, végül dr. Bószé Gergely az internetes gyógyszerhamisítás térhódítására és veszélyeire hívta fel a figyelmet. A rendezvény utolsó szekciójában a gyógyszerészet szakmai szervezetei számára nyílt lehetőség a bemutatkozásra. A Magyar Gyógyszerészhallgatók Egyesülete (HUPSA), a Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság (MGYT), a Magyar Gyógyszerészi Kamara (MGYK) és a pécsi alapítású Fiala Gyógyszerészek Klubja (FGYK) mutatta be feladatait és céljait.

A Pécsi Egyetemi Gyógyszerész Napokra a koronát a Gyógyszerész Szakek helyezte. Az újonnan felújított Rókus utcai tömb udvarra adott otthont a közel 150 fős rendezvénynek, amelyen 5 gyógyszerész csapat mérte össze felkészültségét és talpraesettségét a főzőversenyen, az évfolyam vetélkedőn és a tanár-diák focimeccsen. A PEGYN részletes programfüzete, illetve a társasági programok beszámolóit megtalálhatóak a Gyógyszerésztudományi Szak honlapján (www.gyt-sz.pte.hu).

A rendezők és a szak vezetése is bízik abban, hogy hagyományteremtő rendezvényé válik majd a Pécsi Egyetemi Gyógyszerész Napok, amelyre jövőre is nagy szeretettel várunk minden kedves érdeklődőt.

Dr. Fittler András

Sikeres próbaoktatás az Integráció és Migrációs Egészségügy Magyarországon projektben

Az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium által meghirdetett, a **harmadik országok állampolgárainak beilleszkedését segítő Európai Integrációs Alap** pályázaton tavasszal nyert támogatást a Pécsi Tudományegyetem az Általános Orvostudományi Kar koordinálásával.

EURÓPAI INTEGRÁCIÓS ALAP

A projekt az Európai Unió **Európai Integrációs Alapjának** támogatásával valósul meg.

Az „Integráció és Migrációs Egészségügy Magyarországon” című EIA/2007/3.3.2.5 azonosító számú projekt célja, hogy a migrációs egészségügy területén egy olyan új, multidiszciplináris képzési programot dolgozzon ki, amely az orvosi/ egészségügyi megközelítésen túl szociális, nyelvi, vallási, gazdasági, nemzetbiztonsági és politikai szempontokat is figyelembe vesz, mint jelentős tényezőket az új kihívások kezelésében. A schengeni övezetben levő Magyarországra egyre nagyobb számban érkeznek bevándorlók, míg az ellátáshoz szükséges humán erőforrás elégtelen, célzott képzési program sincs.

A projekt arra a hiányosságra kíván reagálni, amely a bevándorlókkal foglalkozó szakemberek hétköznapi munkája valamint képzésük között fennáll. Az EU-ban már jelenlévő bevándorlók száma és a növekvő trend alapján joggal feltételezhető, hogy az egészségügyi, szociális és rendészeti szférában dolgozók mindegyike találkozik munkája során az EU-n kívül született kliensekkel.

A projekt elsődleges célcsoportját alkotják azok a rendészeti, egészségügyi, önkormányzati és szociális szakemberek, civil-szervezetek munkatársai illetve erre a területre készülő hallgatók, akik azon harmadik országokból érkezőkkel kerülnek kapcsolatba, akik 3 hónapot meghaladóan jogszerűen tartózkodnak hazánkban. A 2009 áprilisától decemberig tartó projekt során hat modulból álló oktatási program kerül kidolgozása, tesztelésre és akkreditációra történő előkészítésre.

Az ősz folyamán zajlik a hat, egyenként egy oktatási hónapot jelentő modul végső változatának ’esszenciájából’ a próbaoktatás, melynek tapasztalatai és visszajelzése alapján történik meg év végéig a program véglegesítése. A modulonkénti másfél napot jelentő interaktív próbaoktatás résztvevői megismerkednek az adott problémakörrel, gyarapítják tudásukat és ugyanakkor aktív részvételükkel, visszajelzésükkel segítséget nyújtanak a teljes program véglegesítéséhez. A modulokat 30 fő részvételével terveztük, de a program sikerességét mutatja, hogy egyes oktatási napokra túljelentkezés történt.

A próbaoktatási időpontok, tématerületek és a modulok vezetői:

1. oktatási időpont: 2009. szeptember 18 -19.

AZ INTEGRÁCIÓ KÖZGAZDASÁGI KÉRDÉSEI – *Kia Goleshorki, prof. Szilárd István*

2. oktatási időpont: 2009. szeptember 25 -26.

A BEVÁNDORLÓK MENTÁLIS EGÉSZSÉGVÉDELME ÉS PSZICHOSZOCIÁLIS GONDOZÁSA – *prof. Baráth Árpád*

3. oktatási időpont: 2009. október 2 -3.

A MIGRÁCIÓ SZOCIÁLIS ÉS MAGATARTÁSTUDOMÁNYI ASPEKTUSAI – *dr. Sándor János* egyetemi docens

4. oktatási időpont: 2009. október 9-10.

KÖZEGÉSZSÉGÜGY ÉS ALKALMAZOTT EPIDEMIOLOGIA, INFECTOLOGIA – *prof. Ternák Gábor*

5. oktatási időpont: 2009. október 16 -17.

’MIGRÁNS BARÁT’ EGÉSZSÉGÜGYI ÉS SZOCIÁLIS ELLÁTÓ RENDSZEREK ÉS KAPCSOLÓDÓ RENDSZERMENEDZSERI ISMERETEK, FELADATOK – *prof. Szilárd István, Kia Goleshorki*

6. oktatási időpont: 2009. november 13 -14.

MUNKAEGÉSZSÉGÜGY (FOGLALKOZÁS-EGÉSZSÉGÜGY) ALKALMAZOTT TERÜLETEI – *dr. habil. Huszár András*, egyetemi docens

A próbaoktatáson résztvevők igazolást kapnak az elvégzett modulokról, továbbá a PTE ÁOK Doktori Tanács gyors döntésének köszönhetően, melyet ezúton is nagyon köszönünk, minden vizsgával teljesített modult követően 1 kredit pontot kapnak a PhD hallgatók.

A projekt modulvezetői: *prof. Szilárd István* (PTE ÁOK), főkoordinátor; *prof. Ternák Gábor* (PTE ÁOK), orvos koordinátor; *prof. Baráth Árpád* (PTE BTK), pszichoszociális koordinátor; *dr. Sándor János* (PTE ETK-majd Debreceni Egyetem), egészség-gondozási koordinátor; *dr. Huszár András* (PTE ÁOK), rendszert-egészségügyi koordinátor; *Kia Goleshorki* (PTE KTK oktatója) közgazdasági szakmai asszisztens.

A projekt további megvalósítói: *Fekete Szabolcs* (PTE ÁOK), adminisztrációs koordinátor; *Bognár Rita* (PTE ÁOK), disszeminációs koordinátor; *Tomózer Anett* (PTE KK), próbaoktatás szervező, projektasszisztens, továbbá *Brettner Zsuzsanna* (PTE BTK), *Mucsi Georgina* (PTE BTK), *Horváthné Kívés Zsuzsanna* (PTE BTK), *Kuti Ibolya* (PTE Megyei Kórház), *Magyar Nikolett* (PTE KK). A program tesztelését segíti *dr. Tigvi Zoltáné* (PTE ETK).

A projektről további információkat olvashatnak a weboldalon, melyen várjuk minden kedves érdeklődő regisztrációját, valamint építő hozzászólását, megjegyzését.

Bognár Rita

„Egy jobb világban viszontlátjuk egymást”

Az egyik aradi vértanú, gróf Leiningen-Westerburg Károly élete

Az aradi vértanúk kivégzésének 150. évfordulójáról a Németországban élő magyarok is megemlékeztek. A Frankfurttól nem messze északra fekvő hesseni Ilbenstadtban, amely ma Niddatal város egy része, német és magyar nyelvű emléktáblát helyeztek el, amely hirdeti, hogy itt született gróf Leiningen-Westerburg Károly, a magyar szabadságharc mártírhalált halt hős tábornoka.

Az október 16-án megtartott ünnepélyen jelen volt a frankfurti könyvvásáron vendégeskedő magyar íróküldöttség is. *Marlene Lenz*, volt Európa-parlamentari képviselő, a Keresztény Politika Német-magyar Baráti Köre nevében mondott ünnepi beszédet. Leiningen-Westerburg Károly élete és halála tanúbizonysága annak, mennyire összefonódik Európa népeinek története – mondotta. A vértanú tábornok öröksége számunkra, hogy ne legyen több fegyveres összecsapás Európa népei között, hanem békében és szabadon éljenek egymással.

A Németországi Magyar Szervezetek Szövetsége képviselőként *Makovitzky József* (Josef Makovitzky) vázolta röviden gróf Leiningen-Westerburg Károly életútját, majd Chopin gyászindulójának hangjainál *Szutrély Peter* leplezte le a szülőház falán elhelyezett emléktáblát. Niddatal polgármestere *Winfried Martin* köszöntőjében pécsi útjáról számolt be.

Pécs az október 6-i jubileumi ünnepségekre meghívta az aradi vértanúk szülővárosainak polgármestereit is, így ismerkedhetett meg ő is a dél-dunántúli várossal. *Göncz Árpád* államfő koszorúját *dr. Pröhle Gergely* államtitkár és *Wohlfahrt János*, a Magyar Nagykövetség bonni konzuli osztályának vezetője helyezte el. A fogadás után *Reinhard Schwarz*, az ilbenstadti bazilika és kolostor történetének kiváló ismerője vezette végig az érdeklődőket a műemléken.

Milyen utat tett meg Leiningen-Westerburg Károly Ilbenstadt-tól Aradig?

Milyen utat tett meg Leiningen-Westerburg Károly Ilbenstadt-tól Aradig?

Az aradi vértanúk között társadalmilag a legmagasabb származású Karl August Graf zu Leiningen-Westerburg-Alt-Leiningen 1819. április 11-én született egy ősi német főnemesei család sarjaként. A Leiningen nevet már 780-ban említi egy kódex, 1128-ban jelenik meg először írásban a gróf Leiningen név. Rheinland-Pfalz tartomány egyik része ma is a Leiningenek földje (Leiningen Land) nevet viseli.

Első várakat, Alt-Leiningent 1110 körül építik, később felépül Neu-Leiningen vára is. A XVIII. században a várakat XIV. Lajos francia csapatai lerombolják. Míg Alt-Leiningen újra felépül és ma ifjúsági szállóként szolgál (jelenleg renoválják), Neu-Leiningen romokban marad. A vár falait és bástyáit néhány évvel ezelőtt szépen rendbehozták és a körülötte fekvő festői városkával együtt, amely borterméséről is híres, kedvelt kirándulóhely. A Leiningen család az évszázadok folyamán több ágra szakad. A Leiningen-Westerburg ág beházasodás révén jön létre. Margarethe zu Leiningen egy Westerburg várúrral köt házasságot (a vár a Westerwaldban ma is áll) és hosszas örökösödési vita után sikerül neki unokája Reinhart számára a Leiningen vagyont felét megszereznie. Reinhart az első, aki 1475-től a Leiningen-Westerburg gróf nevet viseli.

Leiningen-Westerburg Károly gróf

A már a 30-éves háborúban sokat szenvedett grófság az orleansi (pfalzi) örökösödési háborúban óriási károkat szenved. A francia csapatok a terület teljes elpusztítására kapnak parancsot és amikor elhagyják a tartományt, minden romokban hever, még a legkisebb gyümölcsfa is ki van csavarva. 1690-ben esnek a Leiningenek várai is áldozatul ennek a pusztításnak. A francia és a német történetírásnak mind a mai napig komoly fejtörést okoz ennek a parancsoknak a magyarázata.

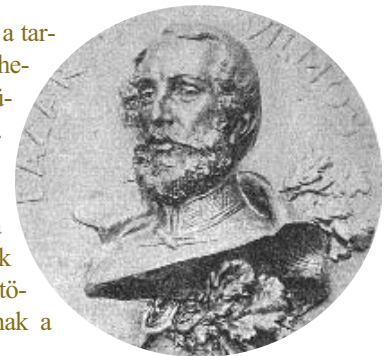
Az idők során további ágakkal terebélyesedett családja ebben az időben veti fel azokat a körvonalakat, amelyek Leiningen-Westerburg Károly születésekor is érvényesek.

Miközben a Leiningenek egyik ága hercegi címet kap, a grófi ág 1705-ben két fővonalra szakad: az Alt-Leiningenekre és a Neu-Leiningenekre. Megegyeznek azonban, hogy a grófság feletti hatalmat közös felelősséggel, évente

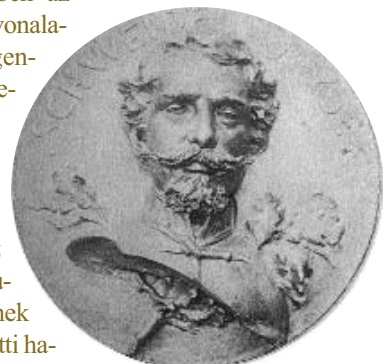
Fotó: Rodler Miklós

A szobor Arad főterén (Zala György alkotása). 1890. október 6-án, a kivégzés 41. évfordulóján leplezték le az egész országok megmozgató ünnepségen. A szoborállítás költsége közadakozásból gyűlt össze.

Lázár Vilmos

Schweidel József

váltogatva gyakorolják. Közös székhelyükül a Neu-Leiningen vára közelében fekvő Grünstadt városát választják.

Nehéz idők ezek mind az „uralkodók”, mind alattvalóik számára, de a kiváló képességű *Georg Hermann* grófnak sikerül a területet újra felvirágoztatnia.

Az ő unokája az utolsó, aki még a Leiningenek ősi földjén élhet. 1793-ban francia forradalmi csapatok szállják meg a Leiningen birtokot, és 1801-ben Franciaország hivatalosan is annektálja a Leiningen grófság területét. A grófoknak el kellett hagyniuk őseik földjét. Az Alt-Leiningen ág 1803-ban jóvátételként az ilbenstadti szekularizált premonstrei kolostort és birtokait kapja. A kolostorhoz, amelyet a XII. században alapítottak, tartozik egy bazilika is, amelyet mára eredeti román szépségében állítottak helyre.

A birtok új urai a barokk kolostorépületet kastéllá alakítják át, az épületeken sokat változtatnak, több részt részben le is bontanak. Az eladósodott grófi család kénytelen a kolostorban levő ingóságok nagy részét eladni, hogy a háborús évek során felhalmozódott adósságot törlessze.

Mindez természetesen elidegeníti tőlük új alattvalóikat, akik hosszú évszázadok során a kolostor apátját tekintették uruknak. Az ellenséges érülethez az is hozzájárul, hogy az ilbenstadtiak hú katolikusok, mígnem a Leiningen-Westerburg grófok evangélikusok.

Ebben a kastélyban születik a család 7. gyermekeként Leiningen-Westerburg Károly. Apjáról azt jegyzi meg a család történetírója, hogy nem sokat törődött a dinasztiának megfelelő társadalmi állásával. Első felesége halála után egy polgári származású leányt választott élettársának, *Eleonore Marie Breitwiesert*. Négy gyermek született már, amikor 1813-ban a gróf a kapcsolatot házassággal törvényesíti és a négy gyermeket legitimálja. Később a hesseni nagyfejedelem *Eleonore Breitwiesert* az alsóbb rangú nemesség soraiba emeli.

A grófi párnak összesen nyolc gyermeke születik, Károly után még egy fiú.

Leiningen-Westerburg Károly gyermekkoráról és ifjú éveiről keveset tudunk, csak annyit jegyez fel a szakirodalom, hogy szívesen olvasta a klasszikusokat. A született tehetségen kívül ez is hozzájárulhatott későbbi remek stílusa kialakításához, mint fennmaradt levelei és naplója tanúsítják.

16 éves, amikor hadapródként osztrák katonai szolgálatba lép, a testvéreihez és rokonaihoz hasonlóan. A katonai pálya az egyetlen lehetőség az elszegényedett főnemesi családok sarjai számára.

1848-ban gróf Leiningen-Westerburg Károly a császári-királyi 31. sorgealozezred létszámfeletti századosa.

Az Erdélyben állomásozó 31. gyalogezred a Leiningen nevet viseli, „tulajdonosa” egy rokona. Ez azon kevés ezredes egyike, amely mindvégig szinte egy tömbben hűséges marad a bécsi udvarhoz. Az ezred egyik parancsnoka, *Christian Leiningen-Westerburg* a Neu-Leiningen ágból, „unokafivére” Károlynak. Az ezredes különösen kitűnik a magyar ügygel szembeni kéréletlenségével és rendíthetetlen Habsburg-hűségével. Egy az ezredből kilépett tisztje despotának nevezi őt. Császárhűségéért meg is kapja jutalmát, fényes pályát fut be, és hét (7) csillag díszíti egyenruháját.

Egészen más irányba vezet az az út, amelyet Leiningen-Westerburg Károly választ.

A fiatal gróf 1844 óta házas, felesége a magyar *Sissány Elise*. A Sissány családnak gazdag birtokai vannak a Bánátban.

1845-ben leányuk születik, Lisa, 1848-ban pedig egy fiú,

Armin (Hermann). A család főként Pozsonyban (Pressburg, Bratislava) él. Lisa később *Barwell-Barwell* tábornokkal köt házasságot; mind ő, mind öccse gyermektelenül halnak meg, Hermann 1901-ben Budapesten.

Leiningen Westerburg Károlyt szoros barátság fűzi felesége családjához. A család a magyar szabadság eszméjéért lelkesedik és nagy hatással van a fiatal gróf döntéseire.

1848 tavasza az európai forradalmak ideje. Leiningen Westerburg Károly élénk figyelemmel kíséri az eseményeket. A német Badenban, Württembergben és szűkebb hazájában, Hessenben is a sajtószabadságot, alkotmányreformot és egy össznémet parlament létrehozását követelik. A fiatal grófnak különösen a német egység szívügye. Személyében nem kereshetjük a radikális polgári forradalmárt, származása, társadalmi állása is ellentmondana ennek. De életútja és halála bizonyítja, hogy az egyszer esküvel választott utat végigjárja, erre kötelezi őt meggyőződése szerint az ősi Leiningen név is. Éleslátásával megérti azt is, hogy német hazájának ügye a bécsi forradalmak és Magyarország sorsával szorosan össze van fonódva. Ezért dönt úgy 1848 októberében, hogy nem vonul be ezredéhez, hanem a magyar ügy oldalán áll. Kihallgatást kér *Mészáros Lázár* hadügyminisztértől és kéri, hogy a délvidéket feldúló szerb felkelők ellen harcoló hadsereghez osszák be. *Mészáros Lázár* teljesíti kérélmét, de hamarosan be kell látnia a grófnak, hogy „unokafivére” és testvérei miatt bizalmatlanul fogadják, leveleit felbontják, elolvassák, ezt közlik is vele. Ennek is köszönhető, hogy politikai álláspontját többször is kifejtje levelezésében. Végül kiváló tulajdonságaival, megfontoltságával, remek szervezőképességével és személyes bátorságával meggyőzi előljáróit és katonatársait és mivel jól ért a hadászathoz és a leg-

Dessewffy Arisztid

Kiss Ernő

Poltenberg Ernő

Török Ignác

Lahner György

Aulich Lajos

Damjanich Károly

Knézics Károly

Nagysándor József

Vécsey Károly gróf

újabb módszereket alkalmazza, pályája meredeken ível felfelé. Tábornokká 1849. júliusában nevezik ki, de már júniusban megbízzák egy hadtest vezetésével. Közben részt vesz a délvidéki harcokban, a tavaszi hadjáratban: a váci csata magyar győzelme az ő ügyességének is köszönhető. A nyári hadjáratban végigjárja Görgei feldunai hadseregének útját. Naplójának többnyire higgadt hangja egyszer vált át lelkesedésbe, szinte rajongásba, amikor Görgeit mutatja be.

Mindvégig híve marad, még Aradon is, amikor Görgeiben az árulót kezdik látni. Az események során rövid jegyzeteket készít magának, amelyek naplója alapjául szolgálnak. A harcokat először feleségének írott leveleiben vázolja részletesen, majd amikor Pozsony osztrák kézre kerülése után a levelezés megszakad, hozzákezd naplója írásához, melyet az aradi várbörtönben folytat, de befejezni már nem tud. Levelei, naplója és feljegyzései értékes forrásai a magyar szabadságharc történetének.

Az orosz intervenció eldönti a magyar szabadságharc sorsát. Amikor Világosnál a honvédsereg leteszi a fegyvert és Leiningen-Westerburg Károly is megadja magát az oroszoknak, tudja, hogy sorsa meg van pecsételve: ismeri a bécsi udvar

kérlelhetetlenségét. A remény lángja néha-néha még fellobban, de amikor az orosz hadvezetés átadja a honvédség elfogott tisztjeit az osztrákoknak tudja, hogy minden el van veszve. Sógora Aradtól nem messze fekvő monyorói birtokán legutolsó látoga-

tásakor a sírhelyét is kijelölte már négy tölgyfa alatt.

Az aradi kihallgatások során nem magyarzkodik, vállalja korábbi választását. Egy dolog bántja őt rendkívül: a német és az osztrák sajtóban az a hír jelenik meg róla, hogy Buda ostrománál osztrák katonatiszteket gyilkoltatott meg. Ennek a minden alapot nélkülöző vádnak a visszautasítása foglalkoztatja őt haláláig, levelei, a haditörvényszéknek átnyújtott beadványa és a kivégzés előtti utolsó szavai is bizonyítják ezt. Még a haditörvényszék sem veszi komolyan ezt a vádaskodást. Leveleiből, naplójából tudjuk, hogy mennyire visszautasítja a háborús fosztogatást, kegyetlenkedést, sőt igyekszik mindig meg is akadályozni.

1849 október 5-én kihirdetik az ítéletet: Leiningen-Westerburg Károlyt kötél általi halálra ítélik. Megírja búcsúleveleit, de a kivégzés napján kora hajnalban mégegyszer tollat ragad: legutolsó levelét sógorának írja, kérve őt családjá támogatására. Talán a letragikusabb hangú levél ez a tábornokok búcsúlevelei közül. Hiszen reggel 6 óra van, amikor levélírás közben lövéseket hall, a négy „kegyelemből” lövés általi halálra ítélt kivégzésére került sor. Megszakítja levelét: „Éppen most szenvedtek ki négyen közülünk, még visszhangoznak a lövések szívemben. Most ránk kerül a sor; még egyszer Isten veled, egy jobb világban viszontlátjuk egymást” – búcsúzik. Holttestét sógora „megvásárolja” a hóhértól és a sötétség leple alatt a monyorói birtokra viteti, itt helyezik nyugalomra a négy tölgyfa alatt. Földi maradványait ma az aradi emlékoszlop alatt díszsírhely őrzi.

Az ilbenstadi kastély 1921-ig marad a család tulajdonában, ekkor a birtokkal együtt eladják Hessen államnak. Később a mainzi püspökség veszi meg és ma Szent (Sankt) Gottfried ház néven működik.

A Leiningen-Westerburg család mindkét ága mára kihalt, a hercegi ág Amorbachban, Bajorországban él.

– mako –

Gróf Battyány Lajos

„Áldjon, Uram, mi Földanya-nénénk,
ki tart és táplál minket, hogy megélnénk,
ki füvet hajt és gyümölcsöt terem és sok színes virággal élénk.”

(Dsida Jenő fordítása)

A nyolcszáz éve szerzetesrendet alapító Szent Ferenc fohászzkodott így Naphimnuszában. Sokan áldozták életüket is az anyaföldért, a hazájukért, amihez láthatatlan kapcsok kötik az embert örökre. Az 1956 áldozatai előtt, ezévi, tisztelgésül álljon itt az alábbi két költemény. Az egyikük szerzője meglett ember, míg a másiké gyermek volt akkor.

Kiss Tamás
könyvtáros

Szabó Lőrinc

Meglepetések

I.
Gyanútlan vers október 15-én

Szájon csokol a pillanat,
másik kést üt a szivedig,
a harmadik halk telehold,
szív rózsája a negyedik,

van tömör-édes, mint a méz,
van lángvető csipkebokor;
van, mely egy elnémult világ,
van, mely kurjongat, mint a bor;

van, melyet észre sem veszünk,
hallhatatlan, sóvár zene,
van mindenüttjelenvaló,
van szétvivő mindenfele,

ez tűz, mely Földet nyal körül,
az egy katicát tapos el,
van gyermekkorba kérdező,
van, mely Afrikából felel,

van, melyben villájával az
ördög felszúr a föld alól,
van atomgáz, bombahalál —
s van legvégső csömör, mely oly

bambán, szeliden néz, olyan
öklendtetőn és kedvesen,
mint kifliből a svábbogár;
mint kolbászból a birkaszem.

II.
Egy hét múlva

Rá egy hét: pár óra alatt
felnyüzsgöit az országnyi Boly:
a dermedt Dávid talpraállt
s ledőlt a Góliát-szobor.

Sipkákra bimbó nyílt! magyar!
Parittyá benzint röpitett.
„Hacaca!” — szólt a rádió.
Éheztek a becsületet.

Szabadság, itt hordozta hős
zászlaidat az ifjuság!
S a sirt, melyből nép lép ki, már
ámúlva nézte a világ.

Tíz nap szabadság? Tizenegy!
Csók, szívre, minden pillanat!
És nem volt többé szégyen az,
hogy a magyar nép fia vagy.

Tíz nap szabadság? Tizenegy!
Terv forrt; gyűlt, égett minden agy.
Lombikban feszült a jövőnk.
S temettük a halottakat.

Ablakunk mind fény, gyertyaláng!
Aztán már settengő gyanuk.
Még egy éj. S Budapest köré
vashernyók gyűrűje szorult.

III.
December közepe

Aztán jajdült a hajnal és
reggelre ránkivirradt az est.
A Tízezertalpi típort
s tótágast táncolt a Grotoszok:

Ambrus WC-ről, vizavi
akna jött és ágyúgolyó, —
ágy mellől szekrény s fal kiment!
„Gimbelem”, szólt a rádió.

És Valami tanácskozott
és aztán Ugyanaz, megint,
és züllött, körben, minden a
Föld züllött szokása szerint;

s a talpak jártak. Nem tudom,
már nem tudom, hogy volt s mi lett.
Már nem tudom. De teltek a
napok s az évhosszú hetek:

hallottuk, Ausztriába hogy
húzták a deportált Dunát
s gyárakban ma is puskatűz
ajánlotta a hacacát...

De csak szájon csokol a perc
s jó remény némítja a jajt:
Nem! Rabok tovább nem leszünk!
És: Isten áldd meg a magyart!

1956.

Nagy Gáspár: Öröknyár

(Elmúltam kilenc éves)

a sír
a sír
a test
a test
a csont
a csont

NIncs sehol
NIncs sehol
NIncs sehol

a gyilkosok
a gyilkosok

se I T T
se O T T

(p. s.)

egyszer majd el kell temetNI
és nekünk nem szabad feledNI
a gyilkosokat néven nevezNI!

(1983)

Biológus doktoranduszok konferenciája

(Pécs, 2009. november 12-13.)

A Pécsi Akadémiai Bizottság Biológiai Szakbizottsága 2009. november 12-13-án szimpóziumot szervez a PAB székházában (7624 Pécs, Jurisics M. u. 44.) a régió élettudományok területén dolgozó PhD-hallgatói számára. A rendezvényre a Tudomány Ünnepe keretében kerül sor. A konferencián a doktoranduszok magyar vagy angol nyelvű előadással vehetnek részt. A rendezvényt az Apponyi Albert/Mecenatúra Program támogatja: a részvétel ingyenes, a résztvevők november 12-én és 13-án ebédet kapnak, 12-én este pedig színházlátogatáson vehetnek részt. A régió más városaiból érkező résztvevők számára (korlátozott számban) szállást biztosítunk a PAB vendégházában.

A jelentkezési határidő: **2009. szeptember 30.**

Információ: Dr. Pap Marianna, telefon: 72-536-216).

Dr. Szeberényi József ifj. Dr. Sétáló György
a PAB Biológiai Szakbizottság elnöke a PAB Biológiai Szakbizottság titkára

A Pécsi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Kara és a Pécsi Püspökség fotókiállítást rendezett ez év márciusában A pécsi Dóm freskói és kincstára címmel, ifj. Vadász István fotóiból a Pécsi Egyházmegye megalapításának 1000. évfordulója tiszteletére. Ebből a fotóanyagból állítottuk össze ünnepi számunk poszterét.

Az alábbiakban felidézzük ifj. Vadász Istvánnak az Orvoskari Hírmondó 2009. január-februári számában (39. old.) a kiállítással kapcsolatban megjelent írását.

A PÉCSI DÓM FRESKÓI ÉS KINCSTÁRA

1962-ben született meg az a gondolatom, hogy fényképekben örökítem meg a pécsi Székesegyház annak idején kezdődő, jelentős restaurálási folyamatot megelőző freskóinak – és egyben kincstárának anyagát.

Maga a folyamat 1962-től 1968-ig tartott. A freskók restaurálását *Szentesi Róza* és *Illés János* végezte. *Dr. Cserháti József* megyéspüspök úr megbízásából készítettem el a restaurálás fényképdokumentációját. Ekkor megvolt az a kivételes lehetőségem is, hogy a restaurált, eredeti nagyságú képeket közelről megörökíthessem. Cserháti püspök úr egy muzeális értékű pécsi egyháztörténeti gyűjteményt is létre kívánt hozni. Ezért, szintén az Ő megbízásából, 1970-től 1973-ig a kincstárat fényképeztem, az általam készített diákat a gyűjtemény katalógusában akarta elhelyezni. Sajnos, erre már nem került sor.

1962 és 1973 között a restaurálásról és a kincstárról a püspök úr engedélyével 3200 felvételt készítettem. Színes alapanyagra készült diasorozatot 1973-ban kétszer is bemutattam a nyilvánosságnak

Felvételeim 1962-től 1968-ig ORWOCOLOR UK 17 DIN-es filmre készültek, 1970-től 1973-ig AGFACHROM UK 18 DIN-es filmeket használtam. Az ORWO filmeket magam hívtam elő, az AGFA filmeket Bécsben, az Agfalaborban hívtam elő. Ezek a felvételek tehát régiek, 1973 óta most kerülnek újra a nyilvánosság elé.

Tisztelettel szeretnék köszönetet mondani a kiállítás létrehozásáért:

Mayer Mihály megyéspüspök úr és *dr. Németh Péter* dékán úr nagylelkű hozzájárulásával és támogatásával mutatom be Önöknek a sokak által nagy becsben tartott képeimet a pécsi Dóm freskóiról és kincstáráról.

A kiállítás megvalósításában, a diapozitívek átdolgozásában nagy segítségemre volt *Czulák Szilvia*, a PTE ÁOK Oktatástechnikai Csoport informatikus mérnöke és a csoport valamennyi tagja,

továbbá köszönöm *Kittkáné Bódi Katalin* oktatástechnikai csoportvezető asszonynak, *Fazekas Orsolya* a Pécsi Püspökség kommunikációs referens kisasszonynak, *dr. Zágony Rudolf* tanár úrnak (ő készítette a képek alatti szövegek angol és német nyelvű fordítását), *dr. Olasz István* irodalomtörténész úrnak (aki segítséget nyújtott a képek magyaryelvű szöveges mellékleteinek elkészítésében), *Kilár Győző* mérnök úrnak,

valamint a nem élők közül édesapámnak, *id. Vadász Istvánnak*, aki 13 éves koromban elindított a művészi fotózás felé, *dr. Cserháti József* megyéspüspök úrnak, *dr. Farkas József* kanonok, székesegyházi plébános úrnak, *dr. Hergenróder Miklós* kanonok, sekrestyeigazgató, karmagy, zeneszerző úrnak, *Márton Dénes* kanonok úrnak, *Végh Mária* asszonynak, *dr. Szász János* fotóművész úrnak.

A restaurált freskók: Székely Bertalan, Lotz Károly, Andreä Károly és Beckerath Mór freskói;

Kincstár: kódexek (a XIII. században készült pécsi Missale és a IV. században készült hainburgi Biblia);

Ötvösmunka: kelyhek, szentségmutató, pástorbot, olajoskorsó, elől viteli kereszt, érseki kereszt;

Textiliák: Klimó György, Girk György, Dulánszky Nándor, Zichy Gyula pécsi püspökök miseruhái (brüsszeli csipke, ókeresztény onátus, szinarany kazula, mitrák).

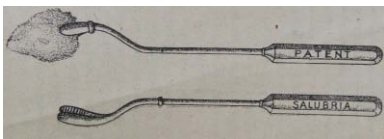
Ifj. Vadász István

Deák Máté – Dezső Krisztina

Régi fogászati hirdetések

Fog-, és szájalpolási termékek hirdetései

A hirdetéseket két nagy csoportra oszthatjuk, az egyikbe a szakembereknek szóló rendelői berendezések, alapanyagok hirdetései, a másikba a nagyközönségnek szólóak tartoznak. Ez utóbbi reklámok körébe elsősorban a fogápolási szerek, szájvizek és fogkefék tartoznak. Gyakran a fogorvosok állítanak össze egyéni re-

cept alapján fogporokat és szájvizeket, melyek tiszta, fehér és csillogó fogakat ajánlanak használóiknak. A 20. század elején elsősorban újságokban, később plakátokon népszerűsítik a termékeket.

Kezdetben a reklámok elsősorban szöveges hirdetések voltak, melyek a betűk nagyságával és szellemes megfogalmazással próbáltak hatást elérni.

Fogorvosok, fogtechnikusok hirdetései

Legrégibb fogorvosi hirdetésünk 1789-ben jelent meg, s Meyer János fogorvos ajánlja fel szolgáltatait a pesti lakosoknak. A 19. század első felében már általánosan elterjedt volt, hogy a fogászok hirdetésekben népszerűsítik tevékenységüket. Leggyakrabban a vándorrendelést folytató fogorvosok hirdettek.

Cohn Lipót Frigyes kolozsvári hirdetésében fogtömést (melyek aranyból vagy amalgámmal készültek), foghúzást (melyet altatásban is végez), szájszagosság, ínyisipoly, ínyfekély, ínyműly gyógyítását vállalja. Természetesen műfogsorokat, porcelánfogakat is ajánl.

1870-ben megjelent *Fogorvosi vezérfonal* című művének valódi célja szintén a hírverés volt, melyben felhívja a figyelmet az általa már használt kaucsukfogsorokra. Fel-tünteteti a szerző rendelőjének helyét, rendelésének idejét, szól az általa gyártott fogtisztítószer előnyeiről is.

Hasonló céllal készültek *Bikafalvi Máthé Domokos* (1840-1890) brossúrái is. *A legszükségesebb tudnivalók a fogak és a száj ápolásáról* című művében statisztikát közöl addigi tevékenységéről is, ebből kiderül, hogy szinte az egész országot beutazta, sok vidéki városba többször is visszatért. Könyvének végén hosszú hirdetésben ajánlja magát és az általa készített fog-

ápolási termékeket

A 20. században a fogorvosok rendelését, szolgáltatásait, gyakran az általuk készített termékeket is reklámozzák ezek a hirdetések. A fogtechnikusok is gyakran népszerűsítik műhelyüket – általában csak szöveges hirdetésekben –, melyek nem a nagyközönséget, hanem a fogorvosokat célozzák meg, s nagyrészt fogászati szaklapokban jelennek meg.

Fájdalomcsillapítók, gyógyhatású szerek hirdetései

Talán a legfontosabb feladat a fogászatban a beteg szempontjából a fájdalom azonnali csillapításának igénye. Természetesen a piacon rengeteg gyógyhatású szer jelent meg, melyek a fájda-

FOGFÁJÁS ELLEN FOGPOR.

Számos évek óta köztetszéssel használt fogpor, mely mint közönséges fogpor használva, az üres fogak által okozott legnagyobb fájdalmat gyakran azonnal megszünteti, s a fogak egészséges fenntartására és szépítésére különösen szolgál, ajánljatik

Kocianowich József
gyógyszerész által Gyöngyösön.

Egy skatulával 30 pkron kapható
Pesten: Neymon János hatvani-utczában, a „kék sás” című boltjában, és Mosch és társa illatáránál.
Kassán: Fröhlich Karollyal.
Miskolcon: Búszörmenyi J. gyógyszerésznél.
Egerben: Janffy R. boltjában. (5-6)

PARADIL
A PARADENTOSIS GYÓGYSZERE

A fájó fogak elleni hatékony gyógyszer. A Paradil minden esetben hatékonyan csillapítja a fájdalmat, és a fogak egészségét megőrzi. A Paradil minden esetben hatékonyan csillapítja a fájdalmat, és a fogak egészségét megőrzi.

KOLLOCHENIA VETÉSZETI LABORATORIUM
Budapest VIII. kerület Ulloi-ut. 66b. szám.

lom gyors és hathatós csillapítását ígérték. Gyakoriak az érzéstelenítőszerek hirdetései is.

Emellett egyéb betegségek, például a fogínysovadás, szájszárazság ellen is ajánlanak szereket.

Fogorvosoknak szóló hirdetések

Fogászati felszereléseket népszerűsítő hirdetések

A fogorvosi rendelőbe szükséges bútorzatot, a fogászati székeket, láb-hajtásos majd később gépi fűrógépeket nagy nemzetközi cégek gyártották, Magyarországon a 20. század elején e cégek lerakataiban lehetett megvásárolni azokat. Magyar gyártmány volt a Dentaria Rt. által készített DAG márkájú fogorvosi berendezés.

A Dental depókban emellett valamennyi fontos gépi berendezés beszerezhető volt: röntgenkészülékek, diatermiakészülékek, kompresszorok, csiszolómotorok, lámpák.

ASEPKO FEJTÁM
(más) MOSHATÓ ASEPTIKUS!

Az egyetlen, hatékony, egyszerű, kényelmes és kiválóan működő FEJTÁM tejfehér celluloidból. Nincs szükség többé egyéb eszközökre a tisztításra. Egy lemezes – és egyszerű!

ASEPTAR KARTÁMOK
(más) TEJFEHÉR CELLULOIDBÓL

LEPCŐSÍTŐ TARTÓK. KIVÁLÓAN MŰKÖDŐ! Minden működtető peres átletelhető! Sok ezer darab készült. Minden jobb dentaldepóban kapható. Gyártó: PANACEA

Fűrógép tartozékok, fogorvosi műszerek, eszközök hirdetései

A kézidarabok és fogászati felszerelések egyik legnagyobb európai gyártója a KaVo cég volt (1909-től), melynek újítása a sterilizálható kézidarab megjelentetése áttörést jelentett a cég számára a piacon. Rövid időn belül valamennyi nagy cég követte példájukat.

A gépek tartozékai, a fűrók és csiszolókövek kezdetben acél- és egyéb fémötvetből készültek, később elterjedtek a gyémántporral szemcsézettek.

Természetesen valamennyi nagy cég hirdetésekben reklámozta fogóit, depurátorait, tömőműszereit, fecskendőit, fogászati segédanyagait annak előnyeit és célszerűségét kiemelve.

Fogak, fogpótlások, tömőanyagok, lenyomatanyagok hirdetései

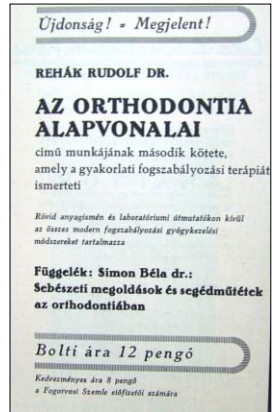
A tömőanyagok hirdeteiseiben a különböző fémek, amalgámok, aranyfóliák, cementek fordulnak elő. A hirdetések vagy az esztétikumot, vagy a jó minőséget emelik ki, a kettő együtt a 20. század elején még egyetlen termékben sem lelhető fel. A tömőanyagok elnevezése többnyire a kiemelendő tulajdonságot tükrözte.

A fogak és fogpótlások alapanyagai között a kaucsukot, porcelánfogakat, csillogó zománcfogakat kínálnak. Széles skálán mozgott a lenyomatanyagok kínálata is a gipszen át a különböző színű viaszokig.

Fogorvosoknak szóló lapok, szakirodalom hirdetései

A fogorvosoknak szóló magyar lapok legfontosabbjai a Fogorvosi

Szemle (1908-tól), Magyar Fogorvosok Lapja (1923-1940), Magyar Stomatologiai Szemle (1933-1939) és a Stomatologiai Közlöny (1937-1939). Természetesen a külföldi szakfolyóiratok is eljutnak az országba, legjelentősebbek a Zeitschrift für Stomatologie és a Vierteljahrschrift für Zahnheilkunde.

A fogorvosok a szakfolyóiratokon kívül az ekkor már magyar nyelven is szép számmal megjelenő tudományos igényű művek közül is válogathatnak.

Felhasznált irodalom:

- BIKAFALVI Máthé Domokos: A legszükségesebb tudnivalók a fogak és a száj ápolásáról. Budapest: Pfeifer 1885.
 FORRAI Judit: Fejezetek a fogorvoslás és eszközeinek történetéből. Budapest, Dental Press, 2005.
 HUSZÁR György: A magyar fogászat története. Budapest: Országos Orvostörténeti Könyvtár 1965.
 LÖWY Samu: Utmutatás a szájfür és a fogak észszerű ápolásához. Ujvidék, Ivkovic György Könyvnyomdája 1900.

Képek lelőhelye:

- A fogászati hirdetések a *Fogászati Szemle* 1930-as évekbeli évfolyamaiból valók.
 Az Odol és Solvolith hirdetések a www.retronom.hu oldalról származnak.
 Löwy Samu Salubria eszköze a fenti könyvből.
 Bikafalvi Máthé Domokos hirdetése fenti könyvből.

Benke József

Medicina a képzőművészetekben

Medicine in the fine arts; Medizin in den bildenden Künsten; Médecine dans les arts majeurs.

A kiadóval együtt tudatában vagyunk annak, hogy nem kis feladatot vállaltunk, amikor e merésznek tűnő címet választottuk e könyv témájául. Mindkét fogalmat meg kell magyarázni.

A medicina és a képzőművészet az alkotó emberi tevékenység tükré, annak két megnyilvánulása. Minden képzőművészeti alkotás ugyanúgy egyedi, mint az alkotó. Minden ember élete, halála, csakúgy, mint betegsége is egyedi. „A halál mindenhez hasonlít, de nem azonos semmivel sem!” – mondja az első fogalmazásában már 4600 éves Gilgames eposz (szerzője). Amint nincs két azonos ember, nincs két azonos betegség, szenvedés, halál, élet. Nincs két azonos műalkotás (lásd Tiziano és Rubens Európa elrablása c. festményét, jóllehet utóbbi egy évszázaddal később a legapróbb részleteiben is pontosan másolta előbbi ké-

pét; az egyik mégis Tiziano, a másik mégis Rubens). A művész, amikor egy márványtömbből kibontja művét (a Pietát), ábrázolásában szubjektív, de objektív eszközökkel dolgozó tudós is. Bár az orvos – évezredek alatt – egyre egzaktabb módszerekkel, tökéletesebb eszközökkel dolgozik, de intuitív képessége ugyanúgy nem hiányozhat a legnemesebb anyag „megmunkálása” során, mint a művésznél. Az egyik legnagyobb mester (Rubens) nem tudta minden tehetsége-törekvése ellenére egy másik nagyság (Tiziano) művét reprodukálni. Egy betegség gyógyítását, egy műtétet ugyanaz az orvos nem tudja kétszer pontosan ugyanúgy elvégezni nem két különböző, hanem egyazon emberen sem. A tekhné iatriké (a medicina tudománya) és az ars medica (az orvoslás művészete) – hisszük – ugyanannak a jelenségnek a két oldala. Akiben ez a kettő megvan, az nagy ember és nagy mű-

vész. Már majdnem uomo universale (azonban ne feledjük: az emberiség ötezer éves írott történelmében eddig két ilyen orvos-művész, művész-orvos volt, Imhotep és Leonardo; ez utóbbinak pl. nagyobb volt az anatómiai tudása kora bármelyik orvosáénál, talán ezzel magyarázható, hogy a hatalmas termetű Michelangelo a firenzei Santa Maria Nuova kórházban anatómiát oktató Leonardót szinte alulnézetben ábrázolva adózott kivételes tudásának).¹

Mindezek után mégis azt mondhatjuk: viszonylag könnyű meghatározni, mit értünk képzőművészetben. Miután itt sok haszontalan vitát (graffiti contra architectura) ab ovo el akarunk kerülni, a rinascita fogalom megalkotójához, az itáliai reneszánsz egyik mesteréhez, a képzőművészet mindhárom területén jelentőset alkotó, a művészéletrajz megteremtőjéhez, Giorgio Vasarihoz fordultunk, aki így ír: „Michelangelo bármely antik vagy modern művésznél magasabb tőkélyre jutott a három képzőművészetben, s amióta a nap a föld körül kering, az Isten őrajta kívül még senkit sem áldott meg ilyen tehetséggel”. Ez annál is inkább elfogadható, mert Michelangelo, amikor megalkotta családi címerét a három egymásba fonódó körrel – amelyet a firenzei akadémia tudósai egyszerű körökből babérkoszorúkká alakítottak át – úgy gondolta, hogy a „szobrászat, a festészet és az építészet egybefonódik, és olyan kapcsolat köztük, hogy az egyik a másiktól segítséget és díszet kap” (a nagy művész halálakor Francesco de’Medici firenzei herceg úgy rendelkezett, hogy Michelangelo² Santa Croce templomban felállítandó síremlékére a kor három legkiválóbb szobrása alkossa meg a képzőművészet három alkotórészének egy-egy szobrát).

Nehezebb annak meghatározása, hogy mit foglal magába a medicina fogalma. Kiindulópontunk az volt, hogy a medicina nemcsak az egyik legrégebbi (ötezer éves írott múltra visszatekintő) tudomány, hanem az egyik leghosszabb históriával rendelkező művészet is (Cicero ellenére, aki kivette barátja, Terentius Varro novem artes liberales-éből a két illiberales-nak, piszkos művészetnek, szabad emberhez méltatlan foglalkozásnak minősített tudományt, a medicinát és az architektúrát). Így lett az ókortól a középkoron át a legújabb korig számtalan nagyszerű művészi alkotás tárgya a Cicero-féle hét szabad művészet. Azonban soha egyetlen mű nem készült, amely a novem artes liberales ágazatait mutatná be annak ellenére, hogy a firenzei Santa Maria Novella Capella Spanyol Kápolnájában Andrea da Firenze (A hit diadala című) remekműve az embertudományok – a hét szabad művészet – mellett az isteni tudományok ugyancsak hét ágazatából kettőt juttat a jognak, ötöt a teológiának (azonban a 14 ars közé nem fért az orvoslás). Tehát ha az orvoslást a maga komplexitásában akarjuk a képzőművészetek ábrázolásában megjeleníteni, tudnunk kell, mit értünk medicinán. Mindenekelőtt az orvostudomány alkotóját és hordozóját, az embert értjük: az orvost, aki – amint ezt az indiai gyógyítás tudomány több mint háromezer éve expressis verbis meg is fogalmazta – az egészségeseket megóvni akarja már a legrégebbi idők óta, a betegeket pedig meggyógyítani („sokkal fontosabb a betegség megelőzése, mint a gyógyítása”). De mindezt az orvosok nem „a piacon vagy a nyílt utcán” teszik, tehetik, amint azt a német A medicina krónikája (1994) írja. Ezzel azt akarjuk mondani: az orvost valahol, valamilyen intézményben (sőt épületben!) kiképezték, tehát fontos, hogy milyen környezetben lesz valaki orvossá. Nem

mindegy milyen épületben, ezen belül milyen „infrastrukturális” körülmények között tanul 8-10 évet az, aki orvossá akar válni (vagy ahogy al-Mamun kalifa rendelete mondja: „aki máshoz orvosként akar nyúlni”). „A templom és az iskola” – mint költők so-ra írta – kezdetől együtt volt. Mellettük azonban hamarosan megjelenik a kórház is (vagyis ténylegesen egymás közelében volt a három „szentély”). Az „igazi” orvos a legrégebbi idők óta nem „az utcán vagy a piacon” rendelt (ezt így a kuruzslók tették), mint megannyi német, holland stb. későközépkori festő alkotása mutatja, s mint évezredek óta maguk az orvosok is küzdöttek ez ellen. A fentieket figyelembe véve a legrégebbi idők óta a legszebb egyetemi és kórházépületek ugyanúgy bemutatandók, mint a tudományukért sokat tett orvosokról készült festmények és szobrok. Miután azonban hosszú évezredek át minden pap orvos is volt, amint csaknem minden filozófus is (és ne feledjük: Hippokratész szerint „a filozófus orvos istenekhez hasonló”). Ez utóbbiakról készült művészeti alkotásoknak is helyük van itt; hiszen éppen egy ilyen orvos-filozófus-matematikos, Püthagorasz volt a krotóni orvosiskola megalapítója 600 (!) név szerint ismert tanítvánnyal. Köztük volt a görög orvoslás atyja, Alkmaion és a hétszeres olimpiai bajnok Milón is; Hérodotosz egyébként a legelső és legjobb görög orvosi iskolának nevezte a krotónit. A görög ókorban, sőt korábban is az orvosok alapművei a természetfilozófusok írásai voltak. Ugyanakkor az orvos eszközöket, műszereket használ, amelyeket esetleg mások fejlesztettek ki, készítettek el. Természetesen meg kell jeleníteni az orvos munkájának „tárgyát”: a beteg, a szenvedő embert, akiért az orvostudomány, az orvostudós, az elméleti és gyakorló orvos van. Azt gondoljuk, hogy a legújabb időkben nem a magányos orvos, a tudós viszi előre az orvostudományt, vagy elsősorban nem ő. Tény, hogy évezredek hosszú során orvosok tíz- és százazrei voltak ennek a tudománynak a zászlóvivői, igen gyakran áldozatok (akár életük) árán is. Egyszersmind azt is figyelembe kell vennünk, hogy ehhez a tudományhoz is elengedhetetlen – talán minden másnál inkább – az anyagi és erkölcsi, valamint a fizikai és a szellemi támogatás. Elképzelhetetlen az egyiptomi orvoslás eredményes fejlődése-fejlesztése a fáraók hatékony segítsége nélkül. Caesar és Hadrianus császár nélkül nincs eredményes római orvoslás. Volt pápa, aki hat egyetem alapításában működött közre, s olyan is, aki az első 3 német egyetemet alapította. V. és VI. Orbán bábáskodásából született 9 studium generale közül 7 volt közép-európai a középkor e késői szakaszában. Olyan uralkodók, mint Athótisz kultúrhérosz fáraó és az orvosnak tanult Hatsepszut fáraónő, mint Dareiosz és Ásóka nagykirály, mint Ptolemaiosz Szothér és II. Theodósiosz bizánci császár, vagy al-Mamun kalifa és II. Frigyes német-római császár nélkül nem ugyanaz általában a tudomány, különösen a medicina. Tudjuk, voltak Nerók is. Voltak olyan egyházfők, akiknek még az emlékét is kitörölné nemcsak a „Dante-típusú” kritikus hívő, hanem a hivatalos egyházi történetírás is, ennek ellenére rendkívülit tettek a tudományért és a művészetekért. VIII. Ince pápa 16 gyerekével és boszorkánybullájával, a még mélyebb dantei bugyorba küldhető VI. Sándor pápa és a rettenetes jelzőt kiérdemlő II. Gyula vagy X. Leo összesen 30 évet uralkodtak, de alig van, aki krözussága nyomát jobban rajtahagyta korán, mint ezek az újkor hajnalán élt egyházfők. Hogy milyen emberek voltak

¹ Röviden: a rajzoló zseni felismerte „tárgyában” a géniust. S a triász harmadik tagja, Raffaello? „Csak csodálkozott és álmélkodott, amikor megismerte Leonardo műveit, akinek sem a nők, sem a férfiak arckifejezésének ábrázolásában nem volt párja, s aki az alakok, valamint mozgásuk keccses megjelenítése tekintetében az összes festőt felülmúlta.” – írja Giorgio Vasari

² Az általa csodált mester, Leonardo úgy fogalmazott: „A festmény olyan költői alkotás, amelyet látni lehet, a költészet olyan festmény, amelyet hallani lehet”. Ez Kantig kísérte a tudósokat, aki azt vallotta: a képzőművészetek egyidejűségét, a költészet (és a zene) az egymás utániságot testesíti meg”. A képzőművészeti alkotás lényege elválaszthatatlan az érzelmi konkrétágtól, az irodalmi alkotás azonban nem azonos a leírt betűkkel (talán az arab iszlám kaligráfia kivételével). A csúcson itt is Leonardo (és Michelangelo) volt, mint képzőművész és zenész (ill. képzőművész és költő).

– természetesen érdekes; azonban a legnagyobb művészekből olyan csodálatos alkotások maradtak fenn róluk vagy velük kapcsolatban, hogy aki szép festményt, szobrot, nekik tervezett épületet, síremléket akar látni, e műveket nem kerülheti meg.

Az a feladatunk, hogy az orvoslással kapcsolatba hozható műveket bemutassuk. Ezért, ha a mindenkori hívó úgy vélte, hogy Hathor segít a gyermekorvosnak, Nephtisz istennő védi a tüdőt, Christus medicus gyógyít, Szent Sebestyén véd a pestistől – és van művészi ábrázolásuk – akkor itt a helyük. Csakúgy, mint az orvos bérét és büntetését „először” szabályozó Hammurabi törvénynek, vagy az ezer évvel későbbi lex regiának, mint a nagy világvallások – medicinához sok szállal kötődő – nagy alakjainak (Zarathusztrától és Mózesről Konfuciuson és Buddhán át Jézusig és Mohamedig). Tehát egy objektív bemutatásban a tevékenységükkel az orvoslás haladását gátlóknak éppúgy helyük van, mint a segítőknek. Az orvosnak készült IV. Pius pápa nélkül nem lenne ugyanaz az egyház- és medicinatörténet, amint az egyetlen orvosprofesszorból lett pápa, XXI. János nélkül sem. Vagy az olyan „segítők”, mint pl. a gazdag és önzetlen tudós, Alfred Nobel, ill. Marie Curie (az egyetlen kétszeres Nobel-díjas) nélkül sem.

A bemutatás tárgya mellett fontos annak módja is. Hogyan kellene bemutatni-láttatni a medicinát a képzőművészetekben? A magunk részéről – úgy hisszük – a válasz egyszerű: a történelem korszakai szolgálnak keretül, amelyekben felvonultatjuk az egyes eseményeket, személyeket, eredményeket, épületeket (kórházakat, egyetemeket, mint gyógyító és oktató intézményeket), az orvoslásról szóló, azzal kapcsolatba hozható műalkotásokat. Azokat, amelyek tanítanak, gyönyörködtetnek. Egyszerűbben szólva: az „esemény története” az irányadó, nem pedig az ábrázolás keletkezése. Mindezt nem ún. művészeti album-jelleggel tesszük; csak a legszükségesebb adatokat közöljük, arra szorítkozunk csupán, hogy a művek medicinával való összefüggéseit emeljük ki. Így pl. egy Caesar szobor nem az ábrázolt epilepsziája, még kevésbé „császármetszéssel” születése miatt került be, hanem azért, mert Caesar adott polgárjogot a Római Birodalom görög orvosainak (akik a birodalomban dolgozó orvosok több mint 90%-át tették ki). Ha egy-egy ilyen rövid magyarázat egy-egy oldal alján nem fér el, akkor – kivételes esetben (a kiadó kérésének megfelelően) – a könyv végén egy függelékben néhány sorral hosszabb magyarázó szöveg is helyet kaphat. Mindennek következtében Szent Nílus és Firdauszi szelleme verseng bennünk: „A templomok falán a képek az olvasni nem tudók bibliája”, pedig megférhetne a képek melletti szép (költői) leírás is, hiszen „A szót megőrzi az emlékezet,/ a szó több mint császári szent ékszerek”.³

Ha a kitűzött célnál kívánunk maradni, nem hozhatjuk napjainkig e válogatást, mert akkor olyan orvostudósok maradnának ki, mint pl. Landsteiner csak azért, mert nem készült róluk képzőművészeti alkotás.

Ezúton is szeretnék köszönetet mondani Farkasvölgyi Frigyesné igazgató asszonynak – a téma megfogalmazójának – a megbízásért és a támogatásért.

³ Ez utóbbi gondolatot megsegíthetném Vasari szavaival, aki azt mondta egy jelentős festőről, Simone Martini-ről, hogy „művei előbb-utóbb tönkremennek”, a költő, Petrarca „írásai viszont örök időkhig élni fognak”. Mindennek következtében 200 évvel később Michelangelo–Vasari korára a kép beszéde eljutott a szó művészetének magasságába; igaz, ez utóbbi históriája a Gilgames írójától Homéroszon át Shakespeare-ig 4000 éven át tartott. A képzőművészet két része, a festészet és a szobrászat csakúgy, mint a zene már nem szükségéből, hanem a „feleslegből született”, mint Démokritosz megfogalmazta.

Süle Tamás Mózsik Gyula: ZÁRÓRA ELŐTT

Egy gyógyító, oktató és kutató belgyógyász egyetemi tanár életútja

Kiadta a Pécsi Tudományegyetem I. sz. Belgyógyászati Klinikája, 2008. 1000 oldal, 458 ábra, 20 melléklet

Miután a postás meghozta a „Záróra előtt” nekem szánt példányát, a következőket írtam a szerzőnek: „Köszönettel megkaptam könyvedet, amely – tőled megszokottan – rekord gyorsasággal jelent meg! Küllemében és tartalmában is impozáns kötet, amely vélhetően hatalmas munka eredménye! Szívvel gratulálok hozzá! Tehát, már a CD-ről is olvastam, de a képernyő elég szemfárasztó, a könyv egészen más, persze ehhez meg fizikai erő szükségeltetik, vagy egy jó „miskönyv tartó” állvány, mert a kereken 1000 oldalnak súlya van. De helyenként a mondandódnak is! A részletek elolvasása után mondhatom, hogy a könyv egyik nagy erénye az őszinteség, ami nem minden curriculum vitae-nek a sajátja! További nagy értéke a sok eredeti dokumentum és fotó. Bölcs előrelátásra vall, hogy az utazásaid során készített fényképeket gondosan megőrizted. Az is nagy ívű önéletrásod javára irándó, hogy nem csak „szakmai” jellegű, hanem magánéleted fontosabb mozzanatai is szerepelnek benne!... Azt gondolom, hogy nagy visszhangja lesz!” Fentieket a szerző szavaival egészíteném ki. Az Előszóban írja: „*Elindultam nagyon szegényként egy kis alföldi faluból, s eljutottam az egyetemi katedrához Péccsett*”, azaz nagyon „lentől” jött és saját erőből nagyon magasra jutott! Annak ellenére, hogy – Ő maga is sokszor utal rá – „elsőgenerációs értelmiségi”, ami tudjuk, hogy sok hátránnyal jár! Ehhez jött még hozzá a beteg gyermek, akit születésétől a mai napig is nagy szeretettel gondoznak!

Egy ilyen terjedelmű kötetet néhány oldalon tételesen és érdemben ismertetni reménytelen feladat, ezért csak arra vállalkozhatom, hogy tartalomjegyzék szerűen összefoglalom a lényegét és ötletszerűen kiragadott részletekkel próbálom felkelteni az olvasó érdeklődését, hogy kézbe vegye és végigolvassa a könyvet. Nos, a „fülszöveg” (ami jelen esetben a hátsó borítón található) szerint Mózsik Gyula 1962-ban végzett a Debreceni Orvostudományi Egyetemen, ahol 1968 végéig dolgozott a II. sz. Belgyógyászati Klinikán, majd 1969-ben (Jávor professzor hívására) a Pécsi Orvostudományi Egyetem I. sz. Belgyógyászati Klinikája lett a munkahelye, ahol tíz éven át (1993-tól 2003-ig) az igazgatói posztot is betöltötte, miközben egy ciklusban (1996-tól 1999-ig) klinikai dékánhelyettes volt. Jelenleg professzor emeritus. Pályafutása során 700 tudományos előadást tartott, 350 cikket (többségét angol nyelven), 191 könyvfejezetet, 15 monográfiát írt és 26 könyvet szerkesztett. 1970-ben lett az orvostudományok kandidátusa, 1977-ben pedig a Magyar Tudományos Akadémia doktora. (Érdekes és finom utalás a „belső viszonyokra” a 389. oldalon: „*eddig én voltam minden idők legfiatalabb belgyógyásza, aki az orvostudományok doktora címet meg tudta szerezni*”, pedig „*a védelemen nem volt ott a főnököm, s így teljesen magamra voltam utalva.*”) 36 hazai és nemzetközi tudományos ülést szervezett és 18 külföldi intézettel tartott tudományos kapcsolatot.

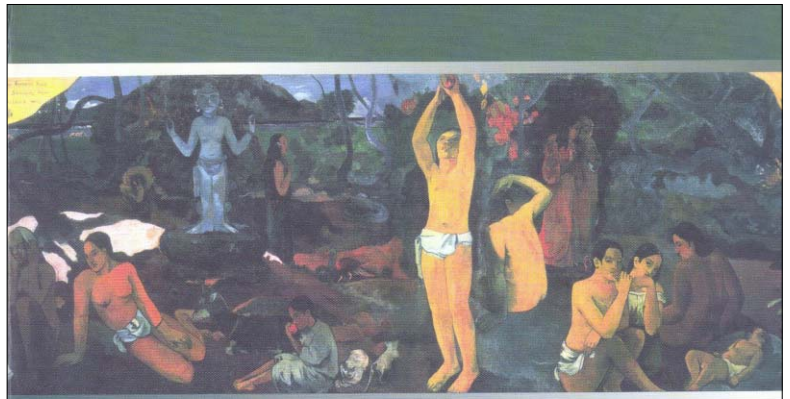
A tartalomjegyzéket átfutva láthatjuk, hogy a könyv egyegyede a családi háttérrel (Dancsháza, Berettyóújfalú), a debreceni egyetemi éveket és a pályakezdést mutatja be („*klinikai munkám kezdete, gondjai és örömei*”) kitérve az oktatásra és tudományos munkájának „első lépései”-re is. Rendkívül érdekes kor- és kórrajz a korabeli viszonyokról az 1966-os tokiói gasztroenterológiai világtudományos kongresszus részvétel leírása (ahol 4 elsőszerező elfogadott előadása volt!), miszerint Eü. Minisztériumi engedély hiányában (nehogy államtitkot csempésszen ki az országból!) nem utazhatott el a magyar küldöttséggel, hanem kalandos ügyintézés után csak később repülhetett utánuk. A norvégiai tanulmányút (1968-1969) a tudományos eredmények mellett, ugyancsak érdekes mellékszöveggel járt. Íme: „*1968 szeptemberében elutaztam Norvégiába, ahol kb. egy hét múlva 'persona non grata' lettem, annak*

következményében, hogy Magyarország részt vett a Csehszlovákia-i forradalmi események leverésében, s a norvégok számon kérték rajtam a magyarok bevonulását.”

A kötet további része a pécsi eseményekkel foglalkozik. Természetesen több fejezetet szán az I. sz. Belklinika belső életének, gyógyító és oktató munkájának leírására, így 1971-1980, 1980-1983, 1984-1989, 1989-1993 évek kaptak külön fejezetet, majd pedig az igazgatói periódus, azaz a 1993-2003-as évek következnek, miközben ezek közé ékelődnek időrendben az egyéb fontos események és mondanivalók, mint pl. Andi leányuk születése, az integrált oktatás bevezetése (amely kb. tíz év után „elenyészett”), az orvostudományok doktora értekezés elkészítése és megvédése, az amerikai utazás leírása, a Dietetikai Főiskolai Szak megalapításának háttere, no és az I. sz. Belklinika igazgatói pályázatának körülményei és a tanszékfoglaló előadás, majd pedig az akadémiai tagságra jelölés története. A könyv vége felé – egyebek mellett – szól a Gasztroenterológiai Társaság, valamint a Belgyógyász Társaság Dunántúli Szekciójá és a klinika kapcsolatáról.

Az eddigieket olvasván azt gondolhatnánk, hogy szerzőnk pályája – hála szorgalmának és eredményeinek – simán ívelt felfelé, munkáját elismerés és megbecsülés övezte. Sajnos nem mindig volt így, mert egy ideig kapcsolata főnökével önhibáján kívül megromlott, az igazgatóhelyettesi megbízatását is visszavonta. Ezt írja: „1987 év végére eljutottam ahhoz a döntéshez, hogy ha helyzetem nem változik meg az egyetemen, akkor itthagynom az egyetemet. Ezen mondat (mint kinyilatkoztatás) nagyon egyszerűen hangzik, de a háttér persze nagyon bonyolult. Azt nyilván nem felejtettem el, hogy honnan indultam (s erre ma is büszke vagyok). Azonban arra is kellett volna emlékezni, hogy a Pécsen töltött években én is tettem le valamit az egyetem asztalára. Abban persze nem sok szerencsém volt, hogy azt, amit letettem az egyetem asztalára (mások megbízatása következményeképpen), azt a pécsiek jelentős része nem értékelte pozitívan (pl. integrált oktatási megbízatásom). ...Az egy teljesen más dolog (noha az illető személyét megítélendően nem közömbös), hogy a kialakított véleményben milyen tényeket vesznek figyelembe (néha persze az is volt az érzésem, hogy a tények ismerete nem is volt fontos).” A „milyenek a pécsiek” témakörben másutt ezt írja: „Mindenki mosolygott a szemünkbe, s mindenki szúrt, amikor elfordultunk....Istenem mennyi kellemetlenségünk volt abból, hogy ezt a kardinális különbséget nem tudtuk azonnal felismerni Pécsen, (Debrecennel összehasonlítva). Mi olyan naivak voltunk, hogy ilyen „kétszínű” magatartás nem lehetséges. Most, 2007-ben írva és újra átgondolva a megtörtént eseményeket, sajnos azt kell mondanom, hogy ez a különbség ma is megvan a Pécsen és a Debrecenben élő emberek között.” (Recenzens megemlíti, hogy a Szegedről elszármazott Hámori professzor meg a szegedi embert tartotta igazabbnak a pécsinél. Míg ellenpéldaként egy kollégáját idézi, aki a hajdani jó pécsi klinikai miliőt, az egy-mást segítő kollegiális magatartást hiányolta Debrecenben. Hát akkor kinek is van igaza?)

Most pedig, kuriózumként nézzünk egy meghökkentő megállapítást, majd egy krimibe illő eseményt. Az első: „Korábban már említettem, hogy az I. sz. Belklinikát a „kölcsonös gyűlölet, utálás egysége” tartotta össze. Ezt a definíciót nem én állapítottam meg az I. sz. Belklinika közösségéről.” (Recenzens megjegyzése: ennek ellenére jól működött.) A „krimi”: „1987-ben a Pécsi Orvostudományi Egyetem rektori funkcióinak betöltésére Bauer és Jávor professzorok pályáztak. Mindketten egyformán esélyesek is voltak. Azt azonban nem sokan tudják, hogy ezen rektori választás végered-

ZÁRÓRA ELŐTT

Egy gyógyító, oktató és kutató
belgyógyász egyetemi tanár életútja

Mózsik Gyula

ményét egyetlen dolog döntötte el az akkori Egészségügyi Minisztériumban. Nevezetesen az, hogy az egyetem egyik akkori reprezentáns vezetője mit válaszolt arra a kérdésre, hogy az I. sz. Belgyógyászati Klinika igazgatói szobájában (amikor a professzor beszélt az egyes kollégákkal) tartózkodik-e egy láthatatlan személy is az igazgatói beszélgetések során? Ezt mi eddig a rektori pályázat elbírálásáig nem tudtuk. Itt mindössze arról volt szó, hogy a professzor felelősége (a meglehetősen nagy professzori szobában egy függöny mögötti heverőn) hallgathatta végig a legkülönbözőbb professzori beszélgetéseket. Nyilván, amikor ez a felismerés nyilvánvalóvá vált számunkra, akkortól kezdve csak különböző feltételezéseink lehettek arról, hogy a professzor döntése mennyire volt az ő saját döntése, de annak a lehetősége is felmerülhetett bennünk, hogy a döntések végül is egy „családi konzultáció” eredményeképpen jöttek létre.” Szerző szerint, egyebek mellett ezen úszott el Jávor professzor rektori megbízatása.

Némi elfogultság okán ejtek szót arról a fejezetről, melyben az I. sz. Belklinika történetét megörökítő kötet szerepel, hiszen megszületésében „katalizátor” szerepem volt. Nehezen tudtam rávenni Mózsik professzort, hogy írják meg a könyvet, de végül sikerült, mert, mint írja a 697. oldalon: „...nem tudtam Süle főorvos úr véleményétől szabadulni. Talán azt is mondhatnám, hogy a véleménye „üldözött” engem.” A másik, most már ténylegesen közös munkánk, szintén az Akadémiai Kiadónál megjelent „A Magyar Belgyógyász Társaság Dunántúli Szekciójának fél évszázada” c. könyv, amelyre mindig szívesen emlékszem.

Ha a negatívumokról is akarunk szót ejteni, akkor elsőként szer-

zót kell idéznünk, mely szerint: „*Én nem születtem írónak... ebből eredően azt senki sem várhatja tőlem, hogy Jókai Mór; kitűnő írónk módszereit kövessem.*” Hát bizony helyenként a stílus nem mintaszerű és sokszor a terjengősség és az érthetőség is számon kérhető. (Egy nyelvi lektor hasznos lett volna!) Sajnos néhol tárgyi tévedések is fellelhetők, mint pl. a 894. oldalon felül nem Baranya megye, hanem Pécs címere, alatta pedig nem címer, hanem a Széchenyi tér képe látható, vagy az 55. oldalon a nyíregyházi belgyógyász főorvos nem Sávnay, hanem Sarvay (Tivadar) és Eisert Árpád a szívbillentyű műtétet nem 1947-ben, hanem 1951. január 26-án végezte el. A névmutató is nagyon hiányzik, mert egy ilyen jellegű munkánál ez elengedhetetlen követelmény, arról már nem is beszélve, hogy értéknövelő és érdeklődést felkeltő szerepe sem lebecsülendő!

Sok recenziót írtam már, mégis a mostani nagyon nehéz erőpróba volt, nem csak a szokatlanul nagy terjedelem miatt, hanem azért is, mert bár 24 évig dolgoztam a II. sz. Belklinikán, az I. sz. Belklinika belső viszonyairól saját tapasztalatom alig volt, továbbá gastroenterológiával nem foglalkoztam, így Mózsik professzor

szakmai tevékenységét érdemben megítélni nem tudom. (Bár úgy vélem, hogy a szakmailag igényes hazai és külföldi lapok és kiadók által jegyzett közleményei és könyvei önmagukért beszélnek!) Azt azonban a könyv elolvasása után biztosan állíthatom, hogy mindenki számára, aki valamilyen kapcsolatban volt az orvostudománnyal és az egyetemekkel, vagy aki ismerheti a könyvben szereplő személyeket és eseményeket, az – minden szubjektivitása és hiányossága ellenére – szórakoztató és elgondolkodtató olvasmánynak fogja találni a „Záróra előtt” c. önleletírás! Ami pedig a bevezető sorokban hivatkozott levelemben „megjósolt” visszhangot illeti, nem tévedtem: helyből és „vidékről” (egyetemi városokból) több érdeklődő telefont kaptam, sőt már írásos reagálás is megjelent a könyvvel kapcsolatban (LAM 2009; 19(4-5):342-344.).

Végezetül, ha ez a visszaemlékezés a műfaj természeténél fogva nem is mindenben tárgyilagos, akkor is fontos és értékes orvostörténeti forrás lesz, egyebek mellett azért is, mert a számtalan eredeti dokumentum és fotó vitathatatlan tényeket rögzít az utókor számára!

Pohánka Éva

A Pécsi Egyetemi Könyvtár kiállítás-sorozata a pécsi egyházmegye millenniumára

A 2009-es év nagy jelentőséggel bír a pécsi egyházmegye életében, hiszen 1000 esztendővel ezelőtt, 1009. augusztus 23-án tették le alapjait. A Pécsi Tudományegyetem Egyetemi Könyvtára e jeles évforduló alkalmával öt tematikus kiállítást készít(ett) a hajdani Püspöki Könyvtár és az egyházmegye közgyűjteményeinek állományából.

Elsőként 2009. május 15-én mutatta be a könyvtár az *1000 esztendő pécsi püspökei* című, a Pécsi Püspöki és Káptalani Levéltárral közös kiállítását, amely a millenniumát ünneplő pécsi egyházmegye püspökei előtti méltó főhajtás jegyében készült el. A Klimó Könyvtár Hártatermében berendezett tárlat a pécsi ordináriusok történetét dolgozza fel, BONIPERT püspöktől MAYER MIHÁLY megyéspüspökig. A fennmaradt írásos dokumentumok mellett helyet kaptak az apróbb tárgyi emlékek is, amelyek révén több évszázad történeti vonala rajzolódik ki. A pécsi egyházmegye történeti forrásait tekintve a középkor időszakából igencsak nagy hiányosságokkal kellett számolni, hiszen a török korban, valamint több természeti csapásnak köszönhetően ezek nagy része megsemmisült. A pécsi egyházmegye történeti kutatásait a XVIII. században KLIMO GYÖRGY püspök ösztönzésére KOLLER JÓZSEF kanonok, püspöki könyvtáros végezte el, aki európai állami levéltárakban, továbbá a Vatikáni Levéltárban gyűjtötte össze, majd másolta le a pécsi egyházmegyére vonatkozó dokumentumokat. Ezek a mai napig a hajdani püspöki könyvtár kéziratárának markáns részét képezik. Az egyházfők hitelesítő pecsétjei-

nek sora a Magyar Országos Levéltár és a Budapesti Történeti Múzeum vonatkozó pécsi anyagával adott ki egységes képet.

A felszabadító háborúk utáni pécsi püspököket felsoroló tárlóban már bőségesebb bemutató látható. Itt már olyan levéltári források kerültek ki, amelyek igen ritkán vagy soha nem voltak kiállítva; így például az uralkodók által tett püspöki kinevezések, pápai bullával ellátott szentszéki megerősítések. Ezek egészülnek ki a pécsi egyházfők helyi munkásságából fennmaradt emlékeivel, pecsétjeivel, képeivel, személyes tárgyaival. A kiállítást KOVÁCS ZOLTÁN, a Pécsi Püspöki és Káptalani Levéltár levéltárosa és POHÁNKA ÉVA.

A kiállítás 2009. október 31-ig tekinthető meg.

A pécsi egyházmegyével közös kiállítás-sorozat második darabja, tematikáját tekintve a középkor írásbeliségét és nyomtatott könyvkultúráját volt hivatott bemutatni. A gazdag tárlat szerves részét képezte a Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar *Egyházi műveltség a régi Magyarországon* című tudományos konferenciának (2009. június 3–5.), amely a Magyar Tudományos Akadémia Irodalomtudo-

mányi Intézetének Reneszánsz Osztálya, a Pécsi Egyházmegye és a régi magyar irodalmat tanító egyetemek tanszékei által került megrendezésre.

A KLIMO GYÖRGY által alapított első nyilvános könyvtár azon kéziratok és nyomtatott középkori munkái adták a bemutató fő vonalát, amelyeket különleges értékességük miatt

jelenleg a püspöki kincstárban őrznek. Köztük a legrégebb egy négykötetes kéziratgyűjtemény, amely 266 darab Árpád- és Anjou-kori, valamint későbbi korszakbeli eredeti oklevelet, valamint azok XVIII. századi átiratait, magyarázatait tartalmazza. Eme oklevélgyűjtemény nagy része DOBAI SZÉKELY SÁMUEL lovaskapitánytól származott át a püspöki könyvtárra. Szintén tőle vásárolta meg Klimó a Magyi-kódexet, amely Mátyás-korabeli jogi formuláriumokat tartalmaz. A középkori írásbeliség okleveles forrásai kiegészültek a Magyar Országos Levéltár gyűjteményében fellelhető magyar uralkodói pecsétek másolataival. A Budapesti Történeti Múzeum a Pécsi Egyetemi Könyvtár rendelkezésére bocsátotta a magyarországi írásbeliség és könyvkultúra tárgyi emlékeit, amelyek nagy része budapesti ásatásokból kerültek a felszínre. A budai festőműhely festőedényei, a könyvtáblaveretek és a vallási élet apró kegytárgyai mind-mind bizonyítékai a virágzó középkor Magyarországnak létező könyves kultúrájára. A kiállítás egyik legrégebb kézírata egy 1380-as években pergamenre írt Missale Romanum, amely HERZAN FERENC szombathelyi püspök tulajdona volt. Ezt a példányt jelenleg a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum könyvtárában őrzik. A hajdani püspöki könyvtár rendkívül gazdag, ám 1803-ban eltulajdonított éremgyűjteményét a Janus Pannonius Múzeum Régészeti Osztálya középkori ásatásaiból előkerült uralkodói pénzerméivel idéztük fel, kiegészítve a biblioteka numizmatikai szakirodalmi remekeivel. A kiállítást a magyar történeti források Klimó Könyvtárbeli darabjai zárták: KÉZAI SIMON Chronica Hungarorumának egy XVIII. századi másolata mellett megtekinthető volt az 1473-ban, HESS ANDRÁS budai ősnymodájában nyomtatott Chronica 1483-as, JOHANNES MENESTARRFER bécsi orvos-rektor által elkészített kézírata. Ez azon kevés másolatok egyike volt, amely a csekély számú nyomtatvány mellett fellelhető volt Magyarországon. A kiállítás különlegessége az a Forgách-kódex volt, amely a nagyváradi püspök, FORGÁCH FERENC 1551 és 1574 közötti történeti feljegyzéseit tartalmazza. Ezt a kéziratot a múlt század eleji ismertetése óta a történeti forráskutatás nem igen használta. (A kiállítást készítette DEZSŐ KRISZTINA és POHÁNKA ÉVA.)

A kiállítás 2009. június 4. és július 31. között volt megtekinthető a Klimó Könyvtár Aranytermében.

A harmadik alkalommal szervezett kiállítást (Címe: *A Pécsi Püspöki Könyvtár ritkaságai és kódexei*) a könyvtár második alapítójáról, SZEPESY IGNÁC RÓL elnevezett teremben nyitotta meg 2009. szeptember 15-én MAYER MIHÁLY megyéspüspök és Dr. GÁBRIEL RÓBERT, egyetemünk rektora. A hajdani Püspöki Könyvtár legértékesebb és gazdagon illusztrált kézírataiból és ősnymotatványaiból bemutatásra került darabok az egyházi kultúra és a liturgikus élet kiemelkedő munkái. A legrégebb, kisméretű kézirat Biblia a 13.

század első feléből, Franciaországból származik, és a párizsi miniaturiskola apró gyöngybetűivel készült el. A benne található 112 iniciálé teszi egyedivé és kivételesen szép kivitelűvé a kötetet. Emellett a Biblia mellett még további kéziratok és ősnymotatvány jellegű példányok kaualozták el a látogatókat a 13. és 15. század könyvművészetének sokszínűségébe. Ezen darabokat napjainkban a püspöki kincstárban őrzik.

A kiállítás kuriózumát az ERNUSZT ZSIGMOND pécsi püspök megrendelésére 1499-ben, Velencében nyomtatott Pécsi Misekönyv két fennmaradt példánya jelentette, amelyek az egyetlen nyomtatásban fennmaradt dokumentációját jelentik a pécsi korabeli liturgikus életnek. Az országban fellelhető példányok közül az Országos Széchényi Könyvtár pergamen- és papírpéldánya lett a kiállítás díszje. A pergamen misekönyvből a hajdani püspöki biblioteka is rendelkezett egy példánnyal, ám ez a leghiányosabb példány az országban. Hiányosságai Krisztust, mint a kegyesség kútját ábrázoló, gazdagon színezett Kánonkép. A papír-kódex érdekessége, hogy a benne fellelhető 1769-es ex libris tanúsága szerint hajdan KLIMO GYÖRGY pécsi ordinárius tulajdonában volt. SZEPESY IGNÁC püspök kéziratok pergamen Imakönyve egyik színes példája a XV. századi milánói miniaturműhely munkásságának. A kiállítást POHÁNKA ÉVA és SZILÁGYI MARIANN rendezte be.

A kiállítás időtartama: 2009. szeptember 15.–október 31.

A pécsi egyházmegye nagy szerepet vállalt a felsőfokú oktatás régi színvonalának visszaállítása érdekében. A Pécsi Püspöki Joglyceum működése a XIX. században ennek volt az egyik stációja. A pécsi egyetem jogi karának elődjeként az Állam- és Jogtudományi Kar *A Pécsi Püspöki Joglyceum emlékezete 1833–1923* címmel konferenciát szervez

2009. október 16-án a Halasy-Nagy Aulában. Csatlakozó rendezvényeként az egyetemi könyvtár egy kiállítás berendezését tervezte el, amely során bemutatásra kerülnek az intézmény fennmaradt történeti dokumentumai, tankönyvei, jegyzetei is. A látlat a rövid történelmi visszatekintés mellett méltó emléket kíván állítani a pé-

csi püspökök felsőfokú oktatásban betöltött kiemelkedő érdemeinek. (A kiállítást KOKOVI SZABINA és POHÁNKA ÉVA készíti.)

A kiállítás 2009. október 16. és 31. között lesz megtekinthető a Halasy-Nagy Aula előtti folyosón.

A záró tárlat 2009 novemberében kerül berendezésre a Klimó Könyvtár Hátyatermében, és az egyház(megye) zene-kultúra reprezentáns darabjainak bemutatásával igyekszik a pécsi egyházi zene sokszínű múltjából jellegzetes részleteket felvillantani. A kiállítás alapját itt is a Klimó Könyvtár kéziratos és nyomtatott dokumentumai, továbbá a Pécsi Püspöki Levéltár kottatárának anyaga teszi ki. A kiállítást DEZSŐ KRISZTINA készíti, és előreláthatólag a következő év áprilisáig lesz megtekinthető.

Az aktuális kiállítások bejelentkezéssel tekinthetők meg.

Telefon: 72/501-600/2651,
vagy e-mail: pohanka@lib.pte.hu.

KÉPJEGYZÉK

1. kiállításához

1. Klimó György pécsi püspökké való kinevezésének Szentszéki megerősítése, XIV. Benedek pápa bullájával.)
2. Kovács Zsigmond pécsi püspökké kinevező okmánya I. Ferenc Józseftől.

2. kiállításához

3. IV. Béla latin nyelvű oklevele (XIII. század)
4. Áttört öntött bronz könyvsarokveret a XIV. századból (BTM)
5. Mátyás király titkos pecsétje (MOL)

3. kiállításához

6. A Pécsi Miskolc Kánonképe (OSZK)
7. Strassburgi Biblia (1466)

4. kiállításához

8. A Pécsi Püspöki Joglyceum épülete 1852-ben.

5. kiállításához

9. Missale Romanum, 1573.
10. Náray György énekeskönyve (Nagyszombat, 1695.)

Süle Tamás

Csontváry, ahogyan az éremművészek látták

Az egészségügy sok nagy művészt adott hazánknak. Így például az orvosok közül Csáth Géza és Németh László irodalmunk, Medgyessy Ferenc szobrászatunk kiemelkedő alakja volt. Gyógyszerészeink közül Tömörkény István és Örkény István íróként, míg Rippl-Rónai József és Csondváry Kosztka Tivadár festőként lettek halhatatlanok. Halálának 90. évfordulóján Csondváry emlékezetét idézzük most fel az éremművészek segítségével. (Az életrajzi és művészettörténeti vonatkozásokat csak annyiban említjük, amennyiben a „térben és időben”, történő beillesztéshez és a numizmatikai emlékek tárgyalásához szükségesek.)

A festő-óriás életét és életművét könyvtári irodalom tárgyalja, míg a vele kapcsolatos gazdag éremművészeti emlékek eddig csupán néhány cikk foglalkozott. Az alábbi részletezendő érempályázat „szellemi atyja”, Romváry Ferenc részletesen kívánta ismertetni a Janus Pannonius Múzeum évkönyvében a Csondváry érmeiket, de dolgozata kéziratban maradt. Míg ezen sorok írója 16 évvel ezelőtt adott hírt e numizmatikai kuriózumról!

Az életében és utána is sokáig mellőzött, de ma már méltán világhírű festőművész 1853. július 5-én a Felvidéken,

Kisszebenben született. A gimnázium után apja kereskedőnek adta, de ő később kitanulta a gyógyszerészetet. Előbb Iglón és Eszéken, majd Gácson – itt már saját gyógyszertárában – volt patikus.

Mint önéletrajzából ismeretes, első rajzát 27 éves korában az iglói patika előtt egy vénypapírra készítette az ott álldogáló ökrösszekerről. Ekkor jelentkezett az egész további életét meghatározó, festői elhivatottságát sugalló hallucinációja, amely szerint ő lesz „a világ legnagyobb napút festője, nagyobb Raffaelnél”. És ő hitt a belső hangnak, mert ettől kezdve tudatosan készült a művészi pályára. Így írt erről: „ihlettség és akaraterő a szárnyaim”. Később nyilvánvalóvá vált tudathasadása (schizofrenia), ami befolyásolta zseniális festészetét is. Részben ezzel magyarázható és ennek ismeretében érthető meg oly jellegzetes szín- és formavilága, figuráinak lelki torzulást sugalló arckifejezése. A természet ábrázolása sem szokványos nála. Sajátos eszme- és jelképrendszerében különleges helyet foglaltak el a növények és az állatok. Kedvelt fájáról ezt írja: „A cédrus bölcselő. Lakhelye a teremtő magány tája, az idea szülőhelye. Alakja a mindenség tökéletességének kifejezője, környezete kultikus cselekmények

¹ Süle T.: A pécsi Csondváry Múzeum éremgyűjteménye. Az Érem 1993, 49, 35-38.

Süle T.: Csondváry patographiája érmeiken. Orvosi Hetilap 1993, 134, 867-869.

színhelye”. Ez a különös esztétikájú, élőhelyén is bizonyos misztikummal övezett fa más festők képein is feltűnik, de egynél sem olyan meghatározó motívum, mint Csontvárynál. Állatábrázolásairól Zombori² így vélekedik: „korai képeinek egy része, úgy is mondhatnánk, hogy állatportrék. Később is gyakoriak festményein és rajzain az állatok, s bár nem kapnak ilyen hangsúlyos szerepet, ott vannak, a tájtól elválaszthatatlanok és szimbolikus szerepük gyakran kétségbevonhatatlan.” Persze nem betegsége, hanem zseniális tehetsége tette korunk egyik kiemelkedő festőjévé. A hányatott sorsú zseniális művész 1919. június 20-án „verőégyulladásban” a budapesti Szt. János Kórházban halt meg. Sajnálatos módon kórrajza elveszett, mindössze egy anyakönyvi bejegyzés maradt róla.

Nagy festőnk emlékét korábban csupán néhány érem (Boros Miklós, Kis Nagy András, Kis Kovács Gyula, Kubászova Tamara, Szok Iván alkotásai) és az 1977-ben kibocsátott, ún. festő sorozat részeként egy ezüst 200 forintos emlékpénz (Garányi József) őrizte. Ma már minden idők magyar nagyjai között vélhetően első helyre került a róluk készített emlékérmek számát tekintve, ugyanis 1984-ben tisztelegsként géniusza előtt a pécsi Csontváry Múzeum – ahol életművének közele fele és fő műveinek 4/5-e található – érem-pályázatot hirdetett.

A Csontváry Múzeum a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja, a Baranya Megyei Tanács Művelődési Osztálya támogatásával pályázatot írt ki. A méretet maximum 15 cm-ben szabták meg, míg lehetséges anyagként a fémeket, a fát és a plexit jelölték meg. Sokszorosítás esetén maximum 10 db készülhetett. A pályázatra meghívót kapott, aki az addigi nyolc pécsi Kisplasztikai Biennálén, illetve a négy soproni Érem Biennálén részt vett, továbbá a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége Dél-Dunántúli Szervezetének tagjai. A díjazás 15 000-10 000-5 000 Ft volt. A beérkezett alkotásokat 3 tagú zsűri bírálta el.

A 25 éve kiírt pályázatra a beadási dátumig (1984. július 15.) 48 művész 112 érmet küldött be. Ezek a múzeum előcsarnokában állandó kiállításon voltak láthatók Csontváry gyógyszerési oklevele, írásos művei, kiállítási katalógusai és a róla szóló fontosabb monográfiák társaságában. Ugyancsak itt helyezték el Gerlóczy Gedeon (1895-1975) építész portrészobrát, Jálics Ernő alkotását. A fiatal építész 1919-ben, nagyapai örökségéből megvásárolta és ezzel megmentette a pusztulásra ítélt, az akkor még félreismert, semmire sem becsült életművet. Egész életében a festő elismertetésén fáradozott és tevékenyen közreműködött az 1973-ban megnyílt pécsi Csontváry Múzeum létrehozásában is. (Ismeretes, hogy Pécsen Romváry Ferenc művészettörténész, a Janus Pannonius Múzeum akkori osztályvezetője volt a kezdeményezője és fő szószólója a Csontváry kiállítás megvalósításának.) A pályázaton az alábbi művészek vettek részt:

1. Bokros László	12. Fischer György
2. Budahelyi Tibor
(díjazott)	13. Gábor Móric
3. Czinder Antal	14. Gál András
4. Cseh István	15. Gera Katalin
5. Cséri Lajos	16. Hadik Gyula
6. Csiby Mihály	17. Herczeg Klára
7. Csoma Gergely	18. Huber András
8. Csúcs Ferenc	19. Illyés Antal (díjazott)
9. Duray Tibor	20. Kalmár János
10. Sz. Egyed Emma	21. Kákonyi István
11. Farkas Ádám	22. Kenéz László
	23. Kiss György

24. Klicsu Lajos	37. Sebestyén Sándor
25. Kubisch János	38. Soltra Elemér
26. Léderer Tamás	39. Szabó Béla
27. Lóránt Zsuzsa	40. Szanyi Péter (díjazott)
28. Miró Eszter	41. Ifj. Szilánci László
29. Mladonyiczky Béla	42. Szunyogh László
30. Nagy István János	43. N. Szűcs Ilona
31. Ócsai János	44. Tóth Endre
32. Osváth Mária	45. Varga Géza
33. Pató Róza	46. Varga Géza Ferenc
34. Pálffy Katalin	47. Várnagy Ildikó
35. Pál-János Ervin	48. Záhorzik Nándor
36. Renner Kálmán	

Érdekes megfigyelni az érmeken, hogy a művészek közül, kit mi ragadott meg a nagy festő életművéből. Legtöbben a híres „Önarkép” alapján mintázták a művész portréját, de sokan külön kihangsúlyozták a „lélek tükrének” is nevezett nagy szeméit, amint az szemebetűnően látható Czinder Antal érmén és Fischer György plakettjén. (1., 2. ábra) Mint látjuk, Czinder a hatást fokozandó elefántcsont betétet emelte ki a szem fehérlőjét. Mások legismertebb műveit, illetve azok részleteit választották alkotásuk fő témájául. Talán nem meglepő, hogy a kiválasztott motívumok zöme a kóros lelki folyamatot tükröző ábrázolás. Illyés Antal háromtagú „Hódolat Csontvárynak” című, díjazott érem-sorozatán a portré mellett a hortobágyi hídon, a magányos cédruson és a „Panaszfal” torz alakjain kívül egy-egy jellemző Csontváry idézet („Mi a fő motívum a pusztán”, „Ismerem az utat, amerre mennem kell”, „A világot túlszárnyaltam”) is utal a festő személyiségére. (3., 4., 5. ábra) Szanyi Péter ugyancsak díjazott munkái közül kiemeljük a „Magyarok bejövetele”, vagy „Apotheosis”-nak is nevezett kép részletét ábrázoló érmet, melyen Árpád vezér helyett Csontváry zsakettben ül, gúnyosan visszanező tevéje hátán és vezeti „népét”, beteg lelkének furcsa, szedett-vedett seregét. (6. ábra) Lóránt Zsuzsa alkotásainak témáját a „Mária kútja Názáretben” és a „Panaszfal bejáratánál Jeruzsálemben” c. festményeknek ugyancsak pathológiás ember- és állatábrázolást mutató részletei képezik: a „Mária a kútnál” című 115x82 mm-es és a „Scharf Móric a panaszfalnál” című 105x85 mm-es színes (festett) plakettek fából készültek. (7., 8. ábra)

Akadott olyan művész is, aki nonfiguratív ábrázolással, illetve az életműtől elvonatkoztatott szimbólumokkal kívánta Csontváry művészetének lényegét kifejezni. Ezek közé tartozik Budahelyi Tibor; aki ugyancsak díjat nyert „Csontváry és én” című, 6 darabból álló sorozatával, melyen párhuzamos, időnként elhajló vonalak, illetve körök, majd festő-paletta formázó alakzatok segítségével próbálta kifejezni mondandóját. Érmeinek anyaga sem hagyományos, hiszen króm, sárgaréz, vörös réz, hőkezelt acél, felületkezelt öntöttvas, barnított acél és fa kombinációiból készültek. Szemléltetésül a szokványosnak nem mondható éremegyüttesből egyet képen is bemutatunk. (9. ábra) Meglepő módon, a pályázaton a pécsi művészek közül csak Soltra Elemér vett részt, aki három éremmel gazdagította a kiállítás anyagát.

Korábban a lenyűgöző Csontváry festmények mellett az éremkiállítás (10. ábra) megtekintése is élménnyé avatta a múzeumi látogatást, de sajnos, már hozzávetőlegesen egy évtizede az egyedülálló nagyságú érem kollekciónak (?) került, így be-

² Zombori L.: Csontváry állatábrázolásai. Janus Pannonius Múzeum Évkönyve 1981, 26, 205-219.

lőle jelenleg egyetlen darab sem látható! Természetesen a huszonöt éve lezajlott pályázat után is készülhettek Csontváry érmek, de biztosan csak egyről van tudomásunk, melynek alkotója ismeretlen. (Az érme bal oldalán található ugyan mesterjegy, de a „kombinált” monogramot nem sikerült megfejteni.) A kb. 110x110 mm nagyságú, négyzethez közelálló, de szabálytalan alakú plakett bal oldalán két fa (cédrus), jobb oldalán a fák ágai alatt a festő szembenéző portréja, legalul pedig Csontváry felirat látható. Anyaga sötét fém (spiáter?), hátlapja üreges.

A „*medicina in nummis*” témakör iránt érdeklődők kedvéért említjük meg, hogy a Huszár-Varannai³ és a Csoma⁴ katalógusok a kezdetektől 1994-ig közel 4 000 érme adatát közlik, de sajnos a fentebb tárgyalt Csontváry érmeknek csak töredéke lelhető fel bennük, aminek valószínűleg az a legfőbb oka, hogy a pécsi Csontváry pályázatra beérkezett alkotások részletes numizmatikai feldolgozása és közkinccsé tétele sajnos még nem történt meg.

Befejezésként Weöres Sándornak azt a versét idézzük, melyet a Gerlóczy képgyűjtemény elhelyezése alkalmából írt, és amelyet a múzeum megnyitójára Szokolay Sándor megzenésített és Tillai Aurél kórusa adott elő

„Örvendj, Pécs! Csontváry hatalmas vásznai eztán
Múzeumod mélyén keltének áhítatot.

Gyűl a zarándoknép tereden, ha csodálni kívánja
Mária kútját és ősrége cédrusait.

Így hág Pécs a világ tetejére, hol isteni Etna,
Szébb a valóságnál, mennyet emelve honol.”

³ Huszár L., Varannai Gy.: *Medicina in nummis. Hungarian Coins and Medals Related to Medicine.* Budapest, 1977. 31. p.

⁴ Csoma M.: *Medicina in nummis. Magyar orvosi érmek katalógusa 1974-1994.* Budapest, 2000. 27. p.

(Az íráshoz tartozó ábrákat lásd az újság hátsó borítóján – a szerk.)

ÁBRÁK

1. ábra. Czinder Antal: Csontváry. Öntött bronz, elefántcsont betét, Ø 110 mm
2. ábra. Fischer György: Csontváry. Öntött bronz, 100x100 mm
3. ábra. Illyés Antal: Hódolat Csontvárynak I. Öntött bronz, Ø 90 mm
4. ábra. Illyés Antal: Hódolat Csontvárynak II. Öntött bronz, Ø 95 mm
5. ábra. Illyés Antal: Hódolat Csontvárynak III. Öntött bronz, Ø 95 mm
6. ábra. Szanyi Péter: Csontváry (hátlap) Öntött bronz, Ø 110 mm
7. ábra. Lóránt Zsuzsanna: Mária a kútnál. Festett fa, 115x82 mm
8. ábra. Lóránt Zsuzsanna: Scharf Móric a Panaszfalnál. Festett fa, 105x85mm
9. ábra. Budahelyi Tibor: Csontváry és én II. Fa, hőkezelt acél, sárgaréz, 80 mm
10. ábra. Csontváry érmek és dokumentumok a Múzeum előtérben (1993)

Az írás megjelent a **PÉCSI SZEMLE** 2009. nyári számában.

Intézeti, klinikai hírek, információk

A II. sz. Belgyógyászati Klinika és Nephrológiai Centrumból

■ 2009. szeptember 17-19-ig rendezték meg a Magyar Nephrológiai Társaság XXVI. Nagygyűlését Siófokon, ahol klinikánk számos tagja szerepelt. A Magyar Nephrológiai Társaság Tudományos Bizottság díjai közül „Az év legkiemelkedőbb nephrológiai tudományos közleménye” díjat, alap kutatás témakörben, klinikánkról *Molnár Gergő Attila* nyerte, „Glucocorticoid-related signaling effects in vascular smooth muscle cells” című közleményével (G. A. Molnár, C. Lindschau, G. Dubrovskaja, P. R. Mertens, T. Kirsch, M. Quinkler, M. Gollasch, S. Wresche, F. C. Luft, D. N. Müller, A. Fiebeler: *Hypertension*, 51:1372-1378, 2008). A „Kutatás-Fejlesztés Pályázat” nyertese 2009-ben *Csiky Botond*, PTE ÁOK II. sz. Belgyógyászati klinika és Nephrológiai Centrum; FMC Dialízis Centrum Pécs.

A „Magyarországi kísérletes nephrológia eredményei” szekcióban adott elő klini-

kánkról *Wagner László*, „A lozartán hatása a renális Na/K-ATP-áz és HSP72 kifejeződésére diabéteszes patkányban” címmel. A poszter szekcióban *Kovács Tibor* adta elő „Tonsillectomia hatásosságának vizsgálata az IgA nephropathiában – a vesefunkció szerepe” című munkáját, továbbá *Vás Tibor* „A macrohematuriás epizódok és a tonsillectomia szerepének vizsgálata IgA nephropathia progressiójában” című munkáját. „A vesebetegség-veseelégtelenség, hypertonia és diabetes” szekcióban *prof. Wittmann István* elnökölt, ahol *Nagy Gábor* „Endogén ouabain és a szubklinikai szervkárosodások kapcsolata hipertóniás vesebeteggekben” című előadásával, *Wittmann István* professzor úr „A vizeletalbumin HPLC-vel történő meghatározása”, *Szijártó István* András pedig „A diabéteszes noduláris glomeruloszklerózis kialakulásában szerepe lehet a dohányzásnak” című munkájával szerepelt. *Brasnyó Pál* „Carotis intima-media vastagság (IMT) és a vesefunkció kapcsolata diabéteszes betegekben” című poszterét mutatta be.

A „Klinikopatológiai konferencia, esetis-

meretetések” című szekcióban *Nagy Judit* „A szisztémás amyloidosis veseérintettségének aktuális kérdései”, *Degrell Péter* „A károsodott glükóztolerancia renális morfológiája és kliniko-patológiája”, *Molnár Gergő Attila* „Többcsörös iatrogén vesekárosodás okozta akut veseelégtelenség” és *Vágási Katalin* „Hypothyreosis kezelése vesebetegknél: két eset ismertetése” című előadását prezentálta.

A „Terápiás célértékek és kezelési lehetőségek a kalcium-foszfor anyagcsere elméleti és gyakorlati kérdései 2009-ben” című szekcióban *Nagy Judit* a „D vitamin pleiotrop hatásai” című munkájával szerepelt.

A Gyermekgyógyászati Klinikáról

■ Az ECOG (European Childhood Obesity Group) és a Louis Bonduelle Alapítvány első alkalommal írt ki közös pályázatot a gyermekkori elhízás leküzdésére irányuló tudományos kutatás és népegészségügyi tevékenység jutalmazására, mely a szakmai megtiszteltetést jelképező emléklapketten túl 10 000 eurós díjazással járt.

A díjat *prof. Molnár Dénes*, a PTE Gyermekgyógyászati Klinikájának igazgatója kapta, „A gyermekkori elhízás átfogó prevenciója: 30 év tapasztalatai és új megközelítések” című pályamunkája alapján.

A díjátadásra a ECOG 19. konferenciáján a dublini Trinity College-ban került sor.

■ *Dr. Decsi Tamás* egyetemi tanár részt vett az Európai Unió 6. keretprogram támogatásával működő EARNEST (EARly Nutrition programming – long term follow up of Efficacy and Safety Trials and integrated epidemiological, genetic, animal, consumer and economic research) projekt 9th Bi-Annual General Assembly Meeting rendezvényén Krakkóban, 2009. szeptember 24-26-án.

A Magatartástudományi Intézetből

■ *Dr. Füzesi Zsuzsanna* egyetemi docens, 2009. 09. 24-26. között részt vett a Győrben megrendezett Népegészségügyi Képző- és Kutatóhelyek Országos Egyesülete III. Konferenciáján. Előadásának címe: Mit remélünk? A társadalmi és gazdasági válság várható hatása az egészségi állapotra és az egészséggel kapcsolatos döntésekre.

■ *Dr. Kállai János* egyetemi tanár meghívott előadóként vett részt a 4th International Conference on Spatial Cognition, Rómában rendezett konferenciáján, 2009. 09. 14-18. között. Előadásának címe: Anxiety-dependent spatial navigation strategies in virtual and real spaces.

■ *Dr. Tiringer István* 2009. augusztus 27-29-e között részt vett a Kaposváron megrendezett Orvosi Rehabilitáció és Fizikális Medicina Magyarországi Társasága XXVIII. Vándorgyűlésén, ahol előadást is tartott: Simon A., Tiringer I., Berényi I., Veress G.: Életminőség meghatározása szívbetegek korai rehabilitációja során; Tiringer I., Simon A., Veress G.: A kardiológiai rehabilitációt 1 évvel követő életminőség pszichoszociális prediktorai.

A Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinikáról

■ *Dr. Fekete Sándor* egyetemi tanár, *dr. Tényi Tamás* egyetemi docens és *dr. Osváth Péter* egyetemi adjunktus 2009. május 5. és 12. között az Amerikai Pszichiátriai Társaság kongresszusán vettek részt.

■ *Dr. Fekete Sándor* egyetemi tanár, *dr. Osváth Péter* egyetemi adjunktus, *dr. Simon Mária* egyetemi adjunktus, *dr. Vörös Viktor* egyetemi tanársegéd 2009. szeptember 11. és 15. között Isztambulban

a European College of Neuropsychopharmacology kongresszusán vettek részt.

■ *Dr. Fekete Sándor* egyetemi tanár felkért előadást tartott a „Paradigmák a szuicidológiában” címmel megrendezett konferencián, Pécsen, 2009. szeptember 18-án.

■ *Dr. Csürke József*, *dr. Osváth Péter* egyetemi adjunktus, *dr. Vörös Viktor* egyetemi tanársegéd és *dr. Árkovits Amaryl* szerkesztésében megjelent a „Mindennapi kríziseink” című kötet a Lélekben Otthon Kiadó kiadványaként.

■ *Dr. Tényi Tamás* egyetemi docens könyvet publikált „Ritka pszichiátriai tünetek és szindrómák” címmel, amelyet a budapesti Animula Kiadó jelentetett meg.

A Sebészeti Oktató és Kutató Intézetből

■ *Dr. Ferencz Andrea* egyetemi adjunktus „Az AB0-inkompatibilis élő donoros humán vesetranszplantáció módszertanának elsajátítása és bevezetése a hazai klinikai gyakorlatba” című nyertes Berde Botond Ösztöndíj pályázat támogatásával 1 hetes metodikai tanulmányutat töltött *Gunnar Tydén* professzornál, a Karolinska Egyetem Transzplantációs Klinikáján, Stockholmban. Ennek keretén belül megismerte az Európában már széles körben elterjedt, új szervátültetési módszer protokolljának gyakorlati teendőit és tudnivalóit a klinikai gyakorlatban.

■ *Dr. Weber György* egyetemi tanár *Ferencz A.*, *Balatonyi B.*, *Jávor Sz.* társszerzőkkel „Changes of liver enzymes and oxidative stress markers during laparoscopic and transvaginal cholecystectomy – comparison on an animal model” címmel tartott előadást Barcelonában, 2009. szeptember 25-én, a 3rd Joint European NOTES Workshop-on. Ugyancsak itt számolt be intézetünkben végzett kísérleteiről *prof. Karl-Hermann Fuchs* (Markus-Krankenhaus Frankfurt), az EURO-NOTES alelnöke.

■ A 1st European Meeting of Young Surgeons kongresszuson (June 18-20. 2009, Rome, Italy) az alábbi előadások hangzottak el intézetünkben: *Ferencz A.*, *Nedvig K.*, *Lőrinczy D.*: DSC examinations following cold preservation of small bowel; *Ferencz A.*, *Jávor Sz.*, *Balatonyi B.*, *Horváth Sz.*, *Takács I.*, *Ferencz S.*, *Weber Gy.*: Effect of transvaginal NOTES cholecystectomy to the oxidative stress parameters; *Ferencz A.*, *Kádár Zs.*, *Csete B.*, *Battyáni Z.*, *Kalmár-Nagy K.*, *Horváth O. P.*, *Weber Gy.*, *Fekecs T.*: Incidence of non-melanoma skin cancer following human solid

organ transplantation; *Ferencz A.*, *Kádár Zs.*, *Csete B.*, *Battyáni Z.*, *Kalmár-Nagy K.*, *Horváth Ö. P.*, *Weber Gy.*, *Fekecs T.*: Changes of oxidative stress on skin cancer-screened patients following solid organ transplantation; *Horváth S.*, *Jávor S.*, *Balatonyi B.*, *Takács I.*, *Ferencz A.*, *Ferencz S.*, *Shanava K.*, *Weber G.*: Early experiences with NOTES in animal model.

■ *Dr. Lantos János* egyetemi docens *Csontos C.*, *Mühl D.*, *Földi V.*, *Sütő B.*, *Bogár L.*, *Weber G.*, *Róth E.* társszerzőkkel „Changes in leukocyte activation markers during treatment of critically ill patients” címmel mutatott be posztert a 15th Conference of the European Society for Clinical Hemorheology and Microcirculation (ESCHM) konferencián (June 28 – July 1, 2009. Pontresina/St. Moritz, Switzerland). A Magyar Szabadgyök-Kutató Társaság V. Kongresszusán Szegeden (2009. augusztus 27-29.) az alábbi előadások hangzottak el intézetünkben: *Róth E.*: A szivizom védelem új lehetőségei az iszkémiás-reperfüziós károsodások csökkentésére; *Lantos J.*, *Csontos Cs.*, *Mühl D.*, *Sütő B.*, *Földi V.*, *Rézmán B.*, *Weber Gy.*, *Róth E.*: Oxidatív stressz paraméterek összehasonlító vizsgálata intenzív betegellátást igénylő kórképekben; *Földi V.*, *Csontos Cs.*, *Major K.*, *Bogár L.*, *Róth E.*, *Weber Gy.*, *Lantos J.*: A folyadékterápia, valamint az N-acetilcisztein kezelés hatása az égési trauma után kialakuló oxidatív stresszre; *Miklós Zs.*, *Kürthy M.*, *Degrell P.*, *Ranczinger E.*, *Lantos J.*, *Sinay L.*, *Arató E.*, *Horváth Sz.*, *Ferencz S.*, *Weber Gy.*, *Róth E.*, *Jancsó G.*: A posztkondicionálás hatásának vizsgálata a vese iszkémia-reperfüziós károsodásai által okozott oxidatív stressz paraméterekre. Az Anaesthesiológiai és Intenzív Terápiás Intézettel együttműködésben végzett munka eredményeként az alábbi poszter került bemutatásra: *Rézmán B.*, *Lantos J.*, *Szentes Sz.*, *Rajbár R.*, *Szabó K.*, *Bogár L.*, *Csontos Cs.*: Omega-3 zsírsavval végzett immunnutrició hatása polytraumatizált betegek oxidatív stressz válaszára – Előtanulmány.

■ A 14th Congress of the European Society for Organ Transplantation kongresszuson (30 August – 2 September, 2009, Paris, France) az alábbi posztereket mutattuk be: *Ferencz A.*, *Nedvig K.*, *Lőrinczy D.*: Differential scanning calorimetry, as a new method to measure the structural injury during intestinal autotransplantation; *Ferencz A.*, *Bánkúti Sz.*: Hungarian legal actions on organ donation and transplantation considering of European Union resolution; *Fekecs T.*, *Kádár Zs.*, *Csete B.*,

Battyáni Z., Kalmár-Nagy K., Szakály P., Horváth Ö. P., Róth E., Wéber G., Ferencz A.: Changes of oxidative stress on skin cancer-screened patients following solid organ transplantation; Fekecs T., Kádár Zs., Csete B., Battyáni Z., Kalmár-Nagy K., Szakály P., Horváth Ö. P., Róth E., Wéber G., Ferencz A.: Incidence of non-melanoma skin cancer following human solid organ transplantation.

A Szülészeti és Nőgyógyászati Klinikáról

■ Dr. Arany Antal, dr. Vizer Miklós és dr.

Bózsa Szabolcs előadással szerepeltek a Magyar Szülészeti-Nőgyógyászati Ultrahang Társaság X. Nemzeti Kongresszusán Nyíregyházán, 2009. szeptember 3-5. között. Előadásaik címe: Arany A., Vizer M.: „Cardiológiai rendellenesség okozta magzati nonimmum hydrops sikeres intrauterin gyógyszeres kezelése”, Vizer M., Arany A.: „Cardiológiai rendellenesség okozta magzati nonimmum hydrops sikeres intrauterin invazív kezelése” és Bózsa Sz., Pótó L., Bódis J., Vizer M.: „Az XI. VOCAL™ háromdimenziós ultrahangvolumetria reprodukálhatósága”.

■ Dr. Vizer Miklós és dr. Bózsa Szabolcs

részt vettek a „19th World Congress on Ultrasound in Obstetrics and Gynecology” rendezvényen Hamburgban, 2009. szeptember 13-17. között. Posztereik címe: Vizer M. G., Pótó L., Farkas B., Mátrai G., Bódis J., Bózsa S.: „The reproducibility of the XI. VOCAL™ three-dimensional sonographic volumetry in the measurement of irregular-shape objects”, valamint Bózsa S., Pótó L., Farkas B., Mátrai G., Bódis J., Vizer M. G.: „In-vivo validation of the XI. VOCAL™ three-dimensional sonographic volumetry with the assessment of urinary retention after radical hysterectomy”.

HELYESBÍTÉS

A Komplementer Medicina Tanszék nyitó előadására az MTA PAB székházának előadótermében kerül sor.

Az értesítés szövege szerint „Az MTA PAB és a PTE ÁOK IOI Komplementer Medicina Tanszék közös szervezésében kerül megrendezésre”. Az értesítéstől eltérően a Pécsi Akadémiai Bizottság a rendezvény megszervezésében semmilyen formában nem vett részt.

Dr. Szolcsányi János
akadémikus, a PAB elnöke

FERENCI JÓZSEF

2009. augusztus 6-án, életének 61. évében elhunyt Ferenci József, a Pécsi Tudományegyetem korábbi gazdasági főigazgatója.

1948. február 7-én született Zombán. Iskoláiban kiemelkedő egyéniség volt. Villamos mérnöki diplomáját Budapesten szerezte; ezt követően mérnök tanári végzettségre tett szert, később tanulmányait a szegedi egyetemen folytatta. A tanulást azonban még az ötvenes éveiben sem hagyta abba, mindig új területek vonzották.

Fiatalon, pályázat útján került a Pécsi Orvostudományi Egyetem Oktatástechnikai csoportjába. 1982-ben, 34 évesen lett az egyetem főmérnöke. Különös, mély kötődését az egyetemhez szakmai és egyéni életének alakulása együtt okozta. Súlyos balesetéből az egyetem orvosainak bravúrja és áldozatkészsége mentette meg. Doktori dolgozatának megvédése e baleset miatt megghiúsult.

Az egyetem fejlesztése, az egészségügy kiszolgálása, a klinikák működtetése szakszerűséget követelt, ezért az 1993-ban kórháztechnológus-kórházüzemeltetés szakmérnöki diploma megszerzése után 1998-ban egészségügyi menedzseri oklevelét a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetemen abszolválta. Rendszerszerű elgondolásai támogatásra és megértésre találtak az egyetem vezetése részéről. Évekig a POTE gazdasági főigazgatójaként, majd az egyetemek egyesülése után gazdasági főigazgató helyettesként dolgozott, végül megpályázta a Pécsi Tudományegyetem gazdasági főigazgatóságának vezetését.

A számítástechnika világában autodidaktaként ért el magas szintet, amit jól hasznosított a munkájában, az egyetem életének gazdasági oldalú támogatásában. Úgy élt és végezte a munkáját, hogy ne kerüljön előtérbe. Vallotta, hogy akkor működik legjobban, ha láthatatlan, ha csendesen szolgálja az egyetem működését.

Rendkívüli terhelhetősége sokak számára ismert volt, kikapcsolódni a természetben tudott, bár erre nyugdíjba vonulásáig kevés ideje jutott. Megfontolt döntés előkészítő munkája eredményeként az egyetem több új épülettel, felújítással, a betegápolást segítő eszközzel gyarapodott a sohasem könnyű gazdasági helyzet ellenére. Harmincöt évig szolgálta intézményét, amit mindig magáénak érzett.

Élete során sokszor küzdött egészségével, ezért is választotta a nyugállományt, amit alig élvezhetett.

Megemlékezés

Ferenci József gazdasági főigazgatóról

Bár tudtuk, hogy hirtelen jött betegsége végzetes, mégis megdöbbenő volt a hír, hogy Ferenci József, a Pécsi Orvostudományi Egyetem, majd a Pécsi Tudományegyetem volt gazdasági főigazgatója elhalálozott. A nyár elején, egy súlyos műtét után felépülve még bizakodott, ha nem is a teljes gyógyulásban, de abban, hogy néhány év még adatik neki a Földön, amit családjával szeretetben eltölthet. Sajnos nem így történt. Optimista alaptermészetét, emberi tartását, hitét és különleges lelkierjét mutatta azzal, hogy halálos betegségének tudatában nem omlott össze, még terveket kovácsolt és igyekezett gondoskodni családjá jövőjéről, mert teljes mértékben tisztában volt betegségére várható következményeivel.

Ferenci József 35 éven keresztül szolgált az egyetemen. Valóban szolgált, nemes értelemben: élete összeforrta a gyógyítás, oktatás és kutatás szolgálatával, az ehhez szükséges feltételek megteremtésével és fenntartásával a gazdasági nehézségek idején is. Értünk, egyetemi polgárokért, a hallgatókért és elsősorban a betegekért dolgozott. Tisztakezű, segítőkész, becsületes, a közösség érdekeit szemelőtt tartó gazdasági vezető volt, s ezért is volt népszerű az egyetem közvéleménye előtt.

Ferenci József 1974-től dolgozott mérnökként a Pécsi Orvostudományi Egyetemen, az Oktatástechnikai és Módszertani Csoportban. Később a Gazdasági Igazgatóságon csoportvezető, majd 1982-től az egyetem főmérnöke. 1993-tól gazdasági főigazgató, később főigazgató helyettes, majd ismét főigazgató az egyesített Pécsi Tudományegyetemen is. Ezt a posztot a 2007-ben történt nyugdíjba vonulásáig töltötte be. Már főmérnökként fontos szerepet játszott az Idegklinika rekonstrukciójának megvalósításában, valamint a II. számú új Belklinika és Nephrológiai Központ felépítésében. Tevékenysége során öt rektor munkáját segítette. Gazdasági főigazgatóként nevéhez fűződik számos klinikai rekonstrukció. Különösen jelentős a Honvédkórház rekonstrukciójával és a 400-ágyas klinika első két emeletének rekonstrukciójával, valamint a Trauma Centrum és a Szívcentrum felépítésével kapcsolatos gazdasági és kivitelezési munkák irányításában játszott szerepe. 1997-től részt vett a pécsi egyetemek egyesülésével kapcsolatos gazdasági feltételrendszer kimunkálásában, majd később számos nagy egyetemi pályázat előkészítésében. Munkája során jelentős tapasztalatokra tett szert az egészségügyi irányítás terén, és ennek volt köszönhető, hogy a 90-es években az önálló intézeti gazdálkodás bevezetésével kétszer is megmentette az Orvostudományi Egyetemet a gazdasági összeomlástól. Később, a Pécsi Tudományegyetem gazdálkodásának irányítójaként kiválóan meg tudott felelni az új kihívásnak: a nagy megaegyetemi gazdasági rendszer kezelésének. A felsőoktatásból és a gyógyítási szférából történt folyamatos és jelentős pénzkivonás ellenére minden igyekezetével azon volt, hogy ne csak a működőképesség, hanem a minőség is fennmaradjon. Igyekezetét és gazdálkodási koncepciójának helyességét az idő halála után is igazolja, különösen ezekben a napokban, amikor az egészségügy országos összeomlását prognosztizálják, és kétségbeesett próbálkozások révén szeretnék a leromlott felsőoktatási rendszer minőségét visszaállítani a kutatóegyetemi rendszer megteremtésével.

Ferenci József szakértelmét még a ktirikusai is elismerték. Hat képesítéssel, diplomával rendelkezett: közöttük nemcsak több közgazdasági, informatikusi, hanem tanári diplomát is szerzett. Széleslátása, szakmai tudása, különleges érdeklődése az informatikai fejlesztések és legújabb informatikai eszközök iránt közismert volt. Halk, csendes modora, segítőkészsége, a problémák megoldására és nem elodázására való törekvése méltán váltott ki elismerést környezetében. Mint felelős gazdasági vezető, kemény kézzel avatkozott be a folyamatok szabályozásába, ha az szükséges volt, de humánuma és empátiás képessége alapján mindig igyekezett menteni a menthetőt: az egyetemen dolgozók szociális helyzete, a munkahelyek lehetőség szerinti megtartása igen fontos kérdés volt számára. Ennek is köszönhető, hogy kiváló és megbecsült kapcsolata volt az érdekképviseleti szervekkel. Hallatlan munkabírással rendelkezett. A hétvégeket is rendszeresen végigdolgozta. Képes volt arra, hogy rektori kérésre egy-egy hétvégén kötetnyi jelentést vagy pályázati anyagot készítsen elő. Pedig fiatalkori súlyos balesetének következményei eléggé megviselték, bár erről sohasem panaszkodott. Néha érték igaztalan vádak, de biztos volt meggyőződésében, igazában, tisztakezűségében és a szirén-hangokra nem reagált. Technikai és gazdasági ismeretei mellett széleskörű irodalmi és zenei műveltséggel rendelkezett. Ennek mélysége és alapossága meglepő azokat, akik közel kerültek hozzá. Igazi jó barát volt, mindenkinek segíteni igyekezett. Példás családi életet élt. A legnagyobb örömet számára fiának és feleségének szakmai sikerei jelentették, s ezekről büszkén beszélt barátainak.

Ferenci József rendkívüli műveltséggel és kiváló szakmai ismeretekkel rendelkező egyetemi vezető volt. Életműve, egyetemi épületekben is megtestesült munkájának eredménye maradandó. Kegyelettel emlékezünk Ferenci Józsefre, emlékét megőrizzük.

Lénárd László

Németh Péter:

Dr. Lengvári István egyetemi docens búcsúztatója

2009. augusztus 14.

Tisztelt Gyászoló Családtagok!
Tisztelt Gyászoló Barátok, Gyászoló Kollégák és Ismerősök!

Minden végső búcsú fájdalmas. Különösen, ha valaki hirtelen hagy el bennünket. Engem – de azt hiszem, hogy többen is így éreztek a rossz hír hallatán – Lengvári István hirtelen halála nagyon megdöbbentett.

Dr. Lengvári István a szokásos egyetemi karriert futotta be. A már hallgatóként megkezdett kutatómunka, a végzés utáni egyetemi állás elnyerése, a nagy lendülettel végzett oktatás, a színvonalas publikációk, külföldi tanulmányút, tudományos kapcsolatok, majd a fiatalok nevelése, a tehetséggondozás, a legjobbak támogatása, hogy egyetemi karrierjük zavartalanul indulhasson, az egyetemi közéleti tevékenység. Azaz az egyetemi élet grádicsaihoz kötődő feladatok precíz és magas színvonalú ellátása. Mindez veleszületett tehetséget, nagyon komoly szellemi felkészültséget, elkötelezettséget, hozzáértést, szorgalmat és folyamatos áldozatvállalást kíván. Kerek életpálya, amelyre bárki példaként tekinthet.

Engem nem ennek az egyetemi életpályának a hirtelen megszakadása döbbsent meg. Még az sem igazán, hogy egy köztisztelőben és közszeretben álló kollégát veszítettünk el. Egyikünk sem döbbsent volna meg ugyanis, ha Lengvári István sok évvel ezelőtt hagy el bennünket. Az életpályája már akkor is kerek és sikeres volt. Mindnyájan tudjuk, hogy sok évvel ezelőtt egy szinte reménytelen diagnózissal kellett szembesülnie. Fiatal patológusként a próbakimetszésből származó szövettani mintát az elsők közt néztem meg a mikroszkópban és vittem be szorongva a professzoromhoz, hogy hátha ő nem annak látja, aminek én. Sajnos a diagnózis egyértelmű volt. Egy heroikus kezelés kezdődött, amely évtizedre kiragadta az addig egyenesen futó kerékvágásból. Harcolt a betegségnek az életminőséget méltánytalanul korlátozó csapásai-val. Túlélte. Példája is bizonyítja, hogy igaz a több évezredes Hippokratész-i tanítás, hogy a betegnek is hozzá kell járulnia a saját gyógyulásához. A kezelőorvosok és saját maga mellett a család és a támogató környezet közös sikere lett a gyógyulás. Manapság – szerencsére – egyre több daganatos beteg meggyógyítását látjuk. Külön szakma kezd kibontakozni a gyógyult rosszindulatú daganatos betegek pszichológiai gondjainak kezelésére, mert nagyon kevés azoknak a száma, akik egy ilyen súlyos betegségből személyiségtorzulás nélkül tudnak kilábalni. Lengvári István személyisége, ha lehet ilyent mondani, inkább jó irányba változott a betegség alatt. Megmaradt a határozottság, de a szigorhoz a derűs bölcsesség, a feltétlen jóindulat, a nagyvonalúság és a segíteni akarás társult. Nem véletlen, hogy egy nehéz és szigorú tantárgy népszerű oktatója lett; hogy a kutatómunkában már nem a saját karrier építése lett az első szempontja, hanem a fiatalok helyzetbe hozása. Felismerte, hogy a tudományos munka napjainkra egyúttal innovációt, kutatás-fejlesztést is jelent; hogy mindez szervezést, ezen belül a nagyléptékű pályázatok professzionális menedzselését is igényli. Ragyogó érzékkel segített végigvinni többszázmillió, nagy pályázatokat. Országos tekintélyt szerzett ezeknek a kutatási programoknak a korrekt és célratörő menedzselésével. És mindezek közt létszerető, csendes humorú, kedves barát tudott lenni. Sokat dolgoztunk együtt a kutatás-fejlesztés egyetemi struktúrájának kialakításán, de magánemberként is gyakran beszélgettünk. Ha nagyon összejöttek a dolgaink, gyakran csörögünk egymásra, mert tudtuk, hogy ha nem is mindig a konkrét segítséget, de egy jó gondolatot, vagy csak baráti együttérzést megkapunk egymástól. Nem kellett sohasem a telefonkönyvben keresgélnem a telefonszámát. Automatikusan ráállt a kezem a tárcsázásra. Most is szívesen hívnám fel a jól ismert számot: Kedves Pista! Bajban vagyok. Kire csörögjek most rá, ha valamiért úgy érzem, hogy kellene egyet beszélgetnünk? Nem is az egyetemi feladatokkal kapcsolatos problémáknál fogsz hiányozni. Jó munkát végeztél, könnyű lesz azt folytatni. De például azt most hogyan mondjam meg neked, hogy valóban megérdemelted volna azt a nyugalmasabb, kicsit kényelmesebb életet, amire tudom, hogy már nagyon készültél.

Tisztelt Gyászoló! Amikor búcsúztatunk valakit, kicsit saját magunkat is búcsúztatjuk. Elhangzanak az ígéretek, hogy „sohasem felejtünk el”, „emlékedet megőrizük”. Valójában saját magunk emlékét is szeretnénk fenntartani így majd arra az időre, amikor már mi sem leszünk. Pedig nem ez a lényeg. Dr. Lengvári István egyetemi docens egész életének tanítása másról szólt. A kötelességről, az elvégzett munka tisztességéről, a szolgálatról, amely fontossá, valóban felejtethetlenné tehet bennünket a tetteink által. Amikor azon gondolkodtam, hogy mivel búcsúzzak a szeretett baráttól, egy vers jutott az eszembe:

Az vagy, ami a munkád,
nem több és nem kevesebb,
az eltűnő időből
ez őriz meg,
emberségednek ez ad alapot,
arcod redőibe vési föl nevedet,
amelyet te hordasz,
amely te vagy,
magad, egyedül,
a munkád által örökre.*

Kedves Pista! Az elvégzett munkád beépült a napjainkba, az egyetemi élet minden rezdülésében ott vannak a tetteid és rajtuk keresztül a személyiséged. Így nemcsak a barátok, de azok is emlékezni fognak rád, akik kevésbé ismertek. Nyugodjál békében!

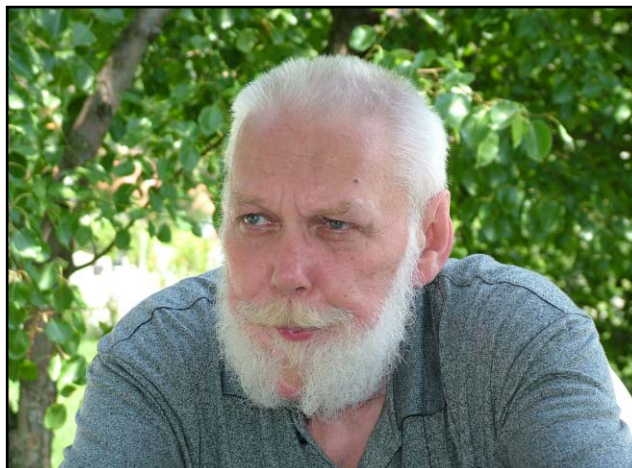
Pécs, 2009. augusztus 14.

* (Bárdosi Németh János: *Az vagy. Megjelent a „Fehér pille” verseskötetben, 1972-ben, a Magvető Kiadó gondozásában*)

In memoriam Lengvári István...

Mindannyiunkat, akik ismerték, megdöbbentett barátunk, kollégánk, Pista, Lengvári tanár úr hirtelen, korai halála. Személyében az Anatómiai Intézet és az Orvoskar egy nagy egyéniségét veszítettük el.

Magam talán legtöbb kollégámnál is több szállal fűződtem hozzá. Nagyrészt neki köszönhetem, hogy jelenlegi munkahelyemen, pozíciómban vagyok. Több mint 40 éve, 1967-ben kerültem vele először kapcsolatba. Másodéves hallgatóként anatómia gyakorlatvezetőnk lett. A friss diplomás, katonaejéj éppen letöltött fiatal tanársegédnek első önálló csoportja voltunk. Oktatóként lelkesedéssel és szemléletesen ecsetelte, hogy az Anatómiai Intézetben milyen kellemes munkaköri légkör van, milyen színvonalas kutatómunka folyik, és igyekezett rábeszélni, hogy jöjjenek az Anatómiai Intézetbe TDK-zni. Bár akkor már egy másik intézet TDK-sa voltam, hatására az Anatómiai Intézethez csatlakoztam. Igaza volt. Azóta is maradtam.

TDK-s és később fiatal oktató koromban is szoros barátság alakult ki köztünk, együtt dolgoztunk. Az azonos kísérletes téma mellett összefűzött bennünket számos közös érdeklődési területünk: többek között a korszerű technika szeretete, az újszerű megoldások iránti vonzódásunk és már akkor, a 60-as évek végén, 70-es évek elején a számítógépek iránti érdeklődésünk. Számos kísérletes eszközt barkácsoltunk, újszerű megoldásokat fejlesztettünk ki közösen – mai divatos szóval – innovatív tevékenységet folytattunk. Bár ezek hasznosan szolgálták kísérletes munkánkat, de ez a tevékenység számunkra elsősorban kellemes, közös időtöltés, közös alkotás élményét jelentette. Bár később eltérő kísérletes témán dolgoztunk, melyek eltérő megoldásokat igényeltek, rendszeresen megosztottuk egymással gondjainkat, ötleteinket.

Lengvári Pista nagy tapasztalatokkal rendelkező, kedvelt oktató volt. Oktatómunkája során külön hangsúlyt helyezett az átlagosnál többet nyújtó hallgatókra. Jó szemmel vette észre a tehetségeket, és igyekezett őket az intézetbe csábítani. Intézetünk számos, jelenlegi és volt meghatározó oktatójának Lengvári tanár úr keltette fel érdeklődését az Anatómiai Intézet iránt. Miután tanítványait elindította karrierjükön, félreállt. Büszkén szemlélte volt tanítványai sikereit, de sohasem követelt részt belőlük.

Szívesen vállalt, keresett magának olyan feladatot, amely szívós, kitartó munkát, komoly odafigyelést, precizitást követelt. A rengeteg apró, gondosan megtervezett lépésből álló számítógépes grafikai munkákban utolérhetetlenné fejlesztette magát. Oktatási célú vektor-grafikai utánozhatatlanok voltak mind didaktikailag, mind esztétikailag. Hasonló precizitással intézte az intézeti könyvtár ügyeit is. E tulajdonságaira egyetemünk, karunk vezetői is felfigyeltek. Számos sikeres, nagy kari, egyetemi pályázat menedzselését végezte a tőle megszokott precizitással és energiával.

Lengvári Pista legtöbbünkénél színesebben, komplexebben látta a világot. Ha az intézetben valamilyen újszerű megoldást terveztünk, ő volt az, aki a lehető legtöbb lehetséges problémát, buktatót észrevette. Bár egyesek véleményét gyakran akadékoskodásnak érezték, számos meggondolatlan döntést sikerült megelőznie.

Segítőkéz volt, segítőkészségét gyakran igyekezett sajátos morcoság látszatával palástolni. Nagy munkával készült grafikáit is – néha némi látszat-morgolódás után – szívesen, örömmel bocsátotta kollégái rendelkezésére, és büszke volt rá, hogy használják. Intézeten kívüli tapasztalatait, kapcsolatait felhasználva szívesen és sokat segített az intézeti eszközpark fejlesztésében is. Nem kellett kérni. Felismerte, hogy mire van szükségünk, és felajánlotta segítségét.

A sors nem kegyelte. Súlyos fiatalkori betegsége, melyet szinte csodával határos módon élt túl, maradandó testi és tartós lelki elváltozásokat hagyott hátra. Miután egészsége stabilizálódott, bölcs belenyugvással fogadta állapotát. Állapotára soha sem panaszkodott. Komoly akarakterővel sikerült neki megváltozott egészségi állapotához alkalmazkodva teljes életet élni. Bár érthető módon valamelyest visszahúzó-dóvá vált, az intézeti közösségtől sohasem szakadt el, mindig köztünk, velünk élt. Nyugodt, higgadt, bölcs magatartásával számos kialakulóban lévő intézeti konfliktust, feszültséget sikerült megelőznie, elsimítania.

A sors továbbra sem volt kegyes hozzá. Csak mostanára sikerült magánéletében is kellemes környezetet, harmonikus, nyugodt, boldog életet kialakítania. Nemrég mondta nekem, hogy élete legboldogabb periódusát kezdte el. Sajnos a hirtelen, értelmetlen halál rövidre szabta élete ezen szakaszát.

Lengvári Pista esetében nem tartom közhelynek mondani, hogy mindnyájan, akik ismertük, mindig emlékezni fogunk rá, emléke bennünk örökké élni fog.

Nyugodj békében, Pista!

Csernus Valér

Dr. Dávid M. Ferenc (1925-2009) emlékezetére

Mélyen tisztelt Családtagok, Rokonok!

Együttérző, végső búcsúra összegyűlt Barátok, Kollégák, Ismerősök!

Kedves Feri Bátyánk!

A búcsú percei soha nem könnyűek! Különösen nehéz, amikor egy köztisztelőben álló, a köz hasznára hite és hivatása szerint sokat tett kollégánktól, Feri Bátyánktól, az egykori Pécsi Orvostudományi Egyetem intézetvezető főgyógyszerésztől, a Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság kiváló szenátorától búcsúzunk.

A háború alatt a Ferenc József Tudományegyetemen kezdte meg gyógyszerészeti tanulmányait, melyet a katonaság és hadifogság miatt kellett megszakítania, majd végül 1950-ben a szegedi egyetemen szerzett gyógyszerési diplomát. Néhány gyakorló gyógyszerészi évet követően a Békés megyei Gyógyszertári Központnál lett szakfelügyelő gyógyszerész, majd a szakfelügyelet vezetője, melyet már az ő tervei szerint bővítettek. Már ezekben az években és később pályája során végig, kreativitását kihasználva, hiánypótló hasznos laboratóriumi eszközöket, kisüzemi gyógyszerkészítő berendezéseket, eljárásokat szerkesztett és tervezett, melyek a laboratórium, majd később az intézet munkájához elengedhetetlenül szükségesek voltak.

1970-ben nyerte el a Pécsi Orvostudományi Egyetem főgyógyszerészi állását, melyet 1991-ig vezetett. Kezdetben a szakmai munka átszervezését, korszerűsítését, az üres állások betöltését, az alapanyagok és gyógyszerkészítmények minőségvizsgálatának visszaállítását, a szegényes berendezések és felszerelések bővítését kellett megoldania. Hosszú évek szorgalmas és szívós munkájával bebizonyította, és ezt az egyetem vezetése is belátta, majd támogatta, hogy a klinikák betegeinek a kor színvonalán történő gyógyszerellátásához egy új intézeti gyógyszertárat kell kialakítani. Az egyetem önerőből, irányítása alatt, egy 1200 négyzetméteres, többszintes, 7 szaklaborba szervezett, a kor követelményei szerint igen jól felszerelt intézeti gyógyszertárat alakított ki.

Több közleményében és előadásában is átadta azt a tudást és tapasztalatot, melyet a szakmai életművének tekintett intézet kialakítása és felszerelése kapcsán szerzett. Ezen kívül is több újítást adott be, közleményeket írt, szakmai fórumok elismert előadója volt. A szakmai munkássága élete központi és szerves része volt, amelyhez családja megértő háttérrel biztosított. Ahhoz a generációhoz tartozott, aki az egyetem érdekében végzett munkát nem foglalkozásnak tekintette, hanem életformának és hivatásnak. Értékrendjében a köz hasznát mindenkor az egyéni elé helyezte. Jól tudta azt is, hogy egy intézetben az eredményes szakmai munkához egy alkotó közöséget is formálnia kell. Ehhez is kiválóan értett. Irányítása alatt az intézet több munkatársa szerzett doktori fokozatot, vált szakgyógyszerésszé, szakasszisztenssé. Az eredmény sem maradt el, példamutató igényessége, humánuma máig megőrződött mindenki emlékezetében, aki akár csak rövidebb ideig is a közelében dolgozott. Ez azért is lehetett így, mert a megértés és segítség valódi szándékával fordult mindenkihez. Minden élet tanulságos, az övé ezért is kivételesen az volt. Aki ismerte, személyes munkatársa volt, egyaránt nyugalomát, türelmét, megértését és békéjét kívánja a termékeny földi élet után.

Nyugdíjba vonulását követően egészen a legutóbbi időkig vissza-visszajárt közénk, megajándékozott bennünket letisztult, bölcs élet-szemléletével, a felmerülő problémák lényegének rendkívüli éleslátásával. Így kellett ennek lennie, hiszen értékrendje és hite stabil és „bejárt” lábazon állt. Széleskörű érdeklődése, természettudományos felkészültsége mellett klasszikus műveltsége is segítette, hogy az értékest az értéktelentől, a lényegest a lényegtelentől biztonsággal szétválassza. Az egyetemi gyógyszerészképzés 2000. évi pécsi indítását nagy örömmel fogadta. Emlékezetes és tanulságos számunkra, ahogy még a nyolcvanas éveiben is készült a hallgatóknak tartott óráira, ahogy a könyvtárban a rá jellemző alaposággal és kíváncsisággal, egy-egy érdekes közlemény, adat megtalálásának látható örömeivel gyűjtötte ezekre az órákra az „új” ismereteket.

Kedves Feri Bátyánk!

Most búcsúzunk Tőled!

Köszönjük, hogy találkozhattunk Veled, munkatársaid és barátaid lehettünk.

Becsülésünk áldó szava kíséren utadon az örökkévalóság felé!

(Botz Lajos emlékebeszéde 2009. augusztus 22-én a pécsi Belvárosi Plébániatemplomban (Dzsámi), ahol a gyászmisét követően helyezték hamvait örök nyugalomra a templom urnatemetőjében.)

